

Begroting 2023-2026

21-09-2022

Gemeente Utrechtse Heuvelrug

Inhoudsopgave

Algemeen	8
Inleiding	9
Financiële toelichting.....	11
Programma's	15
01. Bestuurlijke Zaken	16
Wat zijn de ontwikkelingen?	16
Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?	16
Verbonden partijen in dit programma	17
Wat mag het kosten?	17
Toelichting verschillen 2023 t.o.v. 2022	18
02. Veiligheid en Handhaving	19
Wat zijn de ontwikkelingen?	19
Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?	20
Verbonden partijen in dit programma	20
Wat mag het kosten?	20
Toelichting verschillen 2023 t.o.v. 2022	21
03. Dienstverlening	22
Wat zijn de ontwikkelingen?	22
Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?	24
Verbonden partijen in dit programma	24
Wat mag het kosten?	25
Toelichting verschillen 2023 t.o.v. 2022	25
04. Ruimte, Cultuurhistorie, Monumenten en Natuur	27
Wat zijn de ontwikkelingen?	27
Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?	30
Verbonden partijen in dit programma	31
Wat mag het kosten?	31
Toelichting verschillen 2023 t.o.v. 2022	31
05. Transformatie in het Sociaal Domein	33
Wat zijn de ontwikkelingen?	33
Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?	35
Verbonden partijen in dit programma	36
Wat mag het kosten?	37

Toelichting verschillen 2023 t.o.v. 2022	37
06. Welzijn, Cultuurhuizenbeleid en Nieuwkomers.....	40
Wat zijn de ontwikkelingen?	40
Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?	41
Verbonden partijen in dit programma	41
Wat mag het kosten?	41
Toelichting verschillen 2023 t.o.v. 2022	41
07. Onderwijs(huisvesting), Jeugdbeleid en Kinderopvang	43
Wat zijn de ontwikkelingen?	43
Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?	43
Verbonden partijen in dit programma	44
Wat mag het kosten?	44
Toelichting verschillen 2023 t.o.v. 2022	44
08. Economie, Recreatie en Toerisme	46
Wat zijn de ontwikkelingen?	46
Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?	48
Verbonden partijen in dit programma	48
Wat mag het kosten?	48
Toelichting verschillen 2023 t.o.v. 2022	49
09. Sport inclusief Sportaccommodaties, Kunst en Cultuur	50
Wat zijn de ontwikkelingen?	50
Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?	50
Verbonden partijen in dit programma	50
Wat mag het kosten?	51
Toelichting verschillen 2023 t.o.v. 2022	51
10. Verkeer en Vervoer	53
Wat zijn de ontwikkelingen?	53
Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?	53
Verbonden partijen in dit programma	54
Wat mag het kosten?	54
Toelichting verschillen 2023 t.o.v. 2022	55
11. Openbare Ruimte en Milieu	56
Wat zijn de ontwikkelingen?	56
Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?	60

Verbonden partijen in dit programma	61
Wat mag het kosten?	61
Toelichting verschillen 2023 t.o.v. 2022	62
12. Middelen en Ondersteuning	64
Wat zijn de ontwikkelingen?	64
Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?	64
Verbonden partijen in dit programma	64
Wat mag het kosten?	64
Toelichting verschillen 2023 t.o.v. 2022	65
BBV-overzichten	66
Algemene Dekkingsmiddelen	67
Overhead	68
Vennootschapsbelasting	69
Onvoorzien	69
Paragrafen	70
Lokale heffingen	71
Inleiding	71
Belastingen	71
Onroerendezaakbelasting (OZB) / waarde onroerende zaak (WOZ) ontwikkeling	71
Hondenbelasting	72
Forensen- / Toeristenbelasting	72
(Bestemmings)heffingen en rechten	73
Overige belastingen - Bedrijveninvesteringszone (BIZ)	73
Afvalstoffenheffing / Reinigingsrechten	73
Rioolrechten	74
Marktgeden	74
Begraafrechten	75
Leges	75
Kwijtscheldingsbeleid	77
Ontwikkeling lokale lastendruk	77
Plaats ranglijst Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO)	79
Toelichting plaats op de ranglijst	79
Berekening ontwikkeling lastendruk op basis van de gemiddelde waarde onroerend goed UHR	80

Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.....	82
Inleiding.....	82
Risicoprofiel	83
Benodigde weerstandscapaciteit	85
Berekening beschikbare weerstandscapaciteit	86
Beoordeling van het weerstandsvermogen	86
Financiële kengetallen	87
De netto schuldquote	87
De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen.....	88
De solvabiliteitsratio	88
De grondexploitatie	89
De structurele exploitatieruimte	89
De belastingcapaciteit	90
Beoordeling kengetallen in relatie tot de financiële positie.....	91
Onderhoud Kapitaalgoederen	92
Inleiding.....	92
Kerngegevens gemeente Utrechtse Heuvelrug.....	92
Wegen	94
Civieltechnische kunstwerken.....	94
Openbare verlichting	95
Openbaar groen	96
Speelvoorzieningen.....	96
Riolering en water	97
Gebouwen	98
Buitensportcomplexen.....	99
Begraafplaatsen	99
Kunstwerken (cultuur)	100
Financiering	101
Inleiding.....	101
Ontwikkelingen gemeente	101
Financiering van de gemeente.....	105
Bedrijfsvoering	108
Inleiding.....	108
Organisatieontwikkeling.....	108

Personeelsbeleid	111
Rechtmatigheidsverantwoording college	113
Informatievoorziening	114
Inleiding.....	114
Gemeentelijke ontwikkelingen.....	114
Informatiebeveiliging	115
Financiële gevolgen.....	115
Landelijke ontwikkelingen.....	116
Corona	117
Verbonden Partijen.....	118
Inleiding.....	118
Beleidsuitgangspunten voor samenwerking	118
Gemeenschappelijke regelingen.....	119
Gemeenschappelijke regelingen in liquidatie	125
Vennootschappen en coöperaties.....	126
Vennootschappen en coöperaties in liquidatie.....	129
Stichtingen en Verenigingen.....	130
Stichtingen en Verenigingen in liquidatie.....	131
Overige Verbonden Partijen en overige samenwerkingsvormen.....	132
Financiële gegevens verbonden partijen	134
Grondbeleid.....	135
Inleiding.....	135
Grondbeleid	135
Herziening MPG.....	135
Overzicht grondexploitaties	135
Financiën	136
Risico's grondexploitatie	136
Financiële begroting.....	137
Baten en lasten.....	138
Overzicht van baten en lasten.....	139
Geraamde incidentele baten en lasten	141
Incidentele lasten en baten	142
Structurele reserve mutaties.....	145
Structureel Saldo.....	146

Berekening structureel saldo	146
Investerings.....	146
Reserves en Voorzieningen	146
Reserves	147
Voorzieningen.....	148
Geprognosticeerde Balans	149
EMU-saldo.....	150
Baten en lasten per taakveld.....	151
Bijlagen	153
Uitgangspunten begroting.....	154
BBV-indicatoren	156
Meerjaren Investeringsplan (MIP).....	159
Investerings in de openbare ruimte met een economisch nut	159
Programma 3 : Dienstverlening.....	159
Programma 7 : Onderwijs (huisvesting, jeugdbeleid en kinderopvang).....	159
Programma 9 : Sport (accomodaties), kunst en cultuur	160
Programma 11 : Beheer openbare ruimte.....	160
Overhead	162
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	164
Programma 11 : Beheer openbare ruimte.....	164
Beleidskaders per programma	166
Programma 1 Bestuurlijke Zaken.....	166
Programma 2 Veiligheid en Handhaving	166
Programma 3 Dienstverlening.....	166
Programma 4 Ruimte, Cultuurhistorie, Monumenten en Natuur	167
Programma 5 Transformatie in het Sociaal Domein	167
Programma 6 Welzijn, cultuurhuizenbeleid en Nieuwkomers	168
Programma 7 Onderwijs(huisvesting), Jeugdbeleid en Kinderopvang.....	168
Programma 8 Economie, Recreatie en Toerisme.....	168
Programma 9 Sport inclusief Sportaccomodaties, Kunst en Cultuur	169
Programma 10 Verkeer en Vervoer	169
Programma 11 Openbare Ruimte en Milieu.....	169
Programma 12 Middelen en Ondersteuning	169
Subsidies	171

Algemeen

Inleiding

Na de verkiezingen in maart 2022 is een nieuwe raad en in mei 2022 een nieuw college gestart. Met een frisse blik en een nieuwe focus gaan zij de komende vier jaar aan de slag voor de Utrechtse Heuvelrug. Voor u ligt de eerste, beleidsarme begroting 2023-2026. Dat is een begroting met voornamelijk wettelijke taken en beleid dat al eerder door de vorige raad of college is vastgelegd. Het college biedt gelijktijdig met deze beleidsarme begroting het uitvoeringsprogramma aan. Hierin zijn de ambities uit het raadsprogramma vertaald naar concrete acties voor de komende jaren en nieuwe accenten gelegd waarop het college zich de komende vier jaar gaat richten.

Opeenstapeling van crises

Door mondiale en nationale ontwikkelingen staat ons een aantal grote uitdagingen te wachten. De ongekende inflatie en hoge energieprijzen zijn zorgwekkend en raken al onze inwoners, ondernemers, organisaties en ook onze medewerkers. We blijven inzetten op energiebesparende maatregelen zoals 'zon op dak' en de energietransitie. Ook zetten we in op het verduurzamen van woningen en gebouwen en werken we samen met energieambassadeurs. Op die manier ondersteunen we inwoners en bedrijven bij het nemen van maatregelen en willen we de verduurzaming versnellen. De stikstofproblematiek en transitie naar duurzame landbouw gaan gepaard met ingrijpende keuzes. De stikstofproblematiek heeft ook z'n weerslag op agrariërs in onze gemeente. En hoewel de gemeente hier geen leidende rol in heeft, hebben we oog voor de zorgen die dat met zich meebrengt en staan hen bij bij de uitvoering van provinciaal- en rijksbeleid.

Deze nieuwe uitdagingen komen bovenop de opgaves die er al lagen: de opvang van asielzoekers en de vluchtelingen uit Oekraïne, het herstelplan valwind, de nasleep van corona, de invoering van de omgevingswet en de woningbouwopgave. Vanwege de zeer krappe arbeidsmarkt wordt het steeds lastiger geschikt personeel te vinden. Dit zet de gemeentelijke dienstverlening onder druk alsook de aanpak van de opgaves die er liggen.

De hoeveelheid opgaves en de snelheid waarmee de verscheidende crises op de maatschappij afkomen, zorgen voor een samenleving waarbij inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties nieuwe onzekerheden ervaren: kan ik mijn energierekening nog wel betalen? Bereken ik extra kosten door aan de klanten? Moeten we de contributie verhogen

Stabiel en wendbaar

In deze onzekere tijden wil de gemeente een stabiele factor en betrouwbare partner zijn. Omdat de toekomst ongewis is en er vele uitdagingen op ons afkomen, wil het bestuur flexibel en wendbaar zijn om tijdig in te kunnen springen op nieuwe ontwikkelingen. De organisatie moet snel kunnen schakelen wanneer de situatie daar omvraagt. Wendbaar kunnen zijn, geldt ook voor de financiën. Dat betekent dat we niet alles vastleggen en behoedzaam omgaan met de beschikbare middelen.

Het komend jaar zal onder meer de omgevingsvisie en een nieuwe woonvisie worden vastgesteld. Er wordt een beslissing genomen over de toekomst van de Landelijke Eenheid Politie in Driebergen, werken we verder aan het Gemeentelijk Verkeer en Vervoersplan (GVVP) en er wordt een knoop doorgesneden over het project Doe Maarn Mee en ook Allemanswaard staat op de agenda. Dit is een greep uit de vele activiteiten waar de gemeente aan werkt.

Een onzekere factor waar we voorlopig mee geconfronteerd blijven is COVID-19. Ook hier willen we als bestuur snel op kunnen inspringen en we gaan in ieder geval plannen maken om adequaat te reageren mocht COVID-19 weer prominent worden. Daarnaast verwachten we meer inzicht te krijgen in de omvang van de boeggolf, dus de uitgestelde en de benodigde zorg als gevolg van corona.

Beleidsarme begroting en uitvoeringsprogramma

De begroting 2023-2026 is – in navolging van de kadernota – beleidsarm opgesteld zodat de ambities en opgaven uit het raadsprogramma apart konden worden uitgewerkt. Deze worden aan de raad gepresenteerd in het uitvoeringsprogramma. De begroting is conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) opgesteld in verschillende programma's. Per programma worden drie vragen beantwoord:

Wat willen we bereiken? Wat is de doelstelling/ wat zijn de beoogde maatschappelijke effecten;

1. Wat gaan we daarvoor doen? Hoe gaan we die effecten bereiken;
2. Wat gaat dit kosten? Wat is de raming van baten en lasten.

Financiële toelichting

Deze beleidsarme begroting is opgesteld op basis van de geamendeerde kadernota 2023 – 2026. De beleidsarme begroting 2023 – 2026 is nog beleidsarm omdat bij het opstellen van deze begroting nog gewerkt werd aan het nieuwe uitvoeringsprogramma. Het nieuwe uitvoeringsprogramma vormt de basis voor het te voeren beleid in de komende 4 jaar. Eventuele financiële effecten daarvan worden na besluitvorming over het uitvoeringsprogramma via een aparte begrotingswijziging aan deze beleidsarme begroting toegevoegd.

Was de uitkomst van de kadernota 2023 – 2026 nog in alle jaren negatief, de meicirculaire 2022 heeft dit beeld volledig veranderd. Hierdoor ontstond, na verwerking van de resultaten, een volledig sluitende beleidsarme begroting in meerjarig perspectief.

Kanttekening die daarbij direct geplaatst moet worden is dat er in de laatste decennia nooit eerder sprake is geweest van zoveel (financiële) onzekerheid onder andere door de hoge energiekosten, de oorlog in Oekraïne, de stikstofproblematiek en andere prijsopdrijvende ontwikkelingen. Onzekerheid die de vraag rechtvaardigt of de financiële verwachtingen van de meicirculaire ook echt werkelijkheid worden. Terughoudendheid bij de besteding van middelen lijkt dus op zijn plaats.

De financiële uitkomsten van de raadsinformatiebrief vormden de basis voor het opstellen van deze beleidsarme begroting. Ten opzichte van deze uitkomsten zijn in deze beleidsarme begroting nog een aantal mutaties doorgevoerd. Mutaties die vooral het gevolg zijn van autonome ontwikkelingen en noodzakelijke correcties en die het eerder gepresenteerde resultaat voor 2023 verlagen van € 2.308.000 (regel 3) naar € 2.009.000 (regel 18).

In lijn met de landelijke ontwikkelingen verbetert het begrotingsresultaat vervolgens in de jaren 2024 en 2025 om vanaf 2026 (het zogenaamde ravijn jaar) om te slaan in een tekort van € 2.045.000. Een tekort dat volledig toegeschreven kan worden aan de onduidelijkheid van het Rijk over de toekomstige ontwikkelingen van het gemeentefonds (=de grootste inkomstenbron voor de gemeente) en de uitkering die de gemeente daaruit vanaf 2026 gaat ontvangen. Vanwege deze onzekerheid zoekt de gemeente in deze begroting (nog) niet naar alternatieve dekking voor het oplossen van het tekort in 2026 maar wacht de ontwikkelingen op rijksniveau af.

In de onderstaande tabel staan de belangrijkste mutaties (groter dan € 25.000) die leiden tot het saldo van de (meerjaren-) begroting 2023-2026. Onder de tabel worden deze mutaties toegelicht.

	(bedragen x € 1.000); + = voordeel/ - = nadeel			
Meerjarenperspectief	2023	2024	2025	2026
1 Financieel meerjarenperspectief	937	-23	-1.336	-5.726
2 Meicirculaire 2022 (RIB)	1.372	2.570	4.680	5.726
3 Voorlopig saldo begroting 2023	2.308	2.547	3.344	

Mutaties begroting 2023

4. Saldo begraven, riolering en afval	145	157	161	133
5. Actualisatie MPG en correcties grondexploitaties en AOK's	111	42	49	124
6. Correctie woningwetbouw	102	102	102	102
7. Salarissen en kostenverdeling	-832	-707	-707	-707

8.	Meerjaren Investeringsplan	-55	-85	-130	-27
9.	Verkiezingen	-	-	-	-35
10.	Aanpassing stelpost Algemene Uitkering	-	-	-	-581
11.	Aanpassen meerjarenraming extra jeugdmiddelen	-637	117	107	-555
12.	Gedeeltelijke vrijval (volumedeel) stelpost onderbesteding Rijk	1.048	1.243	1.259	-
13.	Volume-effect toeristenbelasting, hogere inkomsten	82	82	82	82
14.	Correctie HICP leges titel 2	-102	-102	-102	-102
15.	Aanpassen renteomslag 2023 en verder	-94	-202	-256	-340
16.	Bijstelling budgetten jeugdhulp op basis van realisatiecijfers 2021	-	-	-	-92
17.	Diverse kleine verschillen	-66	-33	-48	-47
	Totaal ontwikkelingen in begrotingstraject	-299	613	516	-2.045
18.	Saldo Begroting 2023 en fin. mjp.	2.009	3.160	3.860	-2.045
19.	Incidentele baten en lasten	634	489	485	239
20.	Financieel meerjarenperspectief structureel (toets provincie)	2.643	3.649	4.345	-1.806

Regels 1 t/m 3

Geven de het financieel meerjarenperspectief van de kadernota 2023 – 2026, de effecten van de meicirculaire en het daaruit volgende voorlopige saldo van de begroting weer.

4. Saldo begraven, riolering en afval

Ontwikkelingen in de loop van het jaar op de onderdelen begraven, afval en riolering maken standaard nog geen onderdeel uit van de kostendekkendheid. In deze begroting zijn deze ontwikkelingen alsnog verwerkt en dit leidt tot een positieve afwijking voor het begrotingsresultaat.

5. Actualisering MPG per 1-1-2022 en correctie grondexploitaties en anterieure overeenkomsten

Jaarlijks wordt bij de vaststelling van de jaarrekening het geactualiseerde Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (=MPG) aangeboden. De effecten daarvan worden voor 2022 verwerkt in de 2^e bestuursrapportage 2022 en vanaf 2023 in deze begroting. Deze effecten fluctueren per jaar omdat iedere grondexploitatie zijn eigen ontwikkeling kent.

6. Verschuiving budget uitvoering woonvisie

In een eerdere begroting zijn extra lasten opgenomen voor uitvoering van de woonvisie. De gemeente heeft de keuze gemaakt om hiervoor personeel te werven waardoor het beschikbare exploitatiebudget feitelijk dient als dekking voor de hogere personeelskosten. In de 1e bestuursrapportage 2022 is dit al incidenteel verwerkt. Vanaf 2023 verwerkt de gemeente dit structureel in de begroting en kan het exploitatiebudget vrijvallen omdat personeelslasten elders in de begroting staan.

7. Salarissen en kostenverdeling

De salarissen zijn verwerkt volgens de uitgangspunten van de kadernota 2023, inclusief een percentage voor de te verwachten CAO-ontwikkeling. Mutaties in de personele bezetting, verschillen in premies en vergoedingen en de krapte op de arbeidsmarkt leiden tot hogere salariskosten.

8. Meerjaren Investeringsplan

De jaarlijkse berekening van uren die toegerekend kunnen worden aan investeringen vindt plaats na opstelling van de kadernota. Deze berekening wordt gemaakt op basis van het geactualiseerde Meerjaren Investeringsplan. In 2023 is sprake van extra lasten onder andere vanwege de gestegen loonkosten.

9. Verkiezingen

In 2026 zijn er weer gemeenteraadsverkiezingen. Voorafgaand aan de verkiezingen moeten kosten gemaakt worden voor deelname aan de stemwijzer, coalitievorming, het afscheid van vertrekkende raadsleden en de introductie van nieuwe raadsleden. Omdat deze uitvoeringskosten slechts 1 keer in de 4 jaar gemaakt worden maakten ze nog geen onderdeel uit van de jaarschijf 2026. Vanwege het reguliere karakter van deze lasten worden deze in 2026 alsnog aan de begroting toegevoegd.

10. Aanpassing stelpost Algemene Uitkering

Vanwege het zogenaamde ravijn jaar 2026 moet de gemeente op basis van de meicirculaire 2022 rekening houden met een lagere uitkering uit het gemeentefonds. Voor het jaar 2026 leidt dit nog tot een verlaging van de stelpost algemene uitkering.

11. Aanpassen meerjarenraming extra jeugdmiddelen

Eind juli 2022 zijn de nieuwe afspraken tussen BZK/VNG en IPO gepubliceerd over het verwerken van de extra jeugdzorgmiddelen (Commissie van Wijzen) in de meerjarenraming. Afspraken hierover waren noodzakelijk omdat het Rijk uitsluitend volledige duidelijkheid gaf over de middelen die gemeenten hiervoor in 2023 zouden ontvangen. Vanaf 2024 gaf het Rijk die duidelijkheid niet. De tussen partijen gemaakte afspraken leiden in de jaren 2024 en 2025 nog tot voordelen voor het begrotingsresultaat. Vanaf 2026 ontstaat, als onderdeel van het ravijn jaar, ook op dit onderdeel een fors nadeel.

Voor het jaar 2023 verwerkt de gemeente nog een administratieve correctie op de binnen de algemene uitkering gevormde stelpost voor te ontvangen jeugdmiddelen. In de RIB over de meicirculaire meldde het college van B&W dat hiervoor in de begroting een bedrag was opgenomen van € 1.700.000. Bij controle bleek dit echter een bedrag van € 2.300.000 te zijn. Dit leidt tot een afwijking van het in de RIB over de meicirculaire gepresenteerde begrotingsresultaat.

12. Gedeeltelijke vrijval stelpost onderbesteding Rijk

In de RIB meicirculaire nam de gemeente een stelpost op voor een lagere uitkering uit het gemeentefonds vanwege onderuitputting bij het Rijk. Minder bestedingen van het Rijk leiden, vanwege de systematiek van 'samen de trap op, samen de trap', altijd tot een lagere uitkering uit het gemeentefonds voor de gemeente. Na vaststelling van de kadernota heeft het Rijk besloten dat een eventuele onderbesteding van het Rijk op volume tot en met 2025 niet leidt tot een lagere uitkering uit het gemeentefonds en dus kan de stelpost gedeeltelijk vrijvallen. De stelpost kan niet volledig vrijvallen omdat er nog wel sprake kan zijn van negatieve financiële effecten omdat het Rijk de gemeente mogelijk niet volledig compenseert voor toekomstige loon- en prijsstijgingen.

13. Volume-effect toeristenbelasting, hogere inkomsten

In 2023 stelt de gemeente de prognose van het aantal overnachtingen waarvoor toeristenbelasting

betaald wordt naar boven bij. Bijstelling vindt plaats op basis van het definitieve aantal gerealiseerde overnachtingen 2021. Voor 2023 houden we rekening met eenzelfde aantal overnachtingen en dit leidt tot een hogere prognose van de inkomsten uit toeristenbelasting.

14. Correctie HICP leges vergunningen Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet heeft tot gevolg dat voor een aantal vergunningen geen leges meer geheven kunnen worden en dus is in de kadernota 2023 de prognose van de legesinkomsten verlaagd. In de kadernota 2023 zijn de legesinkomsten ook geïndexeerd met de HICP. Voor de toepassing van deze index werden als basis voor de berekening de volledige inkomsten uit de oorspronkelijke meerjarenbegroting gehanteerd. Dit zou leiden tot een kostendekkendheid van meer dan 100% en dat is wettelijk niet toegestaan.

15. Hogere rentelasten 2023 en verder

In de afgelopen maanden zagen we een duidelijke stijging van de rentetarieven op de kapitaalmarkt. In de kadernota hebben wij deze mogelijke stijging wel aangekondigd maar de extra lasten werden vanwege de onzekerheid nog als PM gepresenteerd.

16. Bijstelling budgetten jeugdhulp op basis van realisatiecijfers 2021

Uit de jaarrekening 2021 blijkt dat de gemeente de komende jaren opnieuw rekening moet houden met extra uitgaven voor jeugdzorg. Vanaf 2023 begroot de gemeente hiervoor dan ook € 1.700.000 (afgerond) aan extra lasten. In de kadernota hielden we al rekening met extra lasten binnen een bandbreedte van € 1.500.000 tot € 2.500.000. De extra lasten die de gemeente nu in de begroting opneemt blijven ruimschoots binnen deze bandbreedte. De meicirculaire bood ruimte om een stelpost te vormen voor dit risico en andere onzekerheden. De extra kosten voor jeugdzorg kunnen, met uitzondering van het jaar 2026, volledig uit deze stelpost gedekt worden. Voor 2026 leidt de bijstelling van het jeugdbudget tot een nadeel van € 92.000.

17. Diverse kleine afwijkingen

Dit is het saldo van meerdere, niet expliciet benoemde, afwijkingen kleiner dan € 25.000.

18. Saldo begroting 2023-2026

Op deze regel presenteert de gemeente het begrotingsresultaat. Voor een toelichting daarop wordt verwezen naar de inleiding van deze paragraaf.

19. Incidentele baten en lasten

Gemeenten zijn op grond van wet- en regelgeving verplicht een begroting te presenteren die structureel in evenwicht is. Hieruit volgt de verplichting om het meerjarig begrotingssaldo te corrigeren met de effecten van de incidentele baten en lasten (regel 19).

21. Financieel meerjarenperspectief structureel

Het begrotingssaldo, gecorrigeerd voor de incidentele baten en lasten, is van belang om te bepalen of de begroting structureel in evenwicht is. Structureel evenwicht betekent dat de gemeente ook op langere termijn de lasten kan dragen. De provincie toetst op dit saldo.

Programma's

01. Bestuurlijke Zaken

Wat zijn de ontwikkelingen?

De samenleving blijft volop in beweging. Een aantal wereldwijde en landelijke thema's hebben invloed op het vertrouwen in de (landelijke) overheid. Denk hierbij aan de klimaatcrisis, de oorlog in en de vluchtelingenstroom uit de Oekraïne; de opvangcrisis van vluchtelingen uit de rest van de wereld, de hoge inflatie, het tekort aan woonruimte en de stikstofproblematiek. Deels zijn dit ontwikkelingen waar de gemeente als lokale overheid geen of zeer beperkt invloed op heeft. Tegelijkertijd wordt de lokale overheid wel geconfronteerd met de gevolgen.

De gemeente heeft een actieve rol bij het in beeld brengen en duiden van de situatie en bij het verbinden van ideeën. Bij deze uitdagende opgave is duidelijke, tijdige en persoonlijke communicatie een krachtig instrument. Inwoners hebben, met name ook bij crisissituaties, behoefte aan eerlijke en transparante communicatie vanuit de gemeente. De inzet en de aanpak van de gemeentelijke communicatie en participatie passen we – waar nodig – aan op basis van trends en ontwikkelingen.

In samenwerking met de regio (U10/U16), maar ook met andere partners werken we aan uitvoeringsprogramma's voor de diverse thema's. Twee relevante projecten waar in de programmering op wordt ingezet zijn de ontwikkeling van regiopoort Driebergen-Zeist en de versterking van het Kromme Rijnlinielandschap. In 2023 zullen hier projecten voor opgestart worden.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

	Speerpunten		Acties
1	Inwoners en partners hebben vertrouwen in het lokaal bestuur	1.1	Uitvoeren van de jaarlijkse activiteitenplanning privacy.
		1.2	Ook in 2023 legt de gemeente de focus op eigentijds communiceren en het bereiken van verschillende groepen. Hiervoor zetten we in op: <ul style="list-style-type: none">• Meer en duidelijke (audio)visuele communicatie.• Het bereiken van specifieke doelgroepen bijv. met behulp van sociale media.• Duidelijke taal, onder ander door taaltraining B1 schrijven.• Participatieaanpak 'Sluit je aan? #Verbinden #Doen!' consequent toepassen en verder ontwikkelen.
2	Het belang van de gemeente wordt vertegenwoordigd op regionaal en nationaal niveau	2.1	Naast de regio brede U10 aanpak, richten we onze inspanningen met name op het aangaan van samenwerkingen/allianties gericht op:

			<ul style="list-style-type: none"> • integrale ontwikkeling van het buitengebied Kromme Rijn Vallei in samenwerking met Nationaal Park UH en Groen Groeit Mee; • toekomstbestendige mobiliteit in relatie tot vitale kernen in het gebied KrommeRijn Vallei; • toekomstbestendig stationsgebied Driebergen-Zeist in samenhang met de versterking van groen en landschap tussen Driebergen-Zeist en Bunnik. • kwaliteit en beschikbaarheid van jeugdzorg vanuit de Jeugd en hulp en ondersteuning op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) in samenwerking met gemeenten Bunnik, De Bilt, Wijk bij Duurstede en Zeist in de regio Zou en op bovenregionaal niveau (U16) en provinciaal niveau
--	--	--	--

Verbonden partijen in dit programma

Netwerksamenwerking U10

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)						
Omschrijving	Jaarek. 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten						
College	1.219	1.057	1.030	1.030	1.030	1.030
Publieke dienstverlening (prg 1)	300	236	257	230	230	230
Raad	991	1.062	1.051	1.051	1.051	1.086
Baten						
College	260					
Publieke dienstverlening (prg 1)	107	55	59	59	59	59
Resultaat	2.143	2.299	2.278	2.251	2.251	2.286

Toelichting verschillen 2023 t.o.v. 2022

Toelichting verschillen 2023 - 2022	Bedrag (€ x 1.000)	(I/S)	(V/N)
Lasten:			
College - daling lasten (€ 50.000) in 2023 als gevolg van eenmalige uitgaven bestuurlijke samenwerking U10, ruimtelijk economisch programma fase 4 in 2022. Dit in combinatie met loon-/prijstijging (€ 24.000).	27	S	V
Publieke dienstverlening - Diverse kleine verschillen	21	S	N
Raad - Diverse kleine verschillen	11	S/I	V
Baten:			
Publieke dienstverlening - Diverse kleine verschillen.	4	S	V

02. Veiligheid en Handhaving

Wat zijn de ontwikkelingen?

De gemeente is een mooie, fijne en veilige omgeving om in te leven en werken. De uitdaging is om dit te borgen en, waar mogelijk, te verbeteren. Het uitgangspunt is dat eenieder zich veilig voelt. Dat vraagt om blijvende toewijding, aandacht en creativiteit.

De gemeente werkt sinds 2019 structureel samen met de gemeenten Renswoude, Rhenen, Veenendaal en Wijk bij Duurstede. Het vierjarig Integraal Veiligheidsplan (IVP) vormt de basis voor een structurele aanpak op gezamenlijke veiligheidsprioriteiten. De regionale samenwerking vergroot de doeltreffendheid en mogelijkheden ten aanzien van (politie)capaciteit. Ondanks de structurele gemeentegrensoverschrijdende samenwerking is en blijft lokaal maatwerk noodzakelijk. Dit krijgt vorm in een tweejaarlijks Uitvoeringsprogramma IVP waarin de lokale werkwijze en doelstellingen geformuleerd worden.

Integraal Veiligheidsplan 2023 – 2026

De gemeente biedt in het eerste kwartaal van 2023 een Integraal Veiligheidsplan aan voor de periode 2023 – 2026. Het IVP vormt het startpunt en fundament voor een nieuw vierjarige beleidsperiode. Het aanbieden van het IVP gaat gepaard met het voorleggen van een concept Uitvoeringsprogramma IVP 2023 – 2024. De gemeenteraad heeft daardoor concreet invloed op, maar ook inzicht in de wijze waarop de gemeente werkt aan veiligheid.

Centrale punt is en blijft het realiseren van een brede aanpak; zacht en preventief waar het kan, duidelijk en repressief waar het moet. De gemeente realiseert zich dat het niet langer alleen draait om interpersoonlijk contact gaat in de fysieke wereld, maar des te meer om (on)veiligheid in het digitale domein.

Mensenhandel

De gemeente is medeverantwoordelijk om de misstand van mensenhandel te helpen voorkomen en om hulp en opvang te bieden aan de slachtoffers. Gemeenten moeten op basis van het Rijksprogramma 'Samen tegen Mensenhandel' een duidelijke en geborgde aanpak voor mensenhandel ontwikkelen. De gemeente implementeert per 2023 de ontwikkelde aanpak.

Digitaal Opkopersregister (DOR) & Digitaal opkopersloket (DOL)

De ministerraad heeft ingestemd met een wetsvoorstel dat gemeenten verplicht om het DOR en DOL te implementeren en beschikbaar te stellen voor alle opkopers en handelaren. Gevolg is dat het kopen, bezitten of verkopen van gestolen goederen moeilijker is, waardoor het minder aantrekkelijk is voor criminelen om deze misdrijven te plegen. De gemeente gaat over tot een stapsgewijze en duidelijke implementatie van het DOR en DOL, waarbij de desbetreffende ondernemers voorzien worden van heldere informatie.

Veiligheid, Toezicht en Handhaving (VTH)

Het taakveld Omgevingstoezicht formuleert in 2023 een nieuw vierjarig 'Beleidsplan VTH 2024 – 2027'. Dit stond gepland voor 2022, maar is door toedoen van COVID-19 en het uitstellen van de Omgevingswet verplaatst. Het huidige Beleidsplan VTH 2019-2022 wordt met 1 jaar verlengd zodat ook in 2023 onder het huidige beleid kan worden doorgewerkt. Het beleidsplan geeft inzicht in onze

beleidsmatige visie en doelstellingen voor de middellange termijn. Hierin zijn de nieuwe (werk)processen onder de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging meegenomen.

Daarnaast geeft de gemeente in 2023 opvolging aan de vastgestelde beleidsnota "Niet-recreatief gebruik van recreatieverblijven" door handhavend op te treden met oog voor de menselijke maat. De handhavende activiteiten zijn gebaseerd op een gedegen voorbereiding, gemaakte (werk)afspraken met het Sociale Dorpsteam en de betrokken medewerkers. De gemeente communiceert tijdens de handhavingsprocessen op heldere en structurele wijze met de bewoners op recreatieterreinen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

	Speerpunten		Acties
1	Inwoners en ondernemers ervaren een sociaal en fysiek veilige leefomgeving.	1.1	Het aanbieden van een gezamenlijk IVP 2023 – 2026 aan de gemeenteraad.
		1.2	Het laten vaststellen van een lokaal Uitvoeringsprogramma IVP 2023 – 2024 door het college van burgemeester en wethouders.
		1.3	Het formuleren van een gemeentelijke aanpak ter voorkoming van mensenhandel.
		1.4	Het implementeren van het Digitaal Opkopersregister (DOR) en Digitaal Opkopersloket (DOL).
2	Beschermen van de kwaliteit van de leefomgeving.	2.1	Het formuleren en vaststellen van een nieuw 'Beleidsplan Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) 2024 - 2027'
		2.2	Het laten vaststellen van het Uitvoeringsprogramma VTH 2023.
		2.3	De kwaliteitscriteria evalueren met de medewerkers van Afdeling Omgeving en vervolgens voor individuele medewerkers een opleidingsplan op maat maken.
		2.4	Het laten optellen van een risicoanalyse en prioriteitenstelling VTH.
		2.5	Het handhaven op niet-recreatief gebruik van recreatieverblijven.

Verbonden partijen in dit programma

Veiligheidsregio Utrecht (VRU)

Omgevingsdienst regio Utrecht (ODrU)

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)						
Omschrijving	Jaarrek. 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten						
Crisisbeheersing en brandweer	3.325	3.334	3.421	3.452	3.451	3.447
Openbare orde en veiligheid	1.214	1.120	1.182	1.172	1.163	1.157
Baten						
Openbare orde en veiligheid	296	115	124	124	124	124
Resultaat	4.242	4.339	4.480	4.500	4.490	4.479

Toelichting verschillen 2023 t.o.v. 2022

Toelichting verschillen 2023 - 2022	Bedrag (€ x 1.000)	(I/S)	(V/N)
Lasten:			
Crisisbeheersing en brandweer - Verhoging lasten in verband met toename GR bijdrage Veiligheidsregio Utrecht (VRU).	69	S	N
- Diverse kleine verschillen	18	S	N
Openbare orde en veiligheid - verhoging lasten in verband met toename kosten overhead.	44	S	N
- Diverse kleine verschillen	18	S	N
Baten:			
Openbare orde en veiligheid - Diverse kleine verschillen.	9	S	V

03. Dienstverlening

Wat zijn de ontwikkelingen?

Dienstverlening, digitaal als voorkeurskanaal, persoonlijk op maat waar nodig

De afgelopen jaren hebben vooral in het teken hebben gestaan van het 100% digitaal aan kunnen bieden van onze producten en diensten. Inmiddels verschuift de inzet naar het zo toegankelijk en inclusief mogelijk maken van deze digitale dienstverlening en informatieverstrekking. Dit is arbeidsintensief en vraagt extra kennis en inzet. Binnen de huidige bezetting kan er beperkt invulling gegeven worden aan de ambitie op dit vlak van inclusie en toegankelijkheid

Nog niet uitgevoerde ombuigingen

Telefonie-KCC-functie

De pilot Uitbesteding Telefonie is goed verlopen en de uitkomsten worden gebruikt bij de aanbesteding van het algemene telefonie-kanaal / KCC-functie. Hiermee wordt deze functie structureel uitbesteed.

Reisdocumenten

De start van de ombuiging voor Reisdocumenten voor 2020 en verder is doorgeschoven naar derde kwartaal 2022. Bedoeling van de proces-aanpassing is dat een inwoner enkel nog voor de aanvraag naar de balie hoeft te komen en het uitgangspunt is dat de gemeente streeft naar zoveel mogelijk bezorgen op de door de inwoner gewenste locatie. Gezien het beslag dat de Oekraïne-crisis heeft gelegd op de afdeling Burgerzaken, wordt begin 2023 deze Ombuiging Reisdocumenten opnieuw tegen het licht gehouden op kosten, opbrengsten, veiligheid en fraudegevoeligheid en daarmee haalbaarheid.

Receptie-invulling

De ombuiging spoor 3 voor Receptie is vanwege onder andere de effecten en maatregelen rondom COVID-19 en de Oekraïne-crisis uitgesteld naar begin 2023. In de afgelopen jaren met Covid-19 heeft de functie en het belang van een goed bemenste receptie zich bewezen. Tegelijk is het de bedoeling vanuit de ambitie om toegankelijk, digitaal inclusief en bereikbaar te zijn, aan te sluiten bij de Informatiepunten Digitale Overheid. Vanuit samenwerking op locaties van Bibliotheek-ZOUT wordt gekeken naar een goede invulling van persoonlijke dienstverlening, ontvangst en informatie-functie.

Hoewel de uitvoering ten dele nog niet ter hand is genomen, zijn de financiële effecten al wel verwerkt. Dit geeft extra druk op enkele onderdelen van de dienstverlening.

Verwerken BAG-wijzigingen

Met een nieuw onderdeel van Burgerzaken-software wordt gekeken of in 2023 een efficiëntere verwerking van BAG-wijzigingen kan plaatsvinden

Arbeidsmarkt problematiek en intensivering werkzaamheden

De opvolgende crises hebben hun wissel getrokken. De basis kan worden uitgevoerd en de kwaliteit is nog geborgd. Wel is zichtbaar geworden dat de rek er uit is. Extra inspanningen gaan onvermijdelijk ten koste van andere werkzaamheden, zoals bijvoorbeeld ombuigingen of gewenste aanpassingen en verbeteringen in processen. Ook het doorvoeren van aanpassingen duurt veel langer dan wenselijk en de buffer voor het opvangen van pieken in aanvragen is verdwenen, wat leidt tot door inwoners als

ongewenst ervaren wachttijden voor aanvragen. Dit onderstreept het belang van investeren in kennis en capaciteit.

Het aantrekken van gekwalificeerde medewerkers is zeer moeilijk, deze zijn bijna niet te vinden. Om toch de kwaliteit voor de komende jaren te kunnen blijven waarborgen wordt nog verder ingezet op trainees en het zelf opleiden van nieuwe medewerkers. De verwachting is dat dit minder kosten geeft dan inhuur en de hoop is dat hiermee de verbondenheid en perspectief binnen de organisatie kan worden vergroot. De inzet hierop legt extra beslag op bestaande collega's en het opleidingsplan. Tegelijk is er een uitbreiding van werkzaamheden in volume, om onze registraties kwalitatief op peil te houden. De kosten voor opleiding en begeleiding kunnen niet binnen de bestaande budgetten worden opgevangen. Uitdagingen op dit vlak zijn het grootst bij vergunningverlening APV en bij Burgerzaken.

Intensivering werkzaamheden uitvoering communicatie

Toegenomen digitalisering zorgt voor extra druk op de uitvoering van digitale communicatie. Het verbeteren van formulieren om ze eenvoudiger te maken, betere doorgeleiding op de website, verbetering van informatieverstrekking en tegelijk ook meer gebruik van online identificatie en voorinvullen van gegevens, zorgt voor meer werkzaamheden. Deze zijn nooit af, het zijn doorlopende processen van verbetering. Daarnaast neemt ook de interactie via online kanalen toe, een belangrijk aspect in het verstrekken van informatie en beantwoorden van vragen. Ook hier loopt de organisatie tegen grenzen aan.

Dorpsgericht Werken

Dorpsgericht Werken beslaat in de basis twee onderdelen:

Vanuit dit programma subsidieert de gemeente allereerst maatschappelijke organisaties en inwoners(groepen) die dorpsgerichte activiteiten uitvoeren. Deze activiteiten dragen bij aan de gezondheid van inwoners, de leefbaarheid en sociale samenhang in de dorpen en versterken de sociale basisstructuur (zie inleiding programma 5).

Daarnaast gaat Dorpsgericht Werken over het contact tussen samenleving en organisatie. In hoeverre weten inwoners en ondernemers gemakkelijk hun weg te vinden in de organisatie en komen ze snel en eenvoudig terecht bij de juiste medewerker met een vraag, idee of initiatief. Omgekeerd, in hoeverre weten medewerkers wat er speelt in de samenleving en weten zij voor hun werkzaamheden snel de juiste inwoners of netwerken te bereiken. In het project Anders Werken krijgt dit vorm doordat medewerkers meer in de dorpen zelf (bv in de cultuurhuizen) werken en daar afspraken hebben.

Vanuit de uitwerking van de Omgevingsvisie zoeken wij in 2023 een zo goed mogelijke basis en invulling van het tweede onderdeel. Daarmee staat de bedoeling van Dorpsgericht Werken overeind en wordt gekeken hoe dit binnen mogelijke programma's van Omgevingswet en doorontwikkeling van de organisatie een goed vervolg kan krijgen.

Vergunningverlening, Bouw-en Woningtoezicht

De Wet kwaliteitsborging (Wkb) en Omgevingswet wordt op 1 januari 2023 ingevoerd. De nieuwe processen worden geëvalueerd. De Wkb heeft als doel de bouwkwaliteit en het bouwtoezicht te verbeteren door het inschakelen van private kwaliteitsborgers. Daarnaast wordt de aansprakelijkheid van aannemers ten opzichte van particulieren uitgebreid. De bedoeling is om het proces effectief en dienstverlenend voor inwoners, klanten en medewerkers in te regelen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

	Speerpunten		Acties
1	Inwoners zijn tevreden over de kwaliteit van onze dienstverlening.	1.1	Dienstverlening wordt gemeten via Klanttevredenheidonderzoeken (KTO) op verschillende kanalen en de feedback hieruit wordt gebruikt om onze dienstverlening te verbeteren.
		1.2	Het algemene telefoonnummer wordt op werkdagen van 8:30 tot 17:00 door medewerkers van het KCC beantwoord. De gemiddelde wachttijd is niet langer dan 2 minuten
		1.3	Stimuleren van minder bezoek aan het Publiekscentrum/balies, door het online- proces te verbeteren. Voor 2023: 50% aanvragen rijbewijzen verloopt met één fysieke afspraak ipv twee.
		1.4	Medewerkers volgen alle wettelijke trainingen plus extra trainingen om hun kennis/kunde op niveau te houden en brengen
2	Wij versterken de samenleving vanuit onze netwerkgedachte	2.1	Het stimuleren van onderlinge verbanden, direct contact en samenwerking tussen inwoners, organisaties en de gemeentelijke organisatie.
		2.2	Vergroten van vindbaarheid van de juiste contacten/medewerkers en netwerken in de dorpen en de gemeentelijke organisatie
		2.3	Stimuleren van activiteiten die bijdragen aan de gezondheid van inwoners, de leefbaarheid en sociale samenhang in de dorpen

Verbonden partijen in dit programma

N.v.t

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)						
Omschrijving	Jaarrek. 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten						
Bouw- en woningtoez.	2.464	2.290	2.463	2.461	2.461	2.461
ICT (prg 3)	258	267	285	284	284	284
Leefbaarheid Dorpsgerichte activiteiten	223	209	226	222	222	222
Nazorg (klachten en bezwaren)	242	185	134	129	129	126
Publieke dienstverlening (prg 3)	1.718	1.602	1.447	1.525	1.525	1.525
Baten						
Bouw- en woningtoez.	1.616	1.547	1.428	1.428	1.428	1.428
Leefbaarheid Dorpsgerichte activiteiten	-1					
Publieke dienstverlening (prg 3)	648	563	545	741	741	741
Resultaat	2.641	2.443	2.582	2.452	2.451	2.449

Toelichting verschillen 2023 t.o.v. 2022

Toelichting verschillen 2023 - 2022	Bedrag (€ x 1.000)	(I/S)	(V/N)
Lasten:			
Bouw- en woningtoezicht - De Omgevingswet (OW) en de Wet kwaliteitsborging (Wkb) hebben effecten op de baten en lasten van Bouw- en Woningtoezicht. In de kadernota is de raad reeds geïnformeerd over deze nieuwe taken. In deze begroting is de cijfermatige vertaling hiervan gemaakt, dit leidt per saldo tot een verhoging van het uitgavenbudget met € 45.000.	45	S	N
- Afwijking door loon-/prijsstijging en overhead	128	S	N
ICT - Diverse kleine verschillen	18	S	N
Leefbaarheid Dorpsgerichte activiteiten - Diverse kleine verschillen	17	S	N
Nazorg (klachten en bezwaren) - Afwijking door prijsstijging (€ 2.000) en daling overhead (€ 53.000).	51	S	N
Publieke dienstverlening - Daling lasten als gevolg van enerzijds het lagere begrote bedrag (€ 25.000) in 2023 tov 2022 afdrachten aan het rijk (rijbewijzen) en daling overhead (€ 141.000) in combinatie met anderzijds de prijsstijgingen (€ 11.000)	155	S	V

Baten:			
<p>Bouw- en Woningtoezicht</p> <p>- Gelet op de invoering van de Wkb en OW in 2023 kunnen minder lasten worden toegerekend aan het product leges titel 2. In de begroting zijn de baten en lasten verlaagd. De bijstelling was gemeld in de kadernota.</p>	119	S	N
<p>Publieke dienstverlening</p> <p>- Daling van de baten als gevolg van enerzijds het tov 2022 in 2023 lager begrote bedrag van rijbewijzen (€ 55.000) in combinatie van stijging van de baten in verband met prijsstijgingen (€ 37.000).</p>	18	S	N

04. Ruimte, Cultuurhistorie, Monumenten en Natuur

Wat zijn de ontwikkelingen?

Invoering Omgevingswet

Op 1 januari 2023 wordt de Omgevingswet ingevoerd. Wel wil de Eerste Kamer nog een aantal randvoorwaarden ingevuld zien. Mocht toch weer tot uitstel worden overgegaan dan brengt dit onzekerheid, motivatieproblemen en verder stijgende kosten met zich mee.

Eind 2022 wordt de omgevingsvisie aan uw raad voorgelegd. In 2023 werkt de gemeente onder andere verder aan continu verbeteren van de omgevingswetprocessen, het uitbreiden van toepasbare regels en het werken met omgevingsprogramma's. Daarnaast gaat de gemeente verder met het opbouwen van één omgevingsplan en één verordening fysieke leefomgeving die 1 januari 2030 gereed moet zijn. Met de komst van de Omgevingswet worden de bodemtaken gedecentraliseerd naar de gemeente. Om goed voorbereid te zijn om de komst van de Omgevingswet worden medewerkers verder opgeleid en getraind.

Tegelijkertijd met de inwerkingtreding van de Omgevingswet treedt ook de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) in werking. De invoering van de Wkb leidt tot fors meer structurele kosten en een derving aan legesinkomsten.

Omdat we nog niet precies weten wat er op ons afkomt, is nog onduidelijk wat het structurele budget per jaar moet zijn om de Omgevingswet goed en verantwoord te kunnen uitvoeren. Het risico is opgenomen in de financiële risicoparagraaf.

Wonen

Wonen is en blijft een belangrijk onderwerp op landelijk, provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau. Met het aanstellen van een minister voor volkshuisvesting & ruimtelijke ordening is de aandacht voor wonen versterkt. Gezien de landelijke ambities is het meer nog dan in eerdere jaren belangrijk om vast te stellen welke groei, in welk tempo wenselijk is voor onze gemeente om de vitaliteit en leefbaarheid van onze dorpen te behouden. De gemeente heeft de zorg dat er voldoende goede en betaalbare woningen beschikbaar zijn. Voor de invulling van de taak wordt niet enkel gekeken naar nieuwbouw maar worden ook mogelijkheden zoals woningsplitsing en transformatie in de bestaande voorraad meegenomen.

In 2023 stelt de gemeente een nieuwe Woonvisie vast. In de Woonvisie staat het instrumentarium en beleid op het gebied van wonen voor de komende vier jaar. Wonen is een belangrijk sturingsmechanisme bij het in standhouden van de vitaliteit en leefbaarheid van de dorpen.

Wonen speelt tevens een belangrijke rol in de vitaliteit van mensen. Een belangrijk onderdeel van de nieuw op te stellen Woonvisie betreft het onderdeel zorg en welzijn.

De gemeente gaat in 2023 de lijnen doorzetten waar wonen in 2022 al mee begonnen is. Deze lijnen zijn het opstellen en vaststellen van de woonvisie en het opstellen en vaststellen van een nieuwe regionale huisvestingsverordening en bijbehorende lokale beleidsregels. In 2023 gaan we een evaluatie

uitvoeren van de Doelgroepenverordening en de Nota instrumenten regie sociale- en middensegment woningen. Verder gaan we in 2023 aan de slag met onderwerpen die naar voren komen in het uitvoeringsprogramma.

Mariniersterrein Doorn

Er wordt uitvoering gegeven aan de aanvullende overeenkomst over het vertrek en de herbestemming van de marinierskazerne Van Braam Houckgeest. Dit doet de gemeente samen met de provincie Utrecht en Rijksvastgoedbedrijf. Het doel is om tot een definitief ontwikkelingskader te komen. De verhuizing van de marinierskazerne is naar achter geschoven (2028) ten opzichte van eerdere plannings. Daarom worden er in de komende jaren nog geen grote kosten verwacht.

Huisvesting Politie Landelijke Eenheid

De Politie heeft een principeverzoek ingediend voor uitbreiding van de vestiging in Driebergen. Hiervoor wordt een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd.

Cultuurhistorische waardenkaart

Wij leggen de cultuurhistorische waardenkaart aan uw raad voor. Dit is een digitale kaart met daarop cultuurhistorisch waardevolle objecten in onze gemeente, voorzien van beleidsregels. Een actuele digitale cultuurhistorische waardenkaart is een belangrijke bouwsteen voor het Omgevingsplan. Na vaststelling door uw raad kan de kaart straks onderdeel uitmaken van het omgevingsplan. Zo wordt voldaan aan het vereiste van de Omgevingswet dat in het omgevingsplan rekening wordt gehouden met het belang van het behoud van cultureel erfgoed.

Monumenten en duurzaamheid

Wij hebben bekeken hoe we monumenten op een passende manier kunnen verduurzamen. Doel was het energieverbruik te verlagen en tegelijk het comfort te verhogen. Wij hebben de oplossingen voor verduurzaming verwerkt in een brochure. De volgende stap is om de diverse oplossingen meer tastbaar te maken. Dit doen we door de verschillende mogelijkheden op te nemen in een voor inwoners toegankelijke internet portalen. Naar aanleiding van de motie "zon op daken" gaat de gemeente specifiek beleid uit werken, zodat bewoners meer duidelijkheid krijgen over de mogelijkheden voor zonnepanel op daken in het beschermde gezicht.

Natuur en Landschap

De gemeente werkt continu aan de bescherming en verbetering van natuur, bos en cultuurhistorisch landschap ook in regionale en bovenregionale samenwerkingsverbanden. De opgaven en ambities voor behoud, versterken en vergroten van natuur en landschap zijn groot en vragen structureel om extra capaciteit en middelen. In het uitvoeringsprogramma worden de benodigde capaciteit en middelen verder uitgewerkt.

Groen gaan we doen

De gemeente werkt aan de verbetering van groen, blauw¹ en landschap, zowel kwalitatief en kwantitatief. Groen wordt integraal meegenomen bij ontwikkelingen. Daarnaast worden initiatieven van bewoners en anderen, zoals GoedVolk, Meerbomennu en Groen aan de buurt gestimuleerd en

¹ Waar we groen noemen bedoelen we ook blauw. Groen en blauw zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

gefaciliteerd.

Stikstof en agrarisch

Bij de uitvoering van provinciaal- en rijksbeleid ondersteunt de gemeente onze agrariërs. Hiervoor sluit de gemeente aan bij de provinciale gebiedstafel stikstof. Regelmatig voert de gemeente gesprekken met (vertegenwoordigers van) onze agrariërs over de ontwikkelingen. Conform onze Omgevingsvisie worden onze agrariërs gestimuleerd om te schakelen naar een natuur-inclusievere manier van ondernemen.

Biodiversiteit

Biodiversiteit loopt als een rode draad door al onze opgaven, zowel op het gebied van landschap en natuur als op andere thema's. Inwoners die aan de slag gaan met het verhogen van de biodiversiteit worden gestimuleerd en gefaciliteerd. Dit geldt ook voor het herstel van kleine landschapselementen, onder andere door drempels bij vergunningaanvraag weg te nemen.

U10

In de netwerksamenwerking U10 wordt gewerkt aan de programmering en gebiedsgerichte uitvoering van het Integraal ruimtelijk programma (IRP). In U10 bewaken we de regionale integraliteit tussen de verschillende opgaven. Met gebiedsuitwerkingen wordt gezorgd dat groen en landschap prominent op de regionale agenda blijven staan. Ambtelijk en bestuurlijk is de gemeente nauw betrokken bij de bestuurstafel Groen en Landschap.

Groen Groeit Mee

In Groen Groeit Mee (GGM) wordt op provinciaal niveau samengewerkt met omliggende regio's, waterschappen en provincie om de groene opgaven gelijk op te laten gaan met verstedelijking en mobiliteit. De groene opgaven en ambities uit het IRP worden door U10 in GGM ingebracht.

Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug

Het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug (NPUH) is één van de 21 bijzondere natuurgebieden die in Nederland zijn aangewezen als Nationaal Park. De gemeente werkt in dit samenwerkingsverband aan bijvoorbeeld de Blauwe Agenda en Heuvelrug Tuinen. Zonering van recreatie en natuur en duurzame recreatie zijn voor onze gemeente belangrijke onderwerpen die we in Nationaal Park verband aanpakken.

Stuurgroep Kromme Rijn

De stuurgroep Kromme Rijn zet zich in om het kleinschalig agrarisch landschap in het Langbroekerweteringgebied te behouden en versterken. In 2023 wordt er gewerkt aan de actualisatie van het Landschapsontwikkelingsplan.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

	Speerpunten		Acties
1	Inwoners zijn tevreden over de Ruimtelijke Ordening en inrichting van de gemeente.	1.1	Het maken van een Omgevingsvisie.
		1.2	Het maken van een Omgevingsplan.
		1.3	Wettelijke vereisten Omgevingswet doorvoeren.
		1.4	Tijdig en adequaat begeleiden van nieuwe bouwinitiatieven.
		1.5	Wettelijke aanpassingen Wet kwaliteitsborging in de bouw doorvoeren.
2	We willen dat onze inwoners een wooncarrière kunnen maken. Dat ze kunnen verhuizen naar een koop- of huurwoning die past bij hun huidige huishoudenssituatie en levensfase.	2.1	Woonvisie actualiseren en uitvoeren.
3	We willen dat onze kwetsbare inwoners zoveel mogelijk in staat zijn regie te voeren over hun leven. dat ze wonen in een geschikte woning, ondersteuning dicht bij huis krijgen en volwaardig deelnemen aan de lokale samenleving.	3.1	Woonvisie actualiseren en uitvoeren.
4	We willen dat onze inwoners wonen in een duurzame- en aardgasvrije woning, in een klimaatneutrale gemeente.	4.1	Woonvisie actualiseren in uitvoeren.
5	Inwoners zijn tevreden over de groene, ecologische, landschappelijke, cultuurhistorisch en archeologisch waardevolle leefomgeving.	5.1	We adviseren dat groen integraal en randvoorwaardelijk bij ontwikkelingen wordt opgenomen.
		5.2	Cultuurhistorische waardenkaart vaststellen en bijhouden.
		5.3	We promoten de realisatie van kleine landschapselementen en onderzoeken de mogelijkheid de vergunningverlening voor de aanleg eenvoudiger te maken.
		5.4	In samenwerkingsverbanden zoals U10, Groen Groeit Mee, Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug en Stuurgroep Kromme Rijn

			werken we samen aan de realisatie van onze ambities.
		5.5	We stimuleren en faciliteren waar mogelijk groen/blauwe initiatieven van inwoners en anderen.

Verbonden partijen in dit programma

Omgevingsdienst regio Utrecht (ODrU)

Regionaal Archief Zuid-Utrecht (RAZU)

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)						
Omschrijving	Jaarrek. 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten						
Informatievoorziening (prg 4)	218	237	264	293	306	308
Leefomgeving	2.605	2.997	2.697	2.546	2.385	2.385
Maatschappelijk vastgoed (prg 4)	109	58	58	54	54	53
Musea	29	35	38	38	38	38
Vastgoed (prg 4)	87	93	95	95	94	94
Wonen en recreatie (prg 4)	240	318	295	290	290	290
Baten						
Leefomgeving	12	44	14	14	14	14
Maatschappelijk vastgoed (prg 4)	5	5	5	5	5	5
Vastgoed (prg 4)	28	10	11	11	11	11
Wonen en recreatie (prg 4)	217	4	4	4	4	4
Resultaat	3.026	3.676	3.413	3.281	3.132	3.133

Toelichting verschillen 2023 t.o.v. 2022

Toelichting verschillen 2023 - 2022	Bedrag (€ x 1.000)	(I/S)	(V/N)
Lasten:			
Informatievoorziening - De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Regionaal Archief Zuid-Utrecht (RAZU) is in de kadernota 2023 verhoogd. Dit betreft formatie, inrichting e-depot en de nieuwe uitgangspunten voor budgettering.	27	S	N
Leefomgeving - In 2022 is voor de implementatie van de Omgevingswet een hoger	267	I	V

bedrag geraamd. Dit betrof een incidentele verhoging die bekostigd werd vanuit de algemene reserve.			
- Voor Natuur en Landschap was in 2022 incidenteel een bedrag toegevoegd aan het budget voor het opstellen van een SoortenManagementPlan (SMP).	37	I	V
- Diverse kleine verschillen	4	I	N
Musea - Diverse kleine verschillen	3	S	N
Vastgoed - Diverse kleine verschillen	2	S	N
Wonen en recreatie - Diverse kleine verschillen	23	S	V
Baten:			
Leefomgeving - Dit betreft een incidenteel ontvangen subsidie in 2022 voor het centrumonderzoek van de Albert Heijn locatie in Doorn.	30	S	N
Vastgoed - Diverse kleine verschillen	1	S	V

05. Transformatie in het Sociaal Domein

Wat zijn de ontwikkelingen?

Vanuit dit programma voert de gemeente de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Jeugdwet en de Participatiewet uit. Hierbij heeft de gemeente de opgave om inwoners goede ondersteuning en zorg te bieden. De gemeente wil een beweging realiseren, waarbij hulp en ondersteuning integraal samen met het gezin wordt ingezet en die meer aansluit bij het gewone leven en bij de eigen kracht van inwoners. Dit noemen we de transformatie sociaal domein.

Hiervoor versterkt de gemeente de sociale structuren in de dorpen, voeren medewerkers van de dorpsteams gesprekken met inwoners en regelen ze integrale ondersteuning waar nodig. Op deze manier zorgt de gemeente ervoor dat de gevraagde ondersteuning beschikbaar, kwalitatief goed en direct inzetbaar is. Keuzevrijheid voor onze inwoners is daarbij belangrijk.

De gemeente geeft uitvoering aan de nota "Samen leven, samen doen! Herijking beleidskeuzen sociaal domein". Samen met inwoners, verenigingen en maatschappelijke organisaties werkt de gemeente aan het versterken van de sociale structuur in de dorpen en zet de gemeente in op preventie. Onderdelen daarvan staan in de programma's 3,6, 7 en 9.

- **Wettelijke ontwikkelingen**

Aanpassingen Participatiewet

De Tweede Kamer heeft een voorstel tot wijziging van de Participatiewet aangenomen en dit voorstel ligt ter besluitvorming bij de Eerste Kamer. Wanneer dit voorstel wordt aangenomen treden per 1 januari 2023 nieuwe maatregelen in werking treden, waaronder:

1. Verruiming van de bijverdiengrenzen.
2. Afschaffing van de kostendelersnorm voor jongeren tot 27 jaar.
3. 4-weken-zoektermijn voor jongeren tot 27 jaar gaat van verplichting naar mogelijkheid.

Het is nog niet bekend wat de (financiële) effecten voor de gemeente zijn.

Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams)

Het wetsvoorstel voor de Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams) wordt na de zomer ingediend bij de Tweede Kamer. Inwerkingtreding is naar verwachting 1 januari 2024. Met deze wet wordt een wettelijke grondslag gegeven voor de gegevensuitwisseling tussen partijen in het sociaal domein en aanpalende domeinen rondom complexer casussen.

Wijzigingen uitvoering Jeugdwet

Diverse ontwikkelingen vanuit het Rijk, maken dat de gemeente op het gebied van jeugdzorg steeds in beweging blijft, met als doel passende en tijdige hulp voor jeugdigen en gezinnen. Actueel is de Hervormingsagenda Jeugd (1) en het wetsvoorstel Wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen (2). Er is brede politieke consensus dat het stelsel zorginhoudelijk en organisatorisch moet worden verbeterd en houdbaar gemaakt. Daarbij staat één doel voorop, namelijk het creëren van een gezonde, kansrijke en veilige ontwikkeling voor alle kinderen en jongeren. Bij de uitwerking van de noodzakelijke hervormingen (1) van de zorg voor jeugd - samen met de partners - hanteren de bewindslieden vijf leidende principes:

1. Passende zorg is beschikbaar voor de meest kwetsbare kinderen en jongeren.
2. Versterken van de veerkracht van kinderen en gezinnen in hun normale dagelijkse leven.
3. Minder marktwerking, meer samenwerking en betere inkoop van zorg.
4. Verbetering kwaliteit en effectiviteit van jeugdzorg.
5. Jeugdzorg als effectieve samenwerkingspartner.

Het wetsvoorstel Wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen (2) stelt onder andere eisen aan de financiële bedrijfsvoering van jeugdhulpaanbieders en regionale samenwerking van gemeenten voor inkoop van jeugdzorg.

Aanvullend heeft het Rijk besloten tot een extra bezuiniging van €100 miljoen in 2024 oplopend tot €511 miljoen in 2026. Hoewel deze bezuinigingsopgave is doorgezet naar gemeenten heeft het kabinet besloten hiervoor de verantwoordelijkheid te nemen. Het is dus aan het Rijk om de aanvullende besparing in te vullen met maatregelen waarvoor het Rijk aan zet is en die niet in de weg staan van de Hervormingsagenda. In de meerjarenbegroting heeft de gemeente dit budgettair neutraal verwerkt door zowel rekening te houden met dalende baten als dalende uitgaven. Dit is volgens de afspraken die hierover landelijk zijn gemaakt.

- **Regionale Samenwerking**

Norm van Opdrachtgeverschap Jeugd

De Norm van Opdrachtgeverschap Jeugd omvat de regiovisie voor betere en passende hulp voor het kind: dichtbij, op tijd, afgestemd. De Norm van Opdrachtgeverschap kent een uitvoeringsagenda, waarbij de gemeente samenwerkt met de andere gemeenten in de regio Zuidoost Utrecht. Op de agenda staat onder andere het versterken van de werkwijze van de lokale teams en regie voeren bij onveilige gezinssituaties. Ook wordt er gewerkt aan een eenvoudiger en effectievere regionale samenwerkingsstructuur tussen onderwijs en jeugdhulp en aan het versterken van de aanpak voor thuiszitters.

Strategische Kaders Participatiewet

Voor de uitvoering van de Participatiewet stelt de gemeente binnen het samenwerkingsnetwerk Regio Zuidoost Utrecht (Bunnik, De Bilt, Utrechtse Heuvelrug, Wijk bij Duurstede en Zeist) nieuwe strategische kaders op.

Voorbereiding Beschermd wonen

Vanaf 2023 verschuift de verantwoordelijkheid voor inwoners die nu nog in beschermde woonvoorzieningen wonen van de centrumgemeente naar de regiogemeenten. De financiële middelen komen vanaf 2023 gefaseerd lokaal beschikbaar. Deze middelen worden met de herverdeling van het gemeentefonds die ingaat in 2023, over de gemeenten verdeeld. Op dit moment vindt in regionaal en bovenregionaal verband overleg plaats over deze fasering en de consequenties hiervan. Eind 2022 maken de gemeenten in U-16 verband financiële samenwerkingsafspraken hiervoor. Bij het opstellen van deze begroting was nog niet duidelijk hoeveel budget er beschikbaar komt voor deze taken.

Huishoudelijke Hulp

Binnen de regio Zuidoost Utrecht hebben de afzonderlijke gemeenten lokale overeenkomsten voor Wmo huishoudelijke hulp. Voor de Wmo-begeleiding heeft de gemeente in regionaal verband contracten afgesloten. Vanaf 2023 wil de gemeente ook de huishoudelijke hulp in regionaal verband gecontracteerd hebben. De gemeente beoogt hiermee meer grip te krijgen op deze vorm van ondersteuning en de kwaliteit te verhogen.

Doelgroepenvervoer

Per 1 januari 2024 lopen de huidige contracten voor het sociaal-recreatief vervoer en het aanvullend openbaar vervoer (Regiotaxi) van alle Utrechtse gemeenten en Provincie Utrecht af. Voor 1 januari 2024 moet het Wmo-vervoer opnieuw zijn aanbesteed en gegund. Hierbij wordt tevens bekeken om de inkoop van het sociaal recreatief Wmo-vervoer te combineren met andere vormen van doelgroepenvervoer.

- **Overige ontwikkelingen**

Arbeidsmarkt zorg en dienstverlening

In het kader van continuïteit van zorg en dienstverlening vraagt de gemeente aandacht voor de ontwikkelingen op arbeidsmarkt. Op dit moment is deze zeer krap en dit zal in de toekomst nog erger worden. Het wordt ook voor zorgaanbieders steeds moeilijker om vacatures te vervullen. Dit heeft effecten op de zorg en dienstverlening voor inwoners: wachtlijsten ontstaan of andere vormen van overbruggingszorg zijn nodig. Op dit moment ziet de gemeente al knelpunten bij jeugdzorg, huishoudelijke hulp, leerlingenvervoer en de zorg in het algemeen.

Financiële problematiek

Door de hoge inflatie en stijgende energieprijzen raken steeds meer huishoudens financieel in de problemen. De gemeente verwacht in dat kader een hoger beroep op minimavoorzieningen en schuldhulpverlening.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

	Speerpunten		Acties
1	In de dorpen voelt iedereen van jong tot oud zich thuis omdat er ruimte is voor veilig opgroeien en ontplooiën, ontmoeting, gastvrijheid, meedoen, omzien naar elkaar en toekomstgericht wonen.	1.1	(Preventieve) algemene voorzieningen versterken op het gebied van wonen, gezondheid, zorg, welzijn en gezinsfinanciën. (pr. 4, 6, 7, 9).
		1.2	Ontmoeting in de dorpen bevorderen. (pr. 6).
		1.3	Mantelzorgers ondersteunen. (pr. 6).
		1.4	Vraag en aanbod vrijwilligers bij elkaar brengen en initiatieven vanuit de dorpen faciliteren. (pr. 3 en 6).

		1.5	Zorgen dat alle inwoners onbeperkt mee kunnen doen (inclusief). (pr. 6)
		1.6	Voldoende woningen bieden voor mensen met een laag inkomen en/of een specifieke woonbehoefte. (pr. 4).
		1.7	Voldoende arbeidsplaatsen bevorderen voor mensen met grotere afstand tot de arbeidsmarkt.
2	De gemeente voert de regie op passende ondersteuning.	2.1	Informatie bieden aan inwoners met vragen over welzijn, wonen, zorg, werk en inkomen.
		2.2	Tijdig signaleren van vraag naar ondersteuning, door o.a. nauwe samenwerking met huisartsen, scholen en lokale maatschappelijke organisaties.
		2.3	Ondersteuning bieden aan gezinnen om te komen tot integrale oplossingen. Licht waar mogelijk en zwaarder waar nodig.
		2.4	Waar nodig gezinnen ondersteunen bij het realiseren van oplossingen, met oog voor de veiligheid.
3	De gemeente voorziet waar nodig in individuele ondersteuning, beschermd wonen en opvang.	3.1	Bieden van kwalitatief goede maatwerkondersteuning, vraaggericht, met zoveel mogelijk keuzevrijheid voor inwoners en zo min mogelijk administratieve lasten.
		3.2	Beschermd wonen en maatschappelijke opvang bieden.
		3.3	Werkzoekenden begeleiden naar betaald en onbetaald werk.
		3.4	Inkomensondersteuning bieden.
		3.5	Ondersteuning bij schulden bieden .

(NB in dit overzicht zijn ook de speerpunten en acties van programma 6 verwerkt)

Verbonden partijen in dit programma

Regionale Dienst Werk en Inkomen (RDWI)

Stichting Sociale Dorpsteams Utrechtse Heuvelrug

BIGA Groep BV

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)						
Omschrijving	Jaarek. 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten						
Alg. voorz Sociale dorpssteams (prg 5)	3.620	3.734	4.417	4.413	4.413	4.413
Alg. Voorzieningen Jeugd (prg 5)	51	313	344	344	344	344
Alg. voorzieningen Werk en inkomen	1.567	1.481	1.402	1.363	1.301	1.250
Alg. Voorzieningen Wmo	1.426	1.540	1.576	1.546	1.546	1.546
Individuele voorz: Werk en inkomen	16.478	18.001	16.875	17.197	17.591	17.942
Individuele voorzieningen Jeugdwet	18.803	12.350	14.474	14.274	13.597	13.597
Individuele voorzieningen Wmo	8.718	9.563	10.205	10.166	10.167	10.168
Innovatie en transformatie	789	920	842	839	839	839
Maatschappelijk vastgoed (prg 5)	46	60	64	64	64	64
Baten						
Alg. voorz Sociale dorpssteams (prg 5)						
Alg. Voorzieningen Jeugd (prg 5)	47					
Alg. Voorzieningen Wmo	98	32	11			
Individuele voorz: Werk en inkomen	11.562	12.016	10.863	11.123	11.698	12.194
Individuele voorzieningen Jeugdwet	10					
Individuele voorzieningen Wmo	311	230	310	310	310	310
Innovatie en transformatie	208	100	259	259	259	259
Resultaat	39.264	35.584	38.755	38.515	37.595	37.401

Toelichting verschillen 2023 t.o.v. 2022

Toelichting verschillen 2023 - 2022	Bedrag (€ x 1.000)	(I/S)	(V/N)
Lasten:			
Algemene voorzieningen Sociale dorpssteams (prg 5) - Afwijking als gevolg van loon/ prijsstijgingen en overhead.	325	S	N
- In het verleden werd een deel van de bijdrage aan de stichting Sociale dorpssteams betaald uit Innovatie en transformatie en JW ambulante GGZ basis. Vanwege het structurele karakter van deze bedragen hevelt de gemeente deze budgetten in deze begroting over naar dit product en is binnen programma 5 budgettair neutraal. Dit betreft een administratieve correctie, zie hiervoor ook de toelichting bij Innovatie en transformatie en individuele voorzieningen Jeugdwet.	355	S	N
- Diverse kleine verschillen.	7	S	V

Algemene Voorzieningen Jeugd (prg 5) - Afwijking als gevolg van loon/ prijsstijgingen en overhead.	15	S	N
- Diverse kleine verschillen.	16	S	N
Algemene voorzieningen Werk en inkomen - De jaarlijks te betalen bijdrage aan Biga en IW4 neemt de komende jaren af in overeenstemming met de afspraken hierover.	79	S	V
Algemene voorzieningen Wmo - Afwijking als gevolg van loon/ prijsstijgingen en overhead.	136	S	N
Individuele voorz. Werk en inkomen - Hogere apparaatskosten Regionale Dienst Werk en Inkomen door loon- en prijsstijgingen.	136	S	N
- Vanwege een lagere prognose van het aantal uitkeringsgerechtigden dat mogelijk een beroep doet op een uitkering via de Participatiewet raamt de gemeente lagere lasten.	1.290	S	V
- Afwijking als gevolg van loon/ prijsstijgingen en overhead.	28	S	N
Individuele voorzieningen Jeugdwet - We stellen de budgetten voor de individuele voorzieningen jeugd naar boven bij op basis van de realisatiecijfers 2021.	1.650	S	N
- Afwijking als gevolg van loon/ prijsstijgingen en overhead.	629	S	N
- In het verleden werd een deel van de bijdrage aan de stichting Sociale dorpssteams betaald uit het budget JW ambulans GGZ basis. Vanwege het structurele karakter van dit bedrag hevelt de gemeente dit in deze begroting over naar het product: Algemene voorzieningen Sociale dorpssteams (prg 5). Dit betreft een administratieve correctie.	155	S	V
Individuele voorzieningen Wmo - Afwijking als gevolg van loon/ prijsstijgingen en overhead.	552	S	N
- De gemeente verwacht op basis van de realisatiecijfers 2021 hogere uitgaven voor huishoudelijke hulp.	150	S	N
- De gemeente verwacht op basis van de realisatiecijfers 2021 lagere uitgaven voor de regiotaxi.	60	S	V
Innovatie en transformatie - Voor het sociaal domein regio Zuid-Oost Utrecht (Zou) zijn de programmamanager en een informatiemanager (vanaf november 2022) in dienst van de gemeente. Deze uitgaven maken onderdeel uit van de begroting van de regio Zou, waarbij het totaal over de gemeenten wordt verdeeld. Deze uitgaven worden in rekening gebracht bij de regio (zie hiervoor ook de toelichting bij de baten).	159	S	N
- In het verleden werd een deel van de bijdrage aan de stichting Sociale dorpssteams betaald uit het budget Innovatie en transformatie. Vanwege het structurele karakter van dit bedrag hevelt de gemeente	200	S	V

dit in deze begroting over naar het product: Algemene voorzieningen Sociale dorpssteams (prg 5). Dit betreft een administratieve correctie.			
Maatschappelijk vastgoed - Diverse kleine verschillen.	4	S	N
Baten:			
Algemene voorzieningen Wmo - Diverse kleine verschillen.	21	S	N
Individuele voorz: Werk en Inkomen - Vanwege een lagere prognose van het aantal uitkeringsgerechtigden dat mogelijk een beroep doet op een uitkering via de Participatiewet raamt de gemeente lagere uitgaven en dus ook lagere inkomsten van het Rijk.	1.453	S	N
Individuele voorzieningen Wmo - De raming voor de eigen bijdrage Wmo stelt de gemeente bij op basis van de realisatiecijfers 2021.	80	S	V
Innovatie en transformatie - Voor het sociaal domein regio Zuid-Oost Utrecht zijn de programmamanager en een informatiemanager (vanaf november 2022) in dienst van de gemeente. Vanuit de regio ontvangt de gemeente hiervoor een vergoeding van de kosten. Zie hierboven.	159	S	V

06. Welzijn, Cultuurhuizenbeleid en Nieuwkomers

Wat zijn de ontwikkelingen?

Binnen dit programma werkt de gemeente aan welzijn en preventie en het versterken van de sociale structuren in de dorpen. Dit programma is onlosmakelijk verbonden met programma 5. Preventie en het behouden en versterken van de sociale structuur in de dorpen dragen bij aan de beweging, die de gemeente in het sociaal domein wil bereiken (zie programma 5).

De kaders hiervoor heeft de gemeente beschreven in de nota "Samen leven, samen doen! Herijking beleidskeuzen sociaal domein".

Verder vallen onder dit programma asielzaken, inburgering van nieuwkomers, gezondheid (GGD), cultuurhuizen en inclusief beleid.

Integrale aanpak

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) een nieuwe specifieke uitkering (SPUK) aangekondigd voor het stimuleren van gezondheid, sport en bewegen, cultuurparticipatie, en het versterken van de sociale basis. Bestaande regelingen, zoals de Brede Combinatieregeling en regeling voor het Sportakkoord (programma 9), vervallen en worden hierin opgenomen. Hiermee wil het Rijk meer samenhang tussen deze onderdelen faciliteren. Het ministerie van VWS verwacht deze regeling eind 2022 te presenteren. Voor de uitvoering van de nota Samen Leven, Samen Doen! maakt de gemeente gebruik van deze regeling.

DoeMaar(n)Mee

De resultaten van het co-creatieproces werkt de gemeente uit.

Opvang Oekraïense vluchtelingen

Sinds 9 mei 2022 biedt de gemeente Oekraïense vluchtelingen woonruimte in de gemeentelijke opvanglocatie Woonoord. Er is plek voor ongeveer 100 Oekraïners en de locatie is open tot 1 april 2023. Voor de periode daarna zoekt de gemeente als dat nodig is naar nieuwe huisvesting en/of opvanglocatie voor deze vluchtelingen.

Voor het onderwijs in een taalklas heeft de gemeente voor het schooljaar 2022-2023 tijdelijk onderwijshuisvesting beschikbaar gesteld. In 2023 bekijkt de gemeente of dit voor het schooljaar daarop ook nog noodzakelijk is.

Afhankelijk van hoe de situatie in Oekraïne zich ontwikkelt, vraagt dit van de gemeentelijke organisatie, maatschappelijke partners en de samenleving de nodige inzet. Dit heeft een effect op de mate waarin bestuurlijke ambities gerealiseerd kunnen gaan worden.

Voor 2022 ontving de gemeente een bijdrage van het Rijk voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen om de kosten hiervoor te dekken. Voor 2023 is nog niet duidelijk welke bijdrage de gemeente ontvangt en daarom is deze nog niet financieel verwerkt in deze begroting. De gemeente gaat ervan uit dat het Rijk vasthoudt aan het uitgangspunt dat gemeenten er als gevolg van de opvang van ontheemden niet slechter voor komen te staan dan daarvoor.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Zie programma 5.

Verbonden partijen in dit programma

GGD regio Utrecht

Stichting Sociale Dorpsteams Utrechtse Heuvelrug

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)						
Omschrijving	Jaarek. 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten						
Alg. voorzieningen Gezondheidszorg	1.980	2.086	2.129	2.126	2.126	2.126
Leefbaarheid Cultuur (prg 6)	34	35	37	37	37	37
Leefbaarheid Welzijn (prg 6)	683	988	1.263	1.311	1.304	1.304
Maatschappelijk vastgoed (prg 6)	105	101	107	107	107	107
Baten						
Alg. voorzieningen Gezondheidszorg	2	10	10	10	10	10
Leefbaarheid Welzijn (prg 6)	-1	168	373	410	410	410
Maatschappelijk vastgoed (prg 6)	36	52	56	56	56	56
Resultaat	2.764	2.980	3.098	3.105	3.098	3.098

Toelichting verschillen 2023 t.o.v. 2022

Toelichting verschillen 2023- 2022	Bedrag (€ x 1.000)	(I/S)	(V/N)
Lasten:			
Alg. voorzieningen Gezondheidszorg -De begroting 2023 van de GGDrU gaat uit van een stijging ten opzichte van de begroting 2022, voornamelijk het gevolg van loon- en prijsontwikkelingen.	43	S	N
Leefbaarheid Cultuur (prg 6) -Diverse kleine verschillen.	2	S	N
Leefbaarheid Welzijn (prg 6) -Met ingang van 1 januari 2022 is de Nieuwe Wet Inburgering ingevoerd. De extra taken/ uitgaven die hieruit voortvloeien leiden tot extra kosten waarvoor de gemeente via het Rijk gecompenseerd wordt.	227	S	N
-Afwijking als gevolg van loon/ prijsstijgingen en overhead.	47	S	N
Maatschappelijk vastgoed -Diverse kleine verschillen.	6	S	N
Baten:			

Leefbaar Welzijn (prg 6) -Met ingang van 1 januari 2022 is de Nieuwe Wet Inburgering ingevoerd. Deze wet leidt tot extra taken/ uitgaven maar ook tot extra inkomsten omdat de gemeente via het Rijk gecompenseerd wordt.	205	S	V
Maatschappelijk Vastgoed - Diverse kleine verschillen.	4	S	V

07. Onderwijs(huisvesting), Jeugdbeleid en Kinderopvang

Wat zijn de ontwikkelingen?

Vanuit dit programma voert de gemeente de wettelijke taken uit op het terrein van onderwijs:

- het voorzien in voldoende en adequate onderwijshuisvesting
- het vormgeven en uitvoeren van het onderwijsachterstandenbeleid
- het uitvoeren van de Leerplichtwet
- het zorgdragen voor leerlingenvervoer

Verder krijgt een deel van de transformatie in het sociale domein vorm door basisvoorzieningen voor de jeugd (zie ook programma 5).

Tenslotte valt onder dit programma ook de verantwoordelijkheid voor het toezicht op en de handhaving van de kwaliteit kinderopvang, die de gemeente op basis van de Wet kinderopvang (Wko) heeft.

Integraal onderwijshuisvestingsplan (IHP)

De gemeente werkt verder aan de uitvoering van het huidige IHP voor de scholen voor primair onderwijs De Dolfijn, De Ontdekkingsreis en de Nicholaas Daltonschool.

De structurele exploitatielasten van het vastgestelde IHP zijn in de meerjarenbegroting verwerkt.

Omdat in het IHP het streven naar externe financiering als uitgangspunt is genomen, zijn de investeringen niet opgenomen in het meerjarig investeringsprogramma.

Daarnaast start de gemeente de voorbereiding voor een nieuwe IHP door het vaststellen van criteria voor prioriteitstelling en vervolgens werkt de gemeente het IHP uit.

Ontwikkelingen buiten het integraal onderwijshuisvestingsplan

Als onderdeel van het project DoeMaarnMee (DMM) is vervangende huisvesting voor De Ladder en De Meent gepland, samen met de huisvesting van kinderopvang.

De school op het AZC-terrein is toe aan vervanging. Hiervoor worden door het rijk middelen ter beschikking gesteld.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

	Speerpunten		Acties
1	De jongeren in onze gemeente redden zich op hun 23e zelfstandig in de maatschappij.	1.1	Doorontwikkelen van basishulp.
		1.2	Versterken van de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp.
		1.3	Uitvoeren van het onderwijsachterstandenbeleid.
		1.4	Toe zien op de kwaliteit van de kinderopvang.
		1.5	Opstellen van een nieuw integraal onderwijshuisvestingsplan.
2	Jongeren groeien op in een geborgen veilige omgeving die aantrekkelijk is om in te (blijven) wonen.	2.1	Jongeren betrekken bij beleid dat op hen gericht is.

		2.2	Activiteiten gericht op de veiligheid vergroten van jongeren thuis, op straat en rond scholen.
		2.3	Het bieden en stimuleren van activiteiten voor jongeren, onder andere in jongerenruimtes.
		2.4	Meer betaalbare woningen creëren voor jongeren (zie programma 4).

Verbonden partijen in dit programma

N.v.t.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)						
Omschrijving	Jaarrek. 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten						
Alg. voorz Sociale dorpssteams (prg 7)	224	229	239	239	239	239
Alg. Voorzieningen Jeugd (prg 7)	1.891	2.381	2.455	2.042	2.042	2.042
Maatschappelijk vastgoed (prg 7)	182	211	222	220	220	219
Onderwijshuisvesting	3.144	3.203	3.455	3.400	3.606	3.967
Recr. voorz en evenementen (prg 7)	133	89	96	85	78	73
Baten						
Alg. Voorzieningen Jeugd (prg 7)	331	839	833	439	439	439
Maatschappelijk vastgoed (prg 7)	297	311	334	334	334	334
Onderwijshuisvesting	75	37	37	37	37	37
Resultaat	4.870	4.926	5.263	5.177	5.375	5.731

Toelichting verschillen 2023 t.o.v. 2022

Toelichting verschillen 2023 - 2022	Bedrag (€ x 1.000)	(I/S)	(V/N)
Lasten:			
Algemene voorzieningen Sociale Dorpssteams (prg 7) -Afwijking door loon-/prijsstijging en overhead	10	S	N
Algemene Voorzieningen Jeugd (prg 7) - Afwijking door loon-/prijsstijging en overhead	119	S	N
- Lagere kosten voor kinderopvang als gevolg van gewijzigd beleid bij de afgifte van sociaal medische indicaties	40	S	V
- Diverse kleine verschillen	5	S	V

Maatschappelijk vastgoed - Diverse kleine verschillen	11	S	N
Onderwijshuisvesting - In de meerjarenbegroting 2022-2025 zijn de structurele effecten van het vastgestelde Integraal huisvestingsplan al verwerkt. Voor het jaar 2023 is er sprake van stijgende lasten ten opzichte van het jaar 2022.	203	S	N
- Afwijking door loon-/prijsstijging en overhead.	49	S	N
Recreatieve voorzieningen en evenementen (prg 7) - Diverse kleine verschillen	7	I	N
Baten:			
Algemene Voorzieningen Jeugd (prg 7) - Diverse kleine verschillen	6	I	N
Maatschappelijk Vastgoed - Diverse kleine verschillen.	23	S	V

08. Economie, Recreatie en Toerisme

Wat zijn de ontwikkelingen?

De ondernemers in de gemeente hebben moeilijke jaren achter de rug, maar het herstel is ingezet. De gemeente kijkt specifiek naar waar wij ondernemers gezamenlijk kunnen helpen beschikbare kennis en kunde in te zetten voor verbetering. Duurzaamheid is daarbij een belangrijk uitgangspunt. Met de ervaring van de afgelopen twee jaren wil de gemeente lokaal inkopen blijven stimuleren en ketens verkorten.

Versterking vitaliteit dorpscentra

De grootste uitdaging blijft het vitaal houden en versterken van de dorpskernen. De gemeente gaat verder uitvoering geven aan de inspanning om gemeente, ondernemers en pandeigenaren beter te laten samenwerken om tot gewenste vitale dorpscentra te komen. Uiteraard participeren de inwoners hierin ook. Dit proces wordt volledig gesubsidieerd door de provincie Utrecht, maar uitvoeringskosten zijn wel voor rekening van de gemeente en mogelijk de Bedrijven Investerings Zones (BIZ).

Evaluatie marktverordening en marktgelden, standplaatsenbeleid

Na de totstandkoming van de nieuwe marktverordening evalueert de gemeente vanaf het begin de uitwerking, met name ook het inrichtingsplan. Het uiteindelijke doel is de markt aantrekkelijk te houden als aanvulling op het voorzieningenniveau voor de inwoners.

Horecabeleid

De gemeente start met het opstellen van horecabeleid dat duidelijk de mogelijkheden en voorwaarden voor horeca presenteert. Het horecabeleid moet goed afgestemd worden met bewoners, winkeliers en horeca en zorgen voor een verlevendiging van de dorpscentra. De dorpscentra krijgen steeds meer een ontmoetingsfunctie die het verminderde winkelaanbod compenseert, tegelijk mag dit geen ongewenste druk op de leefbaarheid geven.

Ondernemersevent

Er wordt gekeken in hoeverre er vorm wordt gegeven aan netwerk/ondernemersevents, zoals de Ondernemer van het Jaar-verkiezing. De organisatie van dit evenement komt meer en meer bij de ondernemers zelf te liggen.

Regio en U10/U16

Binnen de U10/U16 pakt de gemeente alle maatschappelijke opgaven op die gemeentegrens overstijgend zijn. Binnen het samenwerkingsverband werken wij ook in 2023 door met Ruimtelijk Economisch Programma (REP) en andere zaken die bijdragen aan een sterke regio waarin de gemeente is vertegenwoordigd. Op kleinere schaal zoekt de gemeente de samenwerking op met buurgemeentes Wijk bij Duurstede, Zeist en De Bilt. Ook verruimt zij haar blik oostwaarts, waar afstemming met Rheden, Veenendaal en Woudenberg op economisch gebied, zoals in het aanbod in werklocaties, grote voordelen biedt.

Gastvrijheid

Op het gebied van gastvrijheid ligt de nadruk op het verbeteren van kwaliteit om daarmee de natuur- en cultuurminnende recreant te ontvangen. Inzet is niet zozeer meer bezoekers, maar juist meer bestedingen per bezoeker en bezoekers die passen bij de uitstraling van onze gemeente. De gemeente werkt intensief samen met de toeristisch recreatieve sector, onder andere Koninklijke Horeca Nederland, HISWA-RECRON, verblijfsrecreatie, Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug, het Regionaal Bureau voor Toerisme Heuvelrug en Vallei (RBT) en de Provincie Utrecht. Leidend is Agenda bestemming Heuvelrug 2022-2025 en gezamenlijk werken aan een perspectief voor duurzaam toerisme: een vitale gastvrijheidseconomie die bijdraagt aan voorzieningen en sociale cohesie in de dorpen en die oog heeft voor het koesteren van de kwetsbare kwaliteiten van natuur, cultuur en erfgoed.

Speerpunt is de vitalisering van de recreatieterreinen. Een omvangrijk traject waarin de gemeente ook via verschillende projecten met provincie en regiogemeenten werkt aan vitale recreatieterreinen. Thema's als (brand)veiligheid, permanente bewoning en duurzaamheid worden hierin meegenomen.

Pilot vitale verblijfsrecreatie

In samenwerking met de provincie continueren we de pilot(s) waarbij we ervaring opdoen hoe we met recreatieterreinen kunnen anticiperen op de veranderende vraag in het toerisme.

Handhaving permanente bewoning vakantieparken

De gemeente vervolgt de handhaving van het niet-recreatief gebruik van recreatieverblijven op de vakantieparken.

Wandelroutes en paden

De afgelopen jaren is in Nederland het aantal wandelnetwerken op basis van knooppunten toegenomen. Inzet is een dekkend wandelrouten netwerk binnen de provincie Utrecht. Het netwerk in het Kromme Rijngebied is al in gebruik en in 2023 gaat de gemeente aan de slag met de realisatie van het wandelnetwerk in Utrecht Oost (Nationaal Park UH). De wandelroutes hebben vooral lokale en regionale gebruikers en zijn een middel om de recreatiedruk te spreiden.

Innovatietafel Toerisme

De gemeente maakt in 2023 ook weer gebruik van de kennis en expertise van de Innovatietafel Toerisme. Dit is een strategisch overleg tussen overheden en het toeristisch bedrijfsleven, de achterban van het RBT. Doel is het stimuleren van economische en toeristische ontwikkeling van de regio.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

	Speerpunten		Acties
1	Behoud en versterking van levendige dorpskernen op commercieel en sociaal gebied.	1.1	Onderzoek naar versterken dorpskernen en dit vertalen naar uitvoering en centrumvisie
2	Een aangenaam ondernemersklimaat gericht op het behouden en versterken van onze lokale economische kracht en werkgelegenheid.	2.1	(innovatieve) Kennisuitwisseling en samenwerking faciliteren en stimuleren, onder andere in zakelijke netwerken.
		2.2	Beleidsmatig inzetten op acties die lokaal kopen stimuleren en verduurzaming bevorderen
		2.3	Actieve rol in regionale samenwerking.
3	Een gastvrije gemeente met aantrekkelijke vrijetijdsvoorzieningen voor inwoners en toeristen.	3.1	Bekendheid van de gemeente en regio als toeristische trekpleister op het gebied van groen en duurzaam versterken door regionale marketing en promotie.
		3.2	Inzet op meer bestedingen per bezoeker met een aanbod dat daarbij past
4	Een gemeente waarin duurzaamheid samengaat met economische uitgangspunten.	4.1	Zie programma 11.
5	een gemeente waarin mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt actief deelnemen aan de lokale economische activiteiten.	5.1	Zie programma 6.

Verbonden partijen in dit programma

n.v.t.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)						
Omschrijving	Jaarrek. 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten						
Economie	395	405	413	411	411	411
Wonen en recreatie (prg 8)	315	523	450	449	449	449
Baten						
Economie	196	210	215	215	215	215
Resultaat	514	719	648	645	645	645

Toelichting verschillen 2023 t.o.v. 2022

Toelichting verschillen 2023 - 2022	Bedrag (€ x 1.000)	(I/S)	(V/N)
Lasten:			
Economie - Diverse kleine verschillen	8	S	N
Wonen en recreatie - Voor handhaving van recreatieterreinen was er in 2022 een eenmalig budget beschikbaar gesteld.	85	I	V
- Diverse kleine verschillen	12	I	N
Baten:			
Economie - Diverse kleine verschillen	5	S	V

09. Sport inclusief Sportaccommodaties, Kunst en Cultuur

Wat zijn de ontwikkelingen?

Inleiding

Vanuit dit programma subsidieert de gemeente maatschappelijke organisaties die activiteiten uitvoeren op het gebied van sport, kunst en cultuur. Deze dragen bij aan de gezondheid van inwoners, de leefbaarheid en sociale samenhang in de dorpen. Daarnaast faciliteert de gemeente de benodigde buiten- en binnensportaccommodaties.

Cultuur

De gemeente actualiseert de cultuurnota "Kunst van het Bloeien 2019 - 2022".

Sport

Brede regeling combinatiefuncties

De landelijke Brede Regeling Combinatiefuncties loopt in 2022 af en wordt opgenomen in een nieuwe integrale specifieke uitkering (zie programma 6). De gemeente zet - onder de nieuwe regeling - buurtsportcoaches in om bewegen en een gezonde leefstijl te stimuleren. Als uitwerking van het lokale sportakkoord en de nota Samen Leven, Samen Doen! stimuleert de gemeente intensievere samenwerking tussen sport en het sociaal domein, met bijzondere aandacht voor het onderwijs en de samenwerking met de Sociale Dorpsteams.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

	Speerpunten		Acties
1	Inwoners (meer) laten bewegen.	1.1	Inzet van Brede combinatieregeling.
		1.2	Het faciliteren van een gevarieerd en toegankelijk sportaanbod.
2	Cultuur zorgt voor sociale samenhang, verbinding en participatie in dorpen en gemeente breed.	2.1	Versterken van de lokale culturele structuur.
		2.2	Een laagdrempelige bibliotheekvoorziening in stand houden.

Verbonden partijen in dit programma

N.v.t.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)						
Omschrijving	Jaarrek. 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten						
Leefbaarheid Cultuur (prg 9)	1.209	1.202	1.116	1.113	1.113	1.113
Leefbaarheid Welzijn (prg9)	553	602	447	398	392	392
Maatschappelijk vastgoed (prg 9)	344	347	366	353	352	351
Sportaccommodaties	4.600	3.366	3.596	3.610	3.664	3.655
Baten						
Leefbaarheid Welzijn (prg9)	1	158				
Maatschappelijk vastgoed (prg 9)	63	98	105	105	105	105
Sportaccommodaties	1.994	918	953	953	953	953
Resultaat	4.648	4.343	4.467	4.417	4.462	4.452

Toelichting verschillen 2023 t.o.v. 2022

Toelichting verschillen 2023 - 2022	Bedrag (€ x 1.000)	(I/S)	(V/N)
Lasten:			
Leefbaar Cultuur - De subsidie aan de bibliotheek wordt in overeenstemming met eerdere besluitvorming in de vorige bezuinigingsronde verlaagd.	78	S	V
- Vanaf 2023 ramen wij geen extra uitgaven voor Cultuur als gevolg van Corona.	56	I	V
- Afwijking als gevolg van loon-/prijstijgingen en overhead.	57	S	N
- Diverse kleine verschillen.	10	S	V
Leefbaar Welzijn - Tot en met 2022 ontving de gemeente een specifieke uitkering van het Rijk voor uitvoering van het sportakkoord. Voor 2023 heeft het Rijk een nieuwe regeling voor een specifieke uitkering aangekondigd (zie programma 6). Tot duidelijk is of en hoeveel de gemeente in 2023 ontvangt van het Rijk, worden er in dit kader geen uitgaven meer gedaan.	158	I	V
- Diverse kleine verschillen.	3	S	N
Maatschappelijk vastgoed (prg 9) - Diverse kleine verschillen.	19	N	S
Sportaccommodaties - In de meerjarenbegroting zijn de structurele effecten van de	123	S	N

vastgestelde Sportnota al verwerkt. Voor het jaar 2023 is er sprake van stijgende lasten ten opzichte van het jaar 2022.			
- Voor sporthal Steinheim heeft de gemeente ten opzichte van 2022 lagere onderhoudskosten in de begroting opgenomen. Het hogere incidentele budget van 2022 bestond uit een budgetoverheveling van 2021.	50	S	V
- Afwijking als gevolg van loon-/prijsstijgingen en overhead.	151	S	N
- Diverse kleine verschillen.	6	S	N
Baten:			
Leefbaar Welzijn - Tot en met 2022 ontving de gemeente een specifieke uitkering van het Rijk voor uitvoering van het sportakkoord. Voor 2023 heeft het Rijk een nieuwe regeling voor een specifieke uitkering aangekondigd (zie programma 6). Als duidelijk is of en hoeveel de gemeente in 2023 ontvangt van het Rijk, volgt een voorstel voor opname van dit bedrag in de begroting.	158	N	I
Maatschappelijk vastgoed -Diverse kleine verschillen.	7	V	S
Sportaccommodaties -Afwijking als gevolg van loon-/prijsstijgingen en overhead.	35	V	S

10. Verkeer en Vervoer

Wat zijn de ontwikkelingen?

Nieuw Gemeentelijk Verkeers- en VervoersPlan (GVVP)

Er wordt een nieuw Gemeentelijk Verkeers- en VervoersPlan (GVVP) ontwikkeld. Aansluiting vinden op de omgevingsvisie en de raadsbrede afspraken is daarbij een voorwaarde. De focus voor 2023 ligt daarnaast bij het verder uitvoering geven aan de projecten zoals die vanuit de Herijking GVVP 2017-2021 in februari 2022 zijn vastgesteld

Veiligheid

Verkeersveiligheid kan binnen projecten in de openbare ruimte een nog hogere prioriteit krijgen als gevolg van de Rijksimpuls op dit gebied. Vanuit het Rijk is voor deze gemeente een maximum bedrag van € 291.900,- beschikbaar gesteld (dekkingsgraad subsidie bedraagt 50%). Door deze Rijksimpuls worden extra maatregelen op het gebied van verkeersveiligheid beter realiseerbaar. Een voorbeeld hiervan, zijn de onderhoudswerkzaamheden aan de Dorpsstraat in Doorn waarbij door deze impuls extra aandacht wordt gegeven aan de fiets.

Een tweetal verkeersregelininstallaties is technisch gezien ver voorbij hun levensduur. Bij vervanging van deze regelingen wordt ook bekeken of er alternatieve oplossingen mogelijk zijn.

Duurzame mobiliteit

We zetten ons in voor behoud van de intercitystatus van het station Driebergen-Zeist. In nauwe samenwerking met de gemeente Zeist kijken naar het ontwikkelpotentieel binnen dit gebied om op die wijze tot een regiopoort te komen.

We besteden aandacht aan duurzame mobiliteit oa. door het stimuleren van elektrisch rijden door laadpalen te plaatsen (voor zowel auto als fiets) en projecten uit te voeren op het gebied van deelmobiliteit (deelauto en -fietsystemen) en goederenstromen (alternatieven voor pakketbezorging zoals pakketwanden).

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

	Speerpunten		Acties
1	Bewoners en bezoekers ervaren een veilige leefomgeving.	1.1	Het organiseren van verkeerseducatie.
		1.2	Een nieuw GVVP, als basis voor het Duurzaam Veilig inrichten van de leefomgeving.
		1.3	In samenwerking met basisschool en omgeving de verkeerssituatie rondom de school verbeteren.
		1.4	Het verminderen van het aantal verkeers- en verwijsborden.
		1.5	Verschillende projecten vanuit de herijking GVVP (vastgesteld 2022):

			<ul style="list-style-type: none"> - Doorfietsroute Utrecht – Veenendaal , - Veiligheid en leefbaarheid buitengebied verbeteren - Schoolomgevingen - Verbinding groene entree en oude dorp Amerongen
2	We zijn een bereikbare en leefbare gemeente voor bewoners en bezoekers.	2.1	Het stimuleren van duurzame mobiliteit.
		2.2	Een betere doorstroming voor OV.
		2.3	Het stimuleren van het fietsgebruik.
		2.4	Het stimuleren van alternatieve vervoerswijzen.
		2.5	<p>Verschillende projecten vanuit de herijking GVVP (vastgesteld 2022) zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Doorfietsroute Utrecht – Veenendaal , - Verbinding groene entree en oude dorp Amerongen

Verbonden partijen in dit programma

- Samenwerkingsverband U10

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)						
Omschrijving	Jaarrek. 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten						
Mobiliteit	375	238	236	234	233	233
Wegen en verkeer (prg 10)	646	599	592	612	633	631
Baten						
Mobiliteit	42					
Wegen en verkeer (prg 10)	17	18	20	20	20	20
Resultaat	962	819	809	827	846	844

Toelichting verschillen 2023 t.o.v. 2022

Toelichting verschillen 2023 - 2022	Bedrag (€ x 1.000)	(I/S)	(V/N)
Lasten:			
Mobiliteit - Diverse kleine verschillen	2	S	V
Wegen en verkeer - Diverse kleine verschillen	7	S	V
Baten:			
Wegen en verkeer - Diverse kleine verschillen	2	S	V

11. Openbare Ruimte en Milieu

Wat zijn de ontwikkelingen?

Klimaatadaptatie speelt een steeds belangrijker rol bij de inrichting en het beheer van de Openbare Ruimte. Het stimuleert een integrale en groene aanpak van de Buitenruimte. Een aanpak die soms andere beslissingen vraagt ten aanzien van de te nemen maatregelen, maar die ook kansen biedt. In 2023 en verdere jaren gaat dat steeds meer wringen met doorgevoerde bezuinigingen in het groen en het sobere onderhoudsniveau waarvoor de gemeente nu aan de lat staat.

Het herstelplan valwind Leersum is in 2022 in samenwerking met bewoners, provincie, natuurorganisaties en andere betrokkenen tot stand gekomen. In 2023 zal dit plan in uitvoering worden gebracht. Waar mogelijk zal ook integraal “werk met werk” gemaakt worden. Onderhoudswerkzaamheden aan verharding en riolering worden zoveel mogelijk gecombineerd met de aanplant van nieuwe groenstructuren.

De inrichting en beheer van onze openbare ruimte wordt zo veel mogelijk integraal opgepakt. De interne bedrijfsvoering krijgt daarom ook veel aandacht in 2023. Projectmatig en planmatig werken wordt verder vormgegeven. Processen hiervoor worden breder opgepakt en geborgd in de organisatie. Hierbij is ook goed inzicht en sturing op rollen, taken en bevoegdheden van onze medewerkers van essentieel belang. Dit wordt in 2023 vormgegeven. Kennis en kwaliteit van onze eigen organisatie en die van de markt worden hierbij samen, in goede balans, ingezet.

Alle gegevens van onze openbare ruimte worden verwerkt in beheersystemen. In 2023 moet ons systeem vervangen worden. Waar mogelijk werken we hierbij toe naar één integraal beheersysteem waarin alle aspecten van de openbare ruimte een plek kunnen krijgen.

Groen

De uitvoering van de in 2020 vastgestelde beheerplannen brengt voor Groen zorgen met zich mee. Het huidige beheerniveau C (sober en net geen kapitaalsvernietiging) staat onder druk door afnemende beheerbudgetten als gevolg van doorgevoerde budgetverschuivingen. Het verhogen van het beheerniveau van groen, om bij te kunnen dragen aan andere beleidsdoelstellingen (op gebied van klimaat, hittestress, biodiversiteit, waterberging en leefbaarheid) is niet mogelijk. Koppeling met andere beleidsterreinen is nodig voor meer inrichtingskwaliteit. Hier liggen mogelijkheden met subsidies, echter moet ook gezocht worden naar middelen voor een duurzaam beheer om een en ander in stand te kunnen houden (beheer).

Eind 2022 wordt de evaluatie van het bermbeheer van de afgelopen 5 jaar afgerond. Dit geeft inzicht in de behaalde resultaten en mogelijkheden om keuzes te maken voor de toekomst. Hiermee zal actief worden bijgedragen aan het vergroten van de biodiversiteit. In 2023 zullen ook de opdrachten voor het maaien opnieuw worden aanbesteedt en hierop worden afgestemd.

In 2023 zal verder uitvoering worden gegeven aan de eerder opgestelde (bomen)vervangingsplannen. Ook zal in 2023 een evaluatie van alle groenopdrachten aan derden plaatsvinden in verband met aflopende contracten. Dit gebeurt gelijktijdig met de doorontwikkeling van onze interne bedrijfsvoering waarbij het herijken van het takenpakket, de rollen en bevoegdheden een plek krijgt.

Begraafplaatsen

De gemeente gaat in 2023 de uitbreiding voor het natuur begraven op de Nieuwe Algemene Begraafplaats in Doorn verder vormgeven. Onderzoek naar het aangrenzende bosperceel is afgerond. Een toekomstige uitbreiding is mogelijk en de planvorming hiervoor, inclusief benodigde procedures zullen in 2023 plaatsvinden zodat realisatie zo snel mogelijk kan plaatsvinden.

Wegen

In 2023 wordt middels de dorpsgerichte aanpak het achterstallig onderhoud aangepakt in Leersum. Uiteraard blijven de wegen inclusief bermen, bebording en belijning in andere dorpen ook onder de aandacht en krijgen onderhoud wanneer dat nodig is. In 2023 zal een actualisatie plaatsvinden van de huidige wegenlegger en het huidige beheersysteem.

Door de invloed van Covid-19 maar vooral door de oorlog in Oekraïne zijn de prijzen van onder andere olie en gas flink gestegen. Olie en gas zijn nodig voor de productie van asfalt. De prijzen voor het maken of onderhouden van een asfaltweg zijn het afgelopen jaar met één derde gestegen ten opzichte van de prijsafspraken die de gemeente in 2020 met de aannemer van het contract asfalt had.

In 2023 wordt vervolg gegeven aan het vernieuwen van de lichtmasten, vanuit het nieuwe contract dat eind 2022 gestart is.

Riool en water

Op basis van de actuele beheerdata wordt in 2023 een Systeem Stedelijk Water (SSW) voor de dorpen “Driebergen, Doorn, Leersum, Amerongen en Overberg” opgesteld. De afronding meten en monitoren afvalwater Maarn en Maarsbergen gaat in 2024 plaats vinden. Aansluitend start in Maarn en Maarsbergen het SSW. Het SSW geeft inzicht in het functioneren van de bestaande watersystemen, risico's richting toekomstige regenbuien, berekenen en bepalen van kansrijke verbetermaatregelen en dient als input voor het uitvoeringsprogramma water en klimaatplan.

In 2023 wordt voor het eerst in de gemeente Utrechtse Heuvelrug het beleid (uitvoeringsprogramma) water en klimaatplan opgesteld. Daarin wordt strategisch de totale opgave van water, riolering en klimaat inclusief een kostendekkingsberekening opgenomen. Deze vervangt het Gemeentelijk Rioleringsplan en is een stuk uitgebreider.

Eind 2022 is de inspectie van alle vrij-verval riolering in alle dorpen afgerond. Een flinke klus die helpt om in 2023 de grootschalige verbeteropgave voor de riolering integraal met wegen en groen samen uit te voeren via een dorpsgerichte aanpak.

Afvalinzameling en verwerking

De feitelijke uitvoering van het project Afval scheiden in de Hoogbouw dat in 2022 gestart is, wordt in 2023 voortgezet. Bij hoogbouw complexen worden faciliteiten voor PMD (lege verpakkingen van Plastic, Metaal en Drinkpakken) geplaatst. Aangezien iedere locatie verschillend is en betrokkenheid van de bewoners belangrijk, is maatwerk en goede communicatie een belangrijke vereiste.

Sinds 2013 ontving de gemeente jaarlijks een vergoeding vanuit het Afvalfonds voor de bestrijding van zwerfafval. Dit hebben wij ingezet voor de uitvoering van ons Actieplan Zwerfafval. Deze

systematiek van vergoeding loopt eind 2022 af. Vanaf 2023 wordt de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) voor eenmalige plastic voorwerpen van kracht en moeten producenten en importeurs de kosten vergoeden van het opruimen van het zwerfafval. De feitelijke start van de uitkering wordt pas in de loop van 2024 verwacht. Om de continuïteit van de inzet voor zwerfafval van zowel gemeente als inwoners te waarborgen, worden de uitvoeringskosten tijdelijk gedekt vanuit de Voorziening tariefsegalisatie afval.

De voorziening tariefsegalisatie afval laat een surplus zien. Deze voorziening heeft als doel om tariefschommelingen (bij bestaand beleid) op te vangen. Door prijsstijgingen en hoge inflatie is de verwachting dat de kosten voor afval in de komende jaren ook gaan stijgen. Om fluctuaties en tariefschommelingen zoveel mogelijk te voorkomen, wordt voorgesteld om het surplus niet eenmalig uit te keren, maar om het meer gelijkmatig te verdelen over de jaren. Dit leidt tot een tariefdaling in 2023 (een daling van 1,74%) en ook voor 2024 tot en met 2026 wordt voorgesteld om indien mogelijk jaarlijks € 100.000,- te onttrekken uit de voorziening ten gunste van het tarief.

Terugdringen restafval

Als de raad in september 2022 besluit om een prijsprikkel in te voeren om restafval verder terug te dringen, dan staat 2023 in het teken van de voorbereidingen voor deze overgang. Zo niet, dan is voortzetting en verdere verbetering van de huidige werkwijze de belangrijkste opgave.

Energietransitie: Klimaatwet en Klimaatakkoord

In 2015 heeft Nederland in Parijs met vele andere landen afgesproken onze CO₂-uitstoot te verkleinen. Nederland stelt zich ten doel te komen tot een vermindering van de CO₂-uitstoot van 55% in 2030 ten opzichte van 1990, en klimaatneutraal in 2050. Deze doelen liggen vast in de Klimaatwet. Hoe we als Nederland deze doelen gaan behalen, staat in het Nationaal Klimaatakkoord. Gemeenten hebben hierin een regierol gekregen.

Voor de gemeente betekent dit onder andere het volgende:

In de regio U16 werkt de gemeente aan een Regionale Energiestrategie (RES). In de RES 1.0 staat hoe de regio 1,8 Terawattuur (TWh) aan wind- en zonne-energie in 2030 wil opwekken en welke warmtebronnen mogelijk beschikbaar zijn. Daarnaast zet de regio in op energiebesparing en meer zon op daken. In het regionaal uitvoeringsprogramma is vastgesteld hoe we hier de komende tijd samen verder aan werken. De voortgang binnen de RES wordt iedere twee jaar gemonitord. Een eventuele herijking van de RES vindt plaats op het moment dat de deelnemers daar gezamenlijk toe besluiten.

- De gemeente heeft een deelopgave van 0,08 TWh tot 1 april 2025 vastgesteld. Dit kan gehaald worden met zonnevelden of door innovatieve (vernieuwende) technieken. Windturbines zijn uitgesloten tijdens de coalitieonderhandelingen van 2022. In 2021 heeft de gemeente een uitvraag aan de markt gedaan om te komen met initiatieven voor zonnevelden. Hieruit zijn twee initiatieven geselecteerd, die in 2022 hun plannen verder mogen uitwerken en een vergunningaanvraag mogen indienen. Deze twee zonnevelden leveren samen echter te weinig op om de opgave van 0,08 TWh te bereiken. In 2023 wordt daarom een nieuwe uitvraag georganiseerd.
- De gemeente heeft een aanvraag ingediend bij het Rijk om de mogelijkheden voor een zonnelint langs de A12 gezamenlijk uit te werken. We verwachten dat onze vraag gehonoreerd wordt en dat we in 2023 of 2024 kunnen starten.

- Om het plaatsen van zonnepanelen op daken te stimuleren, stelt de gemeente een actieplan op. Ook binnen RES verband wordt hier aan gewerkt.
- De gemeente gaat in 2023 verder met de Wijkaanpak Uit de Transitievisie Warmte. Er is een aantal eerste wijken gekozen waar kansen zijn om samen aan de slag te gaan. In twee van deze wijken is in 2022 het traject 'Duurzame Wijk' gestart, namelijk in Driebergen Wildbaan/Dennenburg en in Maarn Driesprong/De Hofjes. Daarna wordt een vergelijkbaar traject opgestart in de volgende twee of drie startwijken. Het rijk stelt meer geld beschikbaar aan gemeenten voor de energietransitie. We onderzoeken op welke manier we de gemeentelijke aanpak kunnen versnellen. We lopen daarbij aan tegen grenzen van wat er mogelijk is, door de toenemende problematiek van energie-armoede, tekorten op de arbeidsmarkt (ook voor de isolatie- en installatiebranche) en tekorten aan materieel (zonnepanelen en warmtepompen zijn slecht leverbaar). We zoeken naar wat er wel kan en zetten daar vol op in.
- Daarnaast loopt een aantal lokale activiteiten en projecten door in 2022 en 2023, waarbij steeds het betrekken van de samenleving en het ondersteunen van initiatieven van inwoners en andere stakeholders belangrijke aspecten zijn. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om acties gericht op energiebesparing, het verduurzamen van woningen en gebouwen en het stimuleren van de aanleg van zonnepanelen op daken. Hiervoor heeft de gemeente het Regionale Energieloket JouwHuisSlimmer en werkt de gemeente samen met energieambassadeurs en lokale organisaties. De gemeente is blij met de inzet vanuit de samenleving hierbij.
 - Tevens faciliteert de gemeente inwoners bij het isoleren van woningen door het aannemen van de Wet natuurbescherming met het Soorten Management Plan. Zo worden particuliere eigenaren, maatschappelijke organisaties en (commerciële, particuliere en sociale) huurders ontzien van de kosten van een ecologische ontheffing.
 - De gemeente stelt in 2022/2023 een nieuw plan op om particuliere woningeigenaren te ondersteunen bij het verduurzamen van hun woning, in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma.
 - Energiearmoede is een nieuwe opgave, met toenemende aandacht.
 - We werken verder aan het Lokaal Klimaatakkoord met klimaatpartners en bewoners.
- Ook werkt de gemeente aan het faciliteren van duurzame mobiliteit (bijvoorbeeld laadpaalinfrastructuur) en het ondersteunen van bedrijven bij het verduurzamen.
- De gemeente blijft het eigen vastgoed en wagenpark verduurzamen. De gemeente maakt een nieuw duurzaamheidsplan waarin de nieuwe ambities en opgaven en het nieuwe beleid zijn verwerkt. Ook gaat de gemeente de Klimatroutekaart actualiseren waarmee de gemeentelijke ambitie in lijn komt met de landelijke ambitie.

Bodemtaken en ondergrond

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet krijgen alle gemeenten bevoegd gezag voor de (chemische) kwaliteit van de vaste bodem. De provincie blijft verantwoordelijk voor de grondwaterkwaliteit. De taken en bevoegdheden voor bodemkwaliteit en saneringsprojecten draagt de provincie over naar de gemeente. Hiermee verschuiven ook de kosten van de provincie naar de gemeente. Hiervoor worden komend jaar afspraken gemaakt met provincie en andere partijen (zoals de Omgevingsdienst regio Utrecht (ODRU) over de toekomstige samenwerking en de verdeling van taken en verantwoordelijkheden.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

	Speerpunten		Acties
1	Het realiseren van een goede, gezonde, veilige en duurzame leefomgeving.	1.1	Wegen, straten en pleinen (inclusief belijning, straatmeubilair, gladheidsbestrijding en ondergrondse infrastructuur) vervangen en/of onderhouden op C-niveau conform het integrale beheerplan.
		1.2	Openbaar groen aanleggen en onderhouden op C-niveau. De ontwikkeling van biodiversiteit en duurzaamheid wordt hierbij zoveel mogelijk geïntegreerd.
		1.3	Openbare verlichting, verkeersregelinstallaties en civiele kunstwerken (bv bruggen) vervangen en/of onderhouden.
		1.4	Begraafplaatsen onderhouden op A-niveau.
		1.5	Riool onderhouden, relining, vervangen en afkoppelen.
2	Het realiseren van een schone leefomgeving	2.1	Huishoudelijk afval inzamelen en verwerken.
3	Instandhouden en verbeteren van de milieukwaliteit van de leefomgeving	3.1	Toetsen en verlenen van WABO-vergunningen en toezicht houden en handhaven in het kader van WABO- en Activiteitenbesluit.
		3.2	Implementatie, verbetering en uitvoering milieuadviesing door ODRU en duurzame gebiedsontwikkeling bij kansrijke projecten.
		3.3	Het verzorgen van natuur en milieueducatie (voorlichting, communicatie en educatie).
4	Het realiseren van een klimaatneutrale gemeente	4.1	Toetsen en handhaven van duurzaam en energiezuinig bouwen en van energiemaatregelen bij bedrijven.
		4.2	Faciliteren van initiatieven voor duurzaam opwekken elektriciteit.
		4.3	Activiteiten die bijdragen aan minder energieverbruik faciliteren/stimuleren.
		4.4	Wijkaanpakken om te komen tot een aardgasvrije gebouwde omgeving.
		4.5	Samenwerken in RES U16 verband conform het regionaal uitvoeringsprogramma RES.

5	Het realiseren van een duurzame en klimaatneutrale organisatie	5.1	Verduurzamen van gemeentelijk inkoop- en terreinbeheer.
6	Het voorkomen van uitputting van grondstoffen	6.1	Het gescheiden inzamelen voor recycling en hergebruik van huishoudelijk afval.

Verbonden partijen in dit programma

- Omgevingsdienst regio Utrecht (OdrU)
- Afval Verwijdering Utrecht (AVU)
- BIGA BV
- Belastingssamenwerking gemeenten & hoogheemraadschap Utrecht (BghU)
- Winnet/CRA is geen `officieel verbonden partij`, maar wel een relevant samenwerkingsverband.
- RES U16, een regionaal samenwerkingsverband van 16 gemeenten, provincie Utrecht, en twee waterschappen.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)						
Omschrijving	Jaarrek. 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten						
Afvalinzameling	6.005	5.458	5.584	5.687	5.715	5.682
Begraafplaatsen	1.141	749	817	804	804	803
Duurzaamheid	2.340	2.440	2.116	2.144	2.144	2.144
Gladheidsbestrijding	185	111	112	141	143	142
Openbaar groen	3.898	3.453	2.544	2.451	2.485	2.515
Recr. voorz en evenementen (prg 11)	98	152	201	193	193	193
Riolering	5.269	5.562	6.181	6.697	7.248	7.621
Vastgoed (prg 11)	51	45	48	48	48	48
Watergangen	209	133	142	142	142	142
Wegen en verkeer (prg 11)	5.073	4.839	5.059	5.608	5.696	5.773
Baten						
Afvalinzameling	7.835	7.286	7.464	7.565	7.595	7.562
Begraafplaatsen	1.033	958	1.069	1.069	1.069	1.069
Duurzaamheid	358	433	176	176	176	176
Openbaar groen	67	1.004	5	5	5	5
Recr. voorz en evenementen (prg 11)	1	8	8	8	8	8
Riolering	7.305	7.612	8.129	8.645	9.196	9.569
Vastgoed (prg 11)	1	1	1	1	1	1
Wegen en verkeer (prg 11)	834	397	496	496	496	496
Resultaat	6.836	5.242	5.457	5.949	6.071	6.176

Toelichting verschillen 2023 t.o.v. 2022

Toelichting verschillen 2023 - 2022	Bedrag (€ x 1.000)	(I/S)	(V/N)
Lasten:			
Afvalinzameling - Afwijking door loon-/prijsstijging en overhead.	126	S	N
Begraafplaatsen - Afwijking door loon-/prijsstijging en overhead.	68	S	N
Duurzaamheid - Deze afname betreft specifieke uitkeringen van het Rijk die tot en met 2022 zijn toegekend. Nieuwe specifieke uitkeringen zullen via de P&C-cyclus worden opgenomen in de begroting.	427	I	V
Gladheidsbestrijding - Diverse kleine verschillen	1	S	N
Openbaar groen - De bezuiniging vanuit de vastgestelde beheerplannen leidt tot een verlaging van het budget.	169	S	V
- De verlaging van het budget wordt grotendeels veroorzaakt door een incidenteel toegekende subsidie van de provincie ter compensatie voor de kosten van de Valwind.	950	I	V
- Afwijking door loon-/prijsstijging en overhead.	198	S	N
- Diverse kleine verschillen.	12	S	N
Recreatie voorziening en evenementen - Afwijking door loon-/prijsstijging en overhead	49	S	N
Riolering - De financiële effecten uit het geactualiseerde MIP zijn in de begroting uitgewerkt.	71	S	N
- Dit betreft een stijging van de afschrijvingslasten voortvloeiend uit eerdere besluitvorming.	242	S	N
- De jaarlijkse mutatie op de spaarvoorziening kent één op één relatie tussen baten en lasten.	210	S	N
- Afwijking door loon-/prijsstijging en overhead	96	S	N
Vastgoed - Diverse kleine verschillen.	3	S	N
Watergangen - Diverse kleine verschillen.	9	S	N
Wegen en verkeer - Afwijking door loon-/prijsstijging en overhead.	426	S	N

- De vastgestelde beheerplannen in 2021 leiden in deze begroting tot een verhoging van het onderhoudsbudget.	286	S	N
- Dit betreft een onjuist opgenomen post in de begroting 2022, die vervallen is.	412	I	V
- Als gevolg van vertraging in de realisatie van investeringen in wegen, zijn de afschrijvingskosten incidenteel lager.	77	I	V
- Diverse kleine verschillen.	3	S	V
Baten:			
Afvalinzameling - Afwijking door loon-/prijstijging en overhead	178	S	V
Begraafplaatsen - Afwijking door loon-/prijstijging en overhead	111	S	V
Duurzaamheid - Deze afname betreft specifieke uitkeringen van het Rijk die tot en met 2022 zijn toegekend. Nieuwe specifieke uitkeringen zullen via de P&C-cyclus worden opgenomen in de begroting.	257	I	N
Openbaar groen - De verlaging van het inkomstenbudget wordt grotendeels veroorzaakt door het vervallen van een incidenteel toegekende subsidie van de provincie ter compensatie voor de kosten van de Valwind.	999	I	N
Riolering - De financiële effecten uit het geactualiseerde MIP zijn in de begroting uitgewerkt.	35	S	V
- De jaarlijkse mutatie op de spaarvoorziening kent één op één relatie tussen baten en lasten.	210	S	V
- Afwijking door loon-/prijstijging en overhead.	272	S	V
Wegen en verkeer - Dit betreft de verhoging van door te berekenen lasten aan derden voor de uitvoering van tariefwerkzaamheden voor kabels en leidingen.	76	S	V
- Diverse kleine verschillen.	23	S	V

12. Middelen en Ondersteuning

Wat zijn de ontwikkelingen?

Actualisatie nota's

In 2023 wordt gekeken of de invoering van de Omgevingswet aanleiding geeft om bestaande nota's verder te actualiseren.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

	Speerpunten		Acties
1	Een financieel gezonde huishouding	1.1	Voldoende weerstandsvermogen in relatie tot de aanwezige niet-verzekerde risico's.
		1.2	Het uitvoeren van het raadsbesluit ten aanzien van het rapport Financiële Scan.
		1.3	Geactualiseerde versies van de in 2023 geplande nota's. Daarnaast trachten we de mede door Covid-19 opgelopen achterstand in te lopen.

Verbonden partijen in dit programma

Belastingssamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU)

Wat mag het kosten?

	(bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Jaarrek. 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten						
Grondexpl. en AOK's	1.203	8.272	6.931	1.690	2.063	4.309
Informatievoorziening (prg 12)	374	344	394	394	394	394
Overige baten en lasten	104	25	1.437	1.437	1.387	1.895
Vastgoed (prg 12)	997	1.253	1.540	1.754	1.752	1.750
Baten						
Grondexpl. en AOK's	1.378	10.924	7.383	3.210	1.807	4.053
Informatievoorziening (prg 12)	1					
Overige baten en lasten	19					
Vastgoed (prg 12)	266	177	186	186	186	186
Resultaat	1.015	-1.208	2.732	1.878	3.602	4.109

Toelichting verschillen 2023 t.o.v. 2022

Toelichting verschillen 2023 - 2022	Bedrag (€ x 1.000)	(I/S)	(V/N)
Lasten:			
Grondexploitatie en Anterieure Overeenkomsten (AOK's) - De daling van de lasten is het gevolg van actualisatie van het vastgestelde Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG).	1.341	I	V
Informatievoorziening - Afwijking door loon-/prijsstijging en overhead.	50	S	N
Overige baten en lasten - Stelpost energielasten € 1.350.000 kadernota 2023 (kadernota 2023).	1.350	I	N
- Stelpost ontwikkeling prijzen bouw en onderhoud € 50.000 (kadernota 2023).	50	I	N
- Afwijking door loon-/prijsstijging en overhead.	12	S	N
Vastgoed - Dit betreft het financieel effect van eerdere besluitvorming tot verhoging van het meerjarenonderhoudsbudget voor gebouwen.	129	S	N
- Afwijking door loon-/prijsstijging en overhead.	158	S	N
Baten:			
Grondexploitatie en AOK's - De daling van de baten is het gevolg van actualisatie van het vastgestelde Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG).	3.541	I	N
Vastgoed - Diverse kleine verschillen.	9	S	V

BBV-overzichten

Algemene Dekkingsmiddelen

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Meerjarenbegroting		
				Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
1 Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	15.509	14.542	15.650	15.650	15.650	15.650
- OZB woningen	9.572	9.724	10.430	10.430	10.430	10.430
- OZB niet-woningen	3.111	2.918	3.130	3.130	3.130	3.130
- Overige belastingen	2.826	1.901	2.091	2.091	2.091	2.091
2 Algemene uitkering	76.078	73.662	78.373	79.340	79.233	73.790
3 Dividend	494	251	251	251	202	212
4 Saldo van de financieringsfunctie	458	143	113	150	287	310
5 Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0
Totaal	92.539	88.599	94.388	95.392	95.373	89.962

Overhead

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft sinds 2017 voor dat gemeenten inzicht moeten geven in de kosten van overhead. Bij het bepalen van de overhead hanteren wij de richtlijnen en definitie van het BBV (artikel 1, eerste lid 1) ; met overhead wordt bedoeld: ‘alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces’. Deze definitie sluit aan bij de gangbare definitie uit “Vensters voor Bedrijfsvoering” en bevat onder andere loonkosten van de zogenoemde PIOFACH-functies, de daarmee samenhangende ICT-systemen, alle huisvestingskosten en uitbesteding van bedrijfsvoering die niet direct zijn toe te wijzen aan het primaire proces.

Door het apart opnemen van overhead winnen begroting en verantwoording aan transparantie en kan beter worden gestuurd op de bedrijfsvoering. Bovendien is het doel dat door het hanteren van een landelijk voorgeschreven systematiek voor overhead een goede vergelijking kan worden gemaakt met andere gemeenten (benchmarking).

Onder de paragraaf bedrijfsvoering is een overzicht inhuur (concern breed en overhead) opgenomen waarin de directe loonkosten en de verwachte inhuur is uitgesplitst.

In onderstaand overzicht is een specificatie van de overhead opgenomen zoals die zich ontwikkelt in de bijgestelde begroting 2022 en de begroting 2023-2026.

De afwijking is te verklaren door:

- *Personeelskosten*: De salarissen zijn verwerkt volgens de uitgangspunten van de kadernota 2023 inclusief een percentage voor te verwachten CAO-ontwikkeling en overige wijzigingen. Mutaties in de personele bezetting en aanpassen van schalen in verband met krapte op de arbeidsmarkt.
- *Huisvesting*: Dit wordt veroorzaakt door hogere kapitaallasten in verband met activering van het krediet voor de verbouwing van het gemeentehuis.
- *ICT kosten*: De budgetten voor ICT zijn geïndexeerd.
- *Verbonden partijen*: De bijdrage RID is in de kadernota 2023 verhoogd.
- *Inhuur*: Extra inhuur ten behoeve van vacatureruimte en ziekteverzuim.

(Bedrag x € 1.000)

Overheadkosten	Jaar- rekening 2021	Begroting 2022 primair	Begroting 2022 na wijzigingen	Begroting 2023	Meerjarenbegroting		
					2024	2025	2026
Huisvestingskosten Gemeente kantoor en Cultuurhuis	1.743	1.324	1.184	1.234	1.232	1.208	1.205
Personeelskosten - Overhead	8.590	11.063	11.164	12.281	11.907	11.929	11.695
ICT kosten - Overhead	1.024	1.066	984	1.206	1.222	1.238	1.238
Kosten Verbonden partijen (RID)	1.704	1.632	1.632	1.682	1.680	1.671	1.668
<i>Totaal overheadkosten exclusief inhuurkosten</i>	<i>13.061</i>	<i>15.085</i>	<i>14.964</i>	<i>16.402</i>	<i>16.040</i>	<i>16.046</i>	<i>15.806</i>
Inhuurkosten - Overhead	1.622	64	563	99	99	99	99
<i>Totaal overheadkosten inclusief inhuurkosten</i>	<i>14.683</i>	<i>15.149</i>	<i>15.527</i>	<i>16.501</i>	<i>16.140</i>	<i>16.145</i>	<i>15.905</i>
Doorbelasting aan grexen en AOK's	285	236	236	224	224	224	224
Totaal overhead excl. Doorbel. aan grexen en AOK's	14.968	15.385	15.763	16.725	16.364	16.369	16.129

Vennootschapsbelasting

Op dit moment is de verwachting dat wij geen vennootschapsbelasting hoeven af te dragen aan de fiscus. Hierover blijven we in gesprek met de fiscus.

Onvoorzien

Jaarlijks wordt op begrotingsniveau een bedrag geraamd voor onvoorziene lasten. Dit bedrag is € 2,50 per inwoner. Het aantal inwoners bedroeg per 1 januari 2022 49.981. Het gereserveerde bedrag is € 124.000.

Paragrafen

Lokale heffingen

Inleiding

(Bedragen x € 1.000)

Omschrijving heffing	Primaire begroting 2022	Begroting 2022 na wijzigingen	Begroting 2023
Rioolheffing	6.726	6.726	7.051
Leges titel 1	719	719	783
Leges titel 2	1.628	1.547	1.428
Leges titel 3	37	37	39
Onroerendezaakbelastingen	12.642	12.642	13.559
Forensenbelasting/ toeristenbelasting	1.496	1.496	1.687
Afvalstoffenheffing	6.484	6.484	6.282
Begraafplaatsen	958	958	1.069
Marktgeden	56	56	60
Hondenbelasting	405	377	404
Totaal	31.151	31.042	32.362

De Belastingssamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU) verzorgt de heffing en inning van de heffingen voor de gemeente, met uitzondering van de leges die vallen onder titel 1 van de Legesverordening (bijvoorbeeld reisdocumenten, rijbewijzen en huwelijken). In de volgende paragrafen zijn de voorlopige tarieven opgenomen.

De definitieve tarieven worden via de verordeningen aan de gemeenteraad voorgelegd.

Belastingen

In deze begroting onderscheidt de gemeente de volgende belastingen: Onroerende zaakbelasting, hondenbelasting, toeristenbelasting en forensenbelasting.

Voor de belastingen, hanteert de gemeente de geharmoniseerde consumenten prijsindex (HICP) die bij de Kadernota is vastgesteld.

Onroerendezaakbelasting (OZB) / waarde onroerende zaak (WOZ) ontwikkeling

Voor de onroerendezaakbelasting worden jaarlijks alle onroerende zaken binnen de gemeente gewaardeerd. De Belastingssamenwerking gemeenten & hoogheemraadschap Utrecht voert deze herwaardering uit. Door marktontwikkelingen kan de WOZ fluctueren. Het is staand beleid deze fluctuatie, bij een nieuw WOZ-tijdvak, te corrigeren in het OZB-tarief. Een stijging van de totale waarde van het onroerend goed leidt normaliter tot een daling van het tarief, een daling tot een verhoging van het tarief.

Op 1 januari 2023 begint een nieuw WOZ-tijdvak met waardepeildatum 1 januari 2022. Deze geeft de marktontwikkeling tussen 1 januari 2021 en 1 januari 2022.

Voor het WOZ-tijdvak met waardepeildatum 1 januari 2022 houdt de gemeente rekening met een gemiddelde prijsstijging van 13,5 % voor woningen. Voor niet-woningen houdt de gemeente rekening

met een gemiddelde prijsstijging van 1%. Deze percentages komen uit de Mei-circulaire 2022 en geven de landelijke trend weer. De cijfers zijn dus niet specifiek voor onze gemeente. Op basis van bovenstaande gemiddelde prijsstijging voor de waarde van woningen/niet woningen enerzijds en de HICP stijging anderzijds, houdt de gemeente voor 2022 voorlopig rekening met de in onderstaande tabel genoemde tarieven.

Opbrengst Onroerendezaakbelasting	Tarief 2022	Tarief 2023 (voorlopig)
Woning		
- Eigenaar	0,1076%	0,1048%
Niet-woning		
- Eigenaar	0,2025%	0,2104%
- Gebruiker	0,1683%	0,1826%

In december 2022 ontvangt de gemeente van BghU de definitieve waardeontwikkeling van het onroerend goed voor onze gemeente. Op basis van deze waardeontwikkeling berekent de gemeente de definitieve tarieven.

Hondenbelasting

In dit tarief is rekening gehouden met 7,26 % HICP. Voor 2022 resulteert dit in de onderstaande tarieven.

Hondenbelasting

Omschrijving	Tarief 2022	Tarief 2023
1e hond	€ 91,89	€ 98,56
2e hond	€ 151,94	€ 162,97
Elke volgende hond	€ 205,10	€ 219,99

BghU controleert jaarlijks 20% van het totale woningenbestand op het bezit van honden. Dit betekent dat iedere woning van onze gemeente eens in de vijf jaar wordt gecontroleerd op de aanwezigheid van één of meerdere honden.

Forensen- / Toeristenbelasting

In dit tarief is rekening gehouden met 7,26 % HICP. Voor 2022 resulteert dit in onderstaande tarieven:

Forensen/ Toeristenbelasting

Omschrijving	Tarief 2022	Tarief 2023
Tarief forensenbelasting per object	€ 325,60	€ 349,24
Tarief toeristenbelasting mobiele kampeeronderkomens en stacaravans per persoon per overnachting	€ 1,25	€ 1,34
Tarief toeristenbelasting overige verblijfsaccommodaties per persoon per overnachting	€ 1,93	€ 2,07

De toeristenbelasting 2022 wordt - na verzending van de aangiftebiljetten - in 2023 opgelegd. Op grond van de opgaaf in juli 2022 obv de aantallen in 2021 en de verdeling over de twee categorieën wordt het begrote bedrag in de begroting 2023 met € 82.000 verhoogd, naast indexatie op grond van

de HICP. Echter het blijft lastig in te schatten of de aantallen van 2021 ook daadwerkelijk de aantallen voor 2023 zullen zijn gezien in 2021 Corona een rol van betekenis had en er veel mensen in Nederland op vakantie gingen.

(Bestemmings)heffingen en rechten

In deze begroting onderscheidt de gemeente de volgende (bestemmings) heffingen en rechten:

(Bestemming)heffingen; bedrijveninvesteringzone (BIZ), afvalstoffenheffing, rioolheffing.

Rechten: marktgeden, begraafrechten en leges.

Voor de (bestemmings)heffingen en rechten hanteert de gemeente in beginsel het uitgangspunt van 100% kostendekkende tarieven. Dit is de maximale benutting van de wettelijke mogelijkheden. Deze opbrengsten zijn bedoeld als dekking (of gedeeltelijke dekking) van de specifieke lasten verband houdend met de collectieve voorzieningen en individuele diensten.

Overige belastingen - Bedrijveninvesteringzone (BIZ)

In de winkelcentra van Doorn, Driebergen en Leersum zijn BedrijvenInvesteringZones. De BghU heft deze (bestemmings)heffing volgens de verordeningen) en de gemeente keert deze uit aan de BIZ-verenigingen.

Afvalstoffenheffing / Reinigingsrechten

De tarieven afvalstoffenheffing en reinigingsrechten dalen met 1,74% ten opzichte van de tarieven van 2022. Naast indexatie van het budget is er € 100.000 onttrokken aan de voorziening tariefegalisatie afval. Per ultimo 2021 oversteeg de stand van de voorziening het plafond. Daarom heeft een verrekening in het tarief van 2023 plaatsgevonden. Dit leidt tot een tariefdaling. Ook voor 2024 tot en met 2026 wordt voorgesteld om jaarlijks € 100.000 te onttrekken uit de voorziening ten gunste van het tarief.

Overzicht kostendekkendheid Afvalstoffenheffing / Reinigingsrechten (Bedragen x €1.000)

Lasten	2022	2023
Taakveld afval (inclusief directe loonkosten en rente)	5009	5144
Taakveld belastingen BghU	120	120
Taakveld overhead	720	713
Taakveld huisvesting gemeentewerf	334	345
Taakveld minimabeleid-lokaal (kwijtschelding)	235	235
Compensabele btw	753	753
Totaal lasten	7.171	7.310
Baten		
Baten reinigingsrechten	6.484	6.481
Overige baten	687	829
Totaal baten	7.171	7.310
Percentage Kostendekkendheid	100%	100%

Tarieven afvalstoffenheffing

Omschrijving	Tarief 2022	Tarief 2023	Afwijking in %
Per perceel	€ 257,70	€ 253,22	-1,74%

Bij meerpersoonshuishoudens	€ 322,17	€ 316,56	-1,74%
Bedrijven (excl. btw)	€ 322,17	€ 316,56	-1,74%

Rioolrechten

De rioolrechten stijgen met 2,76% ten opzichte van de tarieven 2022. De stijging is het gevolg van indexatie en mutaties op de spaarvoorziening.

Overzicht kostendekkendheid Rioolrechten

(Bedragen x €1.000)

Lasten	2022	2023
Taakveld riool (inclusief directe loonkosten en rente)	5.230	5.710
Taakveld belastingen BghU	85	85
Taakveld overhead	890	936
Taakveld huisvesting gemeentewerf	313	323
Taakveld minimabeleid-lokaal (kwijtschelding)	225	225
Compensabele btw	850	850
Totaal lasten	7.593	8.129
Baten		
Baten rioolrecht	6.726	7.051
Overige baten	867	1.078
Totaal baten	7.593	8.129
Percentage Kostendekkendheid	100%	100%

Tarieven Rioolrecht

Omschrijving	Tarief 2022	Tarief 2023	Afwijking in %
Per perceel	€ 249,55	€ 256,44	2,76%
Bij meerpersoonshuishoudens	€ 312,10	€ 320,71	2,76%

Marktgelden

De marktgelden zijn geïndexeerd met 7,26% HICP.

Overzicht kostendekkendheid Marktgelden

(Bedragen x €1.000)

Lasten	2022	2023
Taakveld weekmarkt (inclusief directe loonkosten)	51	68
Taakveld overhead	43	38

Taakveld bghu	1	1
Totaal lasten	95	107
Baten		
Marktgeden	56	60
Overige baten	9	10
Totaal baten	65	70
Percentage Kostendekkendheid	68%	65%

Begraafrechten

De begraafrechten zijn geïndexeerd met 7,26% HICP.

Overzicht kostendekkendheid Begraafrechten		(Bedragen x €1.000)	
Lasten	2022	2023	
Taakveld begraafplaatsen (inclusief directe loonkosten)	790	860	
Taakveld overhead	302	337	
Taakveld belastingen bghu	6	6	
Totaal lasten	1.098	1.203	
Baten			
Baten begrafenisrechten	958	1.069	
Overige baten	1	1	
Totaal baten	959	1.070	
Percentage Kostendekkendheid	87%	89%	

Leges

(Bedragen x €1.000)			
Kostendekkendheid leges totaal	Lasten	Baten	Afwijking in %
I	997	783	79%
II	1.428	1.428	100%
III	366	39	11%
Totaal	2.791	2.250	

Overzicht kostendekkendheid Titel 1 Algemene Dienstverlening		(Bedragen x €1.000)	
Lasten	2022	2023	
Taakvelden Titel 1 (inclusief directe loonkosten en rente)	611	606	
Taakveld overhead	398	391	

Totaal lasten	1.009	997
Baten		
Baten leges titel 1	719	783
Totaal baten	719	783
Percentage Kostendekkendheid	71%	79%

Titel 1 kent een aantal producten waarvan de leges van rijkswege worden vastgesteld of gemaximeerd. Daarnaast zijn er producten/diensten waarbij er wel ruimte is voor eigen tariefbepaling. De afweging is daarbij tarieven realistisch te houden en tegelijk te streven naar maximale kostendekkendheid.

Overzicht kostendekkendheid Titel 2 Dienstverlening die valt onder de fysieke leefomgeving /omgevingsvergunning

(Bedragen x €1.000)

Lasten	2022	2023
Taakvelden Titel 2 (inclusief directe loonkosten en rente)	866	791
Taakveld overhead	671	627
Taakveld belastingen bghu	10	10
Totaal lasten	1.547	1.428
Baten		
Baten leges titel 2	1.547	1.428
Totaal baten	1.547	1.428
Percentage Kostendekkendheid	100%	100%

Gelet op de invoering van de Wet Kwaliteitsborging en de Omgevingswet in 2023 kunnen minder lasten worden toegerekend aan het product leges titel 2. In de begroting zijn de baten en lasten verlaagd. De bijstelling is gemeld in de kadernota.

Overzicht kostendekkendheid Titel 3 Dienstverlening die valt onder de Europese Dienstrichtlijnen

(Bedragen x €1.000)

Lasten	2022	2023
Taakvelden Titel 3 (inclusief directe loonkosten en rente)	206	152
Taakveld overhead	218	214
Totaal lasten	424	366
Baten		
Baten leges titel 3	37	39
Totaal baten	37	39
Percentage Kostendekkendheid	9%	11%

Een groot aantal van de producten en diensten welke vallen onder Titel 3, is vanuit de legesverordening vrijgesteld van leges. Dit maakt dat het met de overblijvende producten niet mogelijk is een kostendekkendheid te bereiken van 100%.

Kwijtscheldingsbeleid

De BghU voert het kwijtscheldingsbeleid uit. Er bestaat uitsluitend een mogelijkheid voor volledige kwijtschelding. Gedeeltelijke kwijtschelding is niet mogelijk. Inwoners met een inkomen tot 100% van het voor hen geldende minimuminkomen komen in aanmerking voor kwijtschelding.

De inkomenstoets wordt in beginsel uitgevoerd op basis van de informatie die via het inlichtingenbureau beschikbaar is. Indien deze informatie ontoereikend is, vraagt BghU aanvullende informatie op.

Kwijtschelding kan worden verleend voor afvalstoffenheffing, rioolheffing en hondenbelasting voor het houden van een eerste en tweede hond.

De betalingscapaciteit van een belastingplichtige wordt bepaald aan de hand van het netto besteedbare inkomen, afgezet tegen het normbedrag voor de algemene kosten van het bestaan. In de begroting 2023 houdt de gemeente voor het totale kwijtscheldingsbeleid rekening met een bedrag van € 468.000. Dit bedrag is ongewijzigd ten opzichte van 2022. .

Ontwikkeling lokale lastendruk

De lokale lastendruk wordt bepaald aan de hand van de ontwikkeling van de OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Op basis van raadsbesluiten voor het gemeentelijk rioleringsplan, het afvalstoffenbeleidsplan en de Kadernota 2023, stijgt de lokale lastendruk in 2023.

De stijging is het gevolg van:

- Aanpassing van de tarieven aan de HICP (7,26 %);
- Daling van de tarieven voor afvalinzameling met 1.74%. Naast indexatie van het budget is er € 100.000 onttrokken aan de voorziening tariefegalisatie afval.
- Stijging van de tarieven riool 2,76% als gevolg van de HICP, de jaarlijkse toevoeging aan de spaarvoorziening (3%) en daarnaast een onttrekking aan de voorziening (7,5%)

De exacte stijging voor een inwoner hangt af van de specifieke omstandigheid. In onderstaande tabellen is een overzicht van de lastendruk gegeven waarbij vooral de waarde van het onroerend goed (en dus de af te dragen OZB) een variabele is.

In de onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de stijging van de lastendruk voor eigenaren van woningen, met gezin, met een gemiddelde WOZ-waarde van € 300.000,- op basis van nieuw WOZ-tijdvak 1 januari 2023 met waardepeildatum 1 januari 2022 (waardepeildatum 2021 = € 275.000,-).

Ontwikkeling Lokale Lastendruk op basis van € 300.000

Lastendruk	2022	2023	Afwijking in %
OZB	€ 296,33	€ 314,40	6,10%
Afvalstoffenheffing	€ 322,17	€ 316,56	-1,74%
Rioolheffing	€ 312,10	€ 320,71	2,76%
Totaal:			
Eigenaren	€ 296,33	€ 314,40	6,10%
Gebruiker	€ 634,27	€ 637,27	0,47%
Eigenaren en gebruiker	€ 930,60	€ 951,67	2,26%

In de onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de stijging van de lastendruk voor eigenaren van woningen, met gezin, met een gemiddelde WOZ-waarde van € 500.000 op basis van nieuw WOZ-tijdvak 1 januari 2023 met waardepeildatum 1 januari 2022 (waardepeildatum 2021 = € 459.000,-).

Ontwikkeling Lokale Lastendruk op basis van € 500.000

Lastendruk	2022	2023	Afwijking in %
OZB	€ 493,88	€ 524,00	6,10%
Afvalstoffenheffing	€ 322,17	€ 316,56	-1,74%
Rioolheffing	€ 312,10	€ 320,71	2,76%
Totaal:			
Eigenaren	€ 493,88	€ 524,00	6,10%
Gebruiker	€ 634,27	€ 637,27	0,47%
Eigenaren en gebruiker	€ 1.128,15	€ 1.161,27	2,94%

In onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de stijging van de lastendruk voor eigenaren van woningen, met gezin, met een gemiddelde WOZ-waarde van € 750.000,- op basis van nieuw WOZ-tijdvak 1 januari 2023 met waardepeildatum 1 januari 2022 (waardepeildatum 2021 = € 689.000,-).

Ontwikkeling Lokale Lastendruk op basis van € 750.000

Lastendruk	2022	2023	Afwijking in %
OZB	€ 740,83	€ 786,00	6,10%
Afvalstoffenheffing	€ 322,17	€ 316,56	-1,74%
Rioolheffing	€ 312,10	€ 320,71	2,76%
Totaal:			
Eigenaren	€ 740,83	€ 786,00	6,10%
Gebruiker	€ 634,27	€ 637,27	0,47%
Eigenaren en gebruiker	€ 1.375,10	€ 1.423,27	3,50%

In de onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de stijging van de lastendruk voor eigenaren van woningen, met gezin, met een gemiddelde WOZ-waarde van € 1.000.000,- op basis van nieuw WOZ-tijdvak 1 januari 2023 met waardepeildatum 1 januari 2022 (waardepeildatum 2021 = € 918.000,-).

Ontwikkeling Lokale Lastendruk op basis van € 1.000.000

Lastendruk	2022	2023	Afwijking in %
OZB	€ 987,77	€ 1.048,00	6,10%
Afvalstoffenheffing	€ 322,17	€ 316,56	-1,74%
Rioolheffing	€ 312,10	€ 320,71	2,76%
Totaal:			
Eigenaren	€ 987,77	€ 1.048,00	6,10%
Gebruiker	€ 634,27	€ 637,27	0,47%
Eigenaren en gebruiker	€ 1.622,04	€ 1.685,27	3,90%

Plaats ranglijst Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO)

Op basis van het rapport Atlas van de Lokale Lasten 2022 van COELO, het kennisinstituut op het gebied van lokale en regionale lasten, wordt jaarlijks een ranglijst gepresenteerd met de lokale lastendruk per gemeente. Het woonlastenoverzicht in het rapport kent 354 (deel)gemeenten. Plaats 1 staat voor de laagste lasten, plaats 374 voor de hoogste lasten. Gemeente Utrechtse Heuvelrug staat op plaats 338 voor meerpersoonshuishoudens met een eigen woning en op plaats 341 voor meerpersoonshuishoudens met een huurwoning.

Toelichting plaats op de ranglijst

In onderstaande tabel wordt de lastendruk van de gemiddelde gemeente in 2022 weergegeven op basis van het rapport van COELO. Vergelijking van de lasten van de gemiddelde gemeente in 2022 op basis van een meerpersoonshuishouden, met de lasten op basis van de tarieven in 2022 van de gemeente Utrechtse Heuvelrug, verklaart de plaats van de gemeente op de ranglijst en de hoge lokale lastendruk.

Lastendruk	Gemiddelde gemeente	Utrechtse Heuvelrug	Afwijking in %
Afvalstoffenheffing	€ 317,00	€ 322,00	1,58%
Rioolheffing	€ 207,00	€ 312,00	50,72%
Percentage OZB	0,0987%	0,1076%	9,02%
Waarde onroerend goed(*)	€ 338.000,00	€ 421.000,00	24,56%
Lokale Lastendruk	€ 857,61	€ 1.087,00	26,75%

(*) gemiddelde waarde onroerend goed WOZ-tijdvak 1 januari 2022 op basis van waardepeildatum 1 januari 2021. Deze geeft de marktonwikkeling tussen 1 januari 2020 en 1 januari 2021.

Berekening ontwikkeling lastendruk op basis van de gemiddelde waarde onroerend goed UHR

Uit bovenstaande tabel blijkt dat het verschil in lokale lasten van onze gemeente in vergelijking met een gemiddelde gemeente circa 27 % is.. Dit wordt met name veroorzaakt door dat de gemeente een hoger rioolheffing heeft en dat er sprak is van een hogere gemiddelde waarde van het onroerend goed.

De hogere rioolheffing, circa 50 % wordt deels veroorzaakt door de bebouwing in onze gemeente. Er zijn relatief weinig aansluitingen per kilometer riool. Dit in tegenstelling tot andere gemeenten waar door de dichte bebouwing het aantal aansluitingen per kilometer riool veel hoger is. Gevolg hiervan is dat we relatief hoge kosten moeten maken om ons riool te onderhouden. Voorts leidt de keuze in het Gemeentelijk Rioleringsplan voor de vorming van de spaarvoorziening tot hogere kosten. De spaarvoorziening wordt gebruikt om de boekwaarden van nieuwe investeringen riolering te verlagen. Het effect is dat de kapitaallasten op termijn worden beperkt of zelfs komen te vervallen.

De gemiddelde waarde van het onroerend goed in UHR ligt ongeveer 25% boven het landelijk gemiddelde. Het te heffen percentage voor de onroerendezaakbelasting ligt in onze gemeente in 2021 ca. 9% boven het landelijk gemiddelde. Hierdoor betaalt de inwoner in onze gemeente uiteindelijk toch relatief veel OZB.

De relatief hoge waarde van het gemiddelde onroerend goed en het relatief lage OZB-tarief maakt dat de gemeente een hoge onbenutte belastingcapaciteit heeft (de ruimte die er is om de OZB naar een maximum te verhogen). Gemeenten waar de gemiddelde waarde van het onroerend goed hoog is, hebben het nadeel dat ze hiervoor worden gekort op hun algemene uitkering. Dit vanuit de gedachte dat deze gemeenten de mogelijkheden hebben om via de OZB extra middelen binnen te halen.

We zien dat onze gemeente op de COELO-ranglijst door vergelijkbare gemeenten wordt omringd. De karakteristieken van deze gemeenten brengen met zich mee dat deze gemeenten hoog scoren op de plaatsingslijst van COELO.

Ontwikkeling Lastendruk eenpersoonshuishouden op basis van € 459.000

Lastendruk	2022	2023	Afwijking in %
OZB	€ 453,00	€ 481,22	6,23%
Afvalstoffenheffing	€ 257,70	€ 253,22	-1,74%
Rioolheffing	€ 249,55	€ 256,44	2,76%
Totaal:			
Eigenaren	€ 453,00	€ 481,22	6,23%
Gebruiker	€ 507,25	€ 509,66	0,48%
Eigenaren en gebruiker	€ 960,25	€ 990,88	3,19%

Op 1 januari 2023 begint een nieuw WOZ-tijdvak met waardepeildatum 1 januari 2022. Deze geeft de marktontwikkeling tussen 1 januari 2021 en 1 januari 2022.

In de bovenstaande tabel geven wij inzicht in de stijging van de lastendruk voor eigenaren van woningen op basis van een éénpersoonshuishouden met een gemiddelde WOZ-waarde van € 459.000,- met waardepeildatum 1 januari 2022 (waardepeildatum 1 januari 2021 = € 421.000,-).

Ontwikkeling Lastendruk meerpersoonshuishouden op basis van € 459.000

Lastendruk	2022	2023	Afwijking in %
OZB	€ 453,00	€ 481,22	6,23%
Afvalstoffenheffing	€ 322,17	€ 316,56	-1,74%
Rioolheffing	€ 312,10	€ 320,71	2,76%
Totaal:			
Eigenaren	€ 453,00	€ 481,22	6,23%
Gebruiker	€ 634,27	€ 637,27	0,47%
Eigenaren en gebruiker	€ 1.087,27	€ 1.118,49	2,87%

Op 1 januari 2023 begint een nieuw WOZ-tijdvak met waardepeildatum 1 januari 2022. Deze geeft de marktontwikkeling tussen 1 januari 2021 en 1 januari 2022.

In de bovenstaande tabel geven wij inzicht in de stijging van de lastendruk voor eigenaren van woningen op basis van een meerpersoonshuishouden met een gemiddelde WOZ-waarde van € 459.000,- met waardepeildatum 1 januari 2022 (waardepeildatum 1 januari 2021 = € 421.000,-).

Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Inleiding

In deze paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing geven wij op basis van een risico-inventarisatie en -simulatie inzicht in de financiële weerbaarheid van de gemeente Utrechtse Heuvelrug. Dit doen wij aan de hand van de richtlijnen uit de Kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement. Hieruit blijkt dat het weerstandsvermogen van de gemeente licht toegenomen ten opzichte van de jaarrekening 2021. De weerstandsratio stijgt van 2,27 naar 2,85. De kwalificatie van het weerstandsvermogen voor 2023 is volgens algemeen geaccepteerde normen "uitstekend".

Risico's

De doelstellingen en ambities van de gemeente kunnen worden verstoord door risico's.

Risico:

Een risico is een onzekere gebeurtenis met niet-begrote financiële gevolgen, die kan leiden tot het afwijken van de gestelde (financiële) doelstellingen en eisen.

Voorbeelden van risico's zijn een cyberaanval op de digitale systemen van de gemeente, een (natuur-)ramp, of een grootschalig incident.

Het is belangrijk dat de gemeenteraad bewust is van de risico's en actief aan risicomanagement doet door maatregelen te nemen om de risico's te voorkomen of de gevolgen van risico's te beperken. Het doel van actief risicomanagement is te voorkomen dat een risico direct van invloed is op bestaand beleid, de uitvoering, de vastgestelde doelstellingen of de begroting.

Risicohouding

De manier waarop een gemeente met risico's omgaat, is afhankelijk van haar risicohouding. In de Kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement (2011) is vastgesteld op welke wijze de gemeente Utrechtse Heuvelrug haar risico's wil beheersen. De gemeente kan op 4 maatregelen nemen om risico's te beheersen:

- voorkomen of vermijden van risico's (bijv. door activiteiten te staken);
- verminderen of beperken van risico's (bijv. door preventieve of corrigerende maatregelen);
- overdragen van risico's (bijv. door verzekeren);
- accepteren.

Weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit is de financiële omvang van onderkende risico's (het risicoprofiel) nadat beheersmaatregelen zijn genomen. Dit zijn de niet afgedekte risico's, ook wel het restrisico's genoemd. De financiële omvang wordt berekend op basis een statistische simulatie van de kans op het voordoen en het financieel gevolg van een risico. De benodigde weerstandscapaciteit is uitgewerkt in het onderdeel Risicoprofiel.

De beschikbare weerstandscapaciteit wordt gevormd door de financiële middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om de gevolgen van deze niet afgedekte risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering in gevaar komt. De financiële middelen en mogelijkheden bestaan onder andere uit het vrij aanwendbare gedeelte van de algemene reserve, de onbenutte

belastingcapaciteit en de post onvoorzien.

Weerstandsvormogen

De verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit wordt weerstandsvormogen genoemd en wordt uitgedrukt in een ratio. Hoe hoger deze verhouding, hoe beter de gemeente in staat is de niet-afgedekte risico's op te vangen zonder gevolgen voor beleid en doelstellingen. Met de Kadernota weerstandsvormogen en risicomangement heeft de raad als norm een ratio tussen 1,0 en 1,4 vastgesteld.

Risicoprofiel

Alle risico's die de gemeente loopt op enig moment, vormen gezamenlijk het risicoprofiel van de gemeente op dat moment. De risico's worden periodiek binnen de P&C-cyclus geïnventariseerd, geëvalueerd en geüpdatet. De meest actuele inventarisatie is per 31 augustus 2022. De 10 grootste risico's zijn in onderstaande tabel samengevat.

Risiconr.	Omschrijving	Kans	Financieel gevolg	Invloed
R373	Een hack of inbraak van de digitale bestanden en geautomatiseerde systemen van de gemeente	30%	max. € 4.000.000	25.58%
R380	Toenemende inflatie agv verstoring wereldeconomie door Oekraïne-oorlog	90%	max. € 1.000.000	20.25%
R374	Juridische aansprakelijkheidstelling in het algemeen. De maatschappelijke ontwikkeling is dat inwoners en instellingen de overheid meer aansprakelijk stellen voor genomen of niet genomen besluiten en veronderstelde geleden schade.	50%	max. € 800.000	9.72%
R388	Structurele hogere lasten voor energie, onderhoud en afschrijvingen als gevolg van extreme inflatie van gas- en elektriciteit en grondstofprijzen.	70%	max. € 950.000	8.53%
R352	De behoefte en uitgaven aan jeugdhulp zijn hoger dan in de begroting is voorzien; met name een of enkele zorgtraject(en) welke tot onevenredig hoge kosten voor de gemeente kan leiden. Tevens stijging van tarieven, die conform landelijke regelgeving reëel moeten zijn.	70%	max. € 500.000	4.28%
R353	De behoefte aan WMO voorzieningen stijgt meer dan begroot, dan wel stijging van tarieven, die conform landelijke regelgeving reëel moeten zijn.	70%	max. € 500.000	4.26%
R382	Hernieuwd uitstel invoering Omgevingswet (dus na 1 januari 2023).	50%	max. € 266.000	3.24%

R344	Stijging rente als gevolg van de economische omstandigheden.	50%	max. € 500.000	3.02%
R54	Een lager kwaliteitsniveau van openbare ruimte en groenvoorzieningen leidt tot imagoschade en/of een toename van klachten	75%	max. € 300.000	2.73%
R381	Overtreding privacywetgeving (schending AVG of datalek).	50%	max. € 450.000	2.73%

Toelichting tabel:

Het maximale financiële gevolg van de tien grootste risico's is € 9,3 miljoen. Voor de overige risico's is het financiële gevolg € 2,8 miljoen. Het totale maximale financiële gevolg van alle risico's bedraagt per 31 december 2021 € 12,1 miljoen.

De ontwikkeling wordt geschetst ten opzichte van de laatste risico-inventarisatie (jaarrekening 2021).

Maximale (ongewogen) financiële gevolg	Jaarrekening 2021	Begroting 2023	Wijziging
Tien belangrijkste risico's	8.645.000	9.266.000	621.000
Overige risico's	2.913.716	2.790.716	-123.000
Totaal	11.558.716	10.858.716	498.000

Per saldo is er een risicotoename van € 0,5 miljoen ten opzichte van de laatste actualisatie bij de jaarrekening 2021, toen het totaalbedrag van de geïnventariseerde risico's € 11,6 miljoen bedroeg. Dit is een trend van de afgelopen jaren, waaruit blijkt dat de gemeente in toenemende mate met onzekerheden heeft te maken.

De belangrijkste verklaring voor stijging van het risicoprofiel zijn toevoeging van de risico's voor het verder oplopen van de inflatie, de invoering van de Omgevingswet en de uitvoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Nieuwe risico's (3):

R381 - Schendingen AVG

In toenemende mate worden organisaties geconfronteerd met aansprakelijkheidclaims als gevolg van schendingen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), door bijvoorbeeld een hack of onbedoelde datalek.

R382-387 Invoering Omgevingswet

De wederom uitgestelde invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging (naar 1 januari 2023) en de implementatie van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) heeft ook meer informatie gegeven over de gevolgen. Deze brengen echter meer onzekerheid en risico's voor de gemeente mee dan werd verwacht.

R388- Inflatierisico bouw- en energiekosten

Naast een verhoogd risico van de algemene prijsstijgingen, voorzien wij een extra verhoogd risico

door gestegen bouw- en energiekosten. De prijzen van bepaalde grondstoffen zijn sinds het voorjaar van 2022 extreem gestegen als gevolg van minder aanbod en meer vraag. Minder aanbod door een combinatie van de gevolgen van de corona-epidemie en de oorlog in Oekraïne. Meer vraag naar bepaalde producten als gevolg van de doelstellingen tot verduurzaming in verband met de energiecrisis en klimaatadaptatie, en de toenemende belangstelling voor circulair bouwen.

Vervallen risico's (4):

R361 - Gevolgen van COVID-2019

De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) ziet coronapandemie op zijn eind lopen (bericht 14 sep. 2022). We verwachten dat de gevolgen van de COVID-2019 in 2022 en 2023 verder onder controle komen en dat COVID een onderdeel wordt van het normale leven, waarbij de versturende effecten die zicht voordeden in 2020 en 2021 zich niet meer voordoen.

R356 - Niet realiseren ombuigingen

Het ombuigingsprogramma van de vorige raadsperiode wordt in 2022 afgerond. Derhalve is er voor 2023 geen risico meer.

R371 - Woonplaatsbeginsel

Per 2022 is het Woonplaatsbeginsel in de jeugdzorg ingevoerd en zijn de gevolgen hiervan in beeld. Voor de gemeente voorzien wij geen risico en de lasten van dit beginsel zijn in de begroting opgenomen.

R379 - Beschermd wonen

Over de door-decentralisatie van Beschermd wonen is meer informatie beschikbaar gekomen. Het Rijk heeft een deel van het risico verkleind, en verder zijn er afspraken gemaakt in de centrumregio Utrecht die ook het risico verminderen. Voor de gemeente voorzien wij geen risico en de lasten van Beschermd wonen zijn in de begroting opgenomen.

Afgenomen risico's (1):

R44 - Leningen aan lokale instellingen

Door aflossingen van leningen is het risico van uitstaande leningen bij lokale maatschappelijke instellingen afgenomen.

Toegenomen risico's (1):

R377 Wmo-vervoer (regiotaxi)

We voorzien mogelijk een stijging van de kosten van Wmo-vervoer (regiotaxi) voor sociaal recreatieve doeleinden, mede door krapte op de arbeidsmarkt voor vervoerders en gestegen brandstofprijzen.

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit wordt berekend aan de hand van de geïnventariseerde financiële risico's en de zogenaamde 'Monte Carlo simulatie'. Dit is een gewogen risicosimulatie waarbij

rekening is gehouden met de kans op voordoen van een risico en het ingeschatte financiële effect, met de aanname dat de risico's zich niet allemaal gelijktijdig en in hun maximale omvang voordoen.

Voor het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit is een Monte Carlo simulatie uitgevoerd met een waarschijnlijkheidspercentage van 90%. Hieruit volgt dat met een waarschijnlijkheid van 90% kan worden gesteld dat de benodigde weerstandscapaciteit € 6.906.740 bedraagt.

Berekening beschikbare weerstandscapaciteit

De totale weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve, de onbenutte belastingcapaciteit en de stelpost onvoorziene uitgaven. Zie tabel 2.

Tabel 2: Berekening beschikbare weerstandscapaciteit		(Bedragen x €1.000)		
Omschrijving	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	
Algemene reserve (Vrij aanwendbaar)	8.172	9.431	13.173	
Onvoorziene uitgaven	124	124	124	
Onbenutte belastingcapaciteit	5.346	6.239	6.381	
Totale weerstandscapaciteit	13.642	15.794	19.678	

Toelichting tabel 2:

De toename van de beschikbare weerstandscapaciteit is vooral het gevolg van toevoegingen uit het positieve rekeningresultaat van de jaarrekening van eerdere boekjaren.

Beoordeling van het weerstandsvermogen

Om te bepalen of het huidige weerstandsvermogen toereikend is, wordt de benodigde weerstandscapaciteit (die uit de risicosimulatie voortvloeit) afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van deze berekening vormt het weerstandsvermogen en wordt uitgedrukt in een ratio. Daarbij geldt: hoe hoger de ratio, hoe groter het vermogen om weerstand te bieden aan de financiële gevolgen van optredende risico's.

Voor de beoordeling van de ratio wordt een norm gehanteerd die door bureau Naris in samenwerking met de Universiteit Twente is ontwikkeld. Deze norm wordt landelijk veel toegepast bij gemeenten.

Tabel 3: Weerstandsnorm		
Waarderingcijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2.0	Uitstekend
B	1.4-2.0	Ruim voldoende
C	1.0-1.4	Voldoende
D	0.8-1.0	Matig
E	0.6-0.8	Onvoldoende
F	< 0.6	Ruim onvoldoende

Toelichting tabel 3:

Berekening weerstandsratio:

Ratio weerstandsvermogen =	Beschikbare weerstandscapaciteit	=	€ 19.678.000	= 2,85
	Benodigde weerstandscapaciteit		€ 6.907.000	

Op basis van de landelijke norm kwantificeren we het weerstandsvermogen als 'uitstekend'.

Tabel 4: Ontwikkeling ratio weerstandsvermogen:		(bedragen x € 1.000)		
Omschrijving	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	
Beschikbare weerstandscapaciteit	14.759	15.794	19.678	
Benodigde weerstandscapaciteit	6.488	5.687	6.907	
Ratio weerstandsvermogen	2,27	2,78	2,85	

Toelichting tabel 4:

De meest recente berekening van de ratio weerstandsvermogen was bij de jaarrekening 2021 (2,27). De toename van de ratio met 0,57 in deze begroting 2023 tot 2,85 is het gevolg van een sterkere toename van de stijging van de weerstandscapaciteit, door toevoeging uit positief rekeningresultaat aan de algemene reserve, dan de toename van de financiële risico's.

Financiële kengetallen

De financiële kengetallen zijn voorgeschreven door het BBV (artikel 11, 3e lid) en gedefinieerd in de Regeling vaststelling wijze waarop kengetallen worden vastgesteld en opgenomen in begroting en jaarverslag provincies en gemeenten.

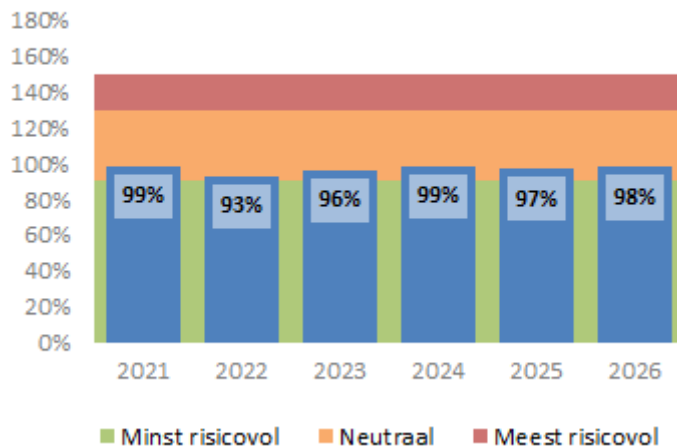
De netto schuldquote

De netto schuldquote geeft de verhouding aan tussen de totale netto schuld van de gemeente, zijnde schulden minus financiële activa, exclusief verstrekte leningen, en de baten. Het is een indicatie van de mate waarin de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage (lager dan 90%) is gunstig.

- A. Vaste schulden
- B. Netto vlottende schuld
- C. Overlopende passiva
- D. Financiële activa
- E. Uitzettingen < 1 jaar
- F. Liquide middelen
- G. Overlopende activa
- H. Totale baten excl. mutaties reserves

Netto schuldquote = $(A+B+C-D-E-F-G)/H \times 100\%$

1a. Netto schuldquote

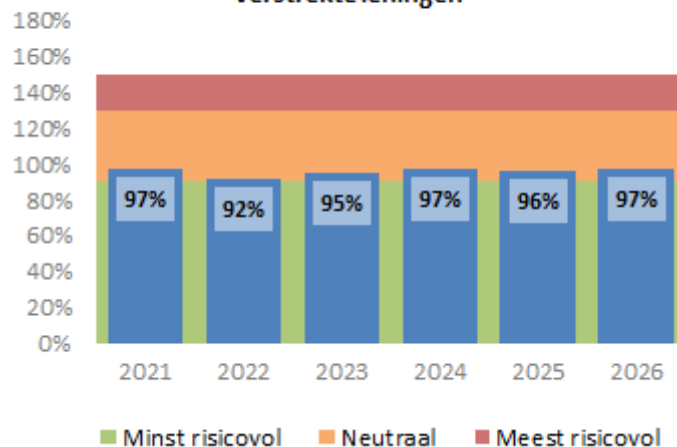

De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De definitie van de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, is gelijk aan de definitie van de netto schuldquote met dien verstande dat alle financiële activa in de berekening worden betrokken, met uitzondering van kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen = $(A+B+C-D-E-F-G)/H \times 100\%$

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De solvabiliteitsratio

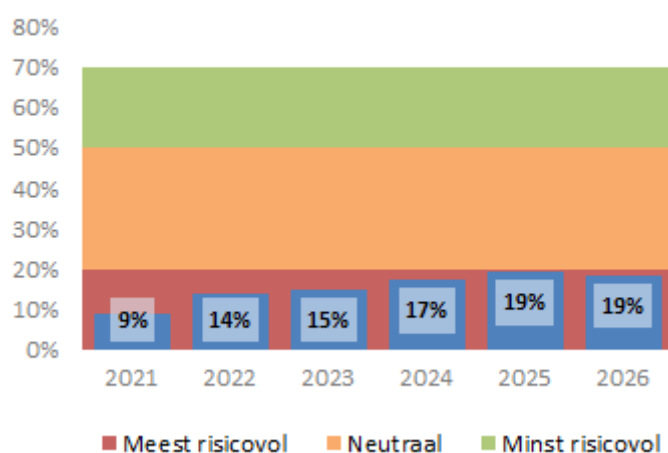
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

A. Eigen vermogen

B. Totaal passiva

Solvabiliteitsratio = $(A/B) \times 100\%$

2. Solvabiliteitsratio

De grondexploitatie

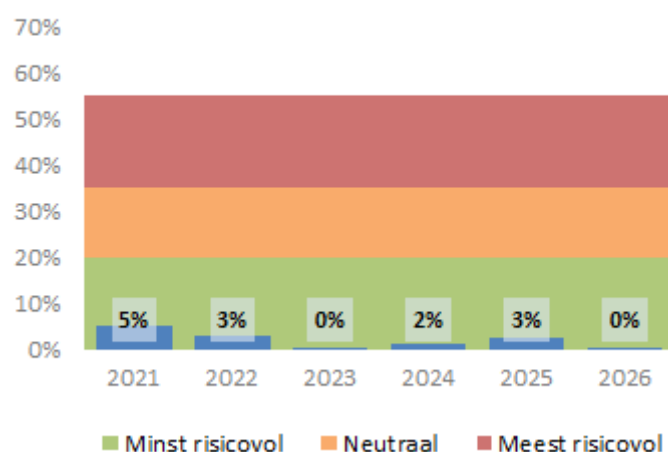
Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is dat een grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld. Staat de grond tegen een te hoge waarde op de balans dan moet die worden afgewaardeerd en dat leidt tot een lager eigen vermogen en dus een lagere solvabiliteitsratio.

- A. Niet in exploitatie genomen bouwgronden
- B. Bouwgronden in exploitatie
- C. Totale baten excl. mutaties reserves

$$\text{Grondexploitatie} = (A+B)/C \times 100\%$$

3. Grondexploitatie

De structurele exploitatieruimte

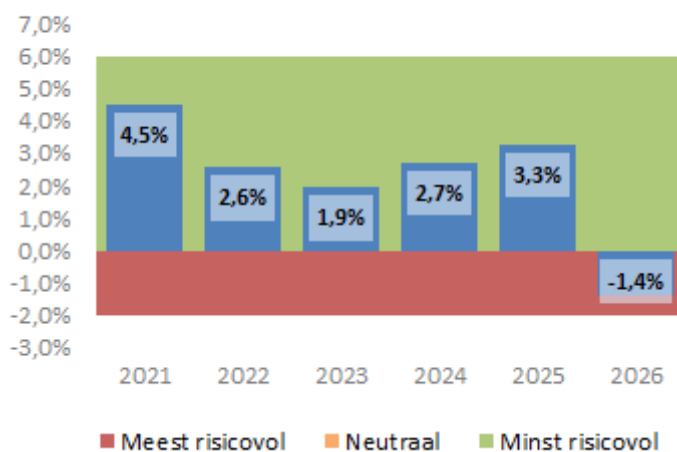
Dit kengetal is van belang voor de beoordeling van de structurele ruimte die een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten. De uitkomst wordt uitgedrukt in een percentage.

- D. Totale structurele lasten
- E. Totale structurele baten
- F. Totale structurele toevoegingen aan de reserves
- G. Totale structurele onttrekkingen aan de reserves
- H. Totale baten exclusief de mutaties reserves

$$\text{Structurele exploitatieruimte} = ((B-A)+(D-C))/(E) \times 100\%$$

4. Structurele exploitatieruimte

De belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Dit begrip heeft een andere definitie dan het begrip onbenutte belastingcapaciteit uit de paragraaf Lokale heffingen en is daarmee niet vergelijkbaar.

De definitie van het kengetal belastingcapaciteit is:

Woonlasten van een meerpersoonshuishouden in het begrotingsjaar ten opzichte van het landelijk gemiddelde in het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar, uitgedrukt in een percentage. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de riolheffing en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde waarde in die gemeente.

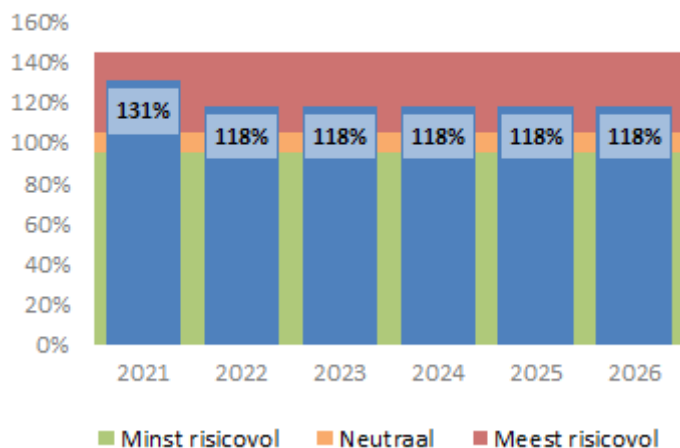
- A. OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde
- B. Riolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde
- C. Afvalstoffenheffing voor een gezin
- D. Eventuele heffingskorting voor een gezin
- E. Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)

F. Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in het laatst bekende begrotingsjaar

Belastingcapaciteit = $(E/F) \times 100\%$

Voor een nadere toelichting op het onderdeel belastingcapaciteit verwijzen we naar de paragraaf lokale heffingen en de onderstaande beoordeling.

5. Gemeentelijke belastingcapaciteit

Beoordeling kengetallen in relatie tot de financiële positie

Kengetallen	Realisatie		Begroting			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
1a. Netto schuldquote	98,7%	93,3%	96,3%	98,8%	97,0%	98,0%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	97,0%	91,7%	94,7%	97,1%	96,4%	97,4%
2. Solvabiliteitsratio	9,1%	13,8%	15,0%	17,2%	19,2%	18,5%
3. Grondexploitatie	5,1%	3,2%	0,2%	1,5%	2,6%	0,0%
4. Structurele exploitatieruimte	4,5%	2,6%	1,9%	2,7%	3,3%	-1,4%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	130,6%	118,4%	118,4%	118,4%	118,4%	118,4%

De gemeente had de afgelopen jaren vooral aandacht voor de risicovolle niveaus voor de nettoschuldquote (ca. 130%) en de solvabiliteitsratio (minder dan 10%). Een combinatie van een toename van de baten, een afname van de schulden en positieve rekeningresultaten in de jaren 2020 en 2021 maken dat de basis voor de begroting 2023-2026 goed is. De financieel "gezonde" niveaus voor de nettoschuldquote (maximaal 130%) en de solvabiliteitsratio (minimaal 20%) worden in de komende periode echter nog niet bereikt. Om de niveaus van deze kengetallen minimaal te handhaven en bij voorkeur te verbeteren, geeft deze begroting een goed uitgangspunt in de periode 2023-2026, en zijn aanvullende maatregelen nodig.

Onderhoud Kapitaalgoederen

Inleiding

Onze gemeente heeft een oppervlakte van 13.140 hectare, waarvan 12.949 hectare land en 191 hectare oppervlakte binnenwater. Het grootste deel van de gemeente is particulier grondbezit. Een klein gedeelte is in eigendom en/of beheer bij de gemeente. Het grootste deel hiervan is openbare ruimte.

Het beheer van de openbare ruimte van onze gemeente is ondergebracht in de volgende categorieën van kapitaalgoederen: - wegen - civieltechnische kunstwerken - openbare verlichting - openbaar groen - speelvoorzieningen - riolering en water - gebouwen - buitensportcomplexen - begraafplaatsen - kunstwerken (cultuur). Dit onderdeel gaat met name in op de onderhoudstoestand van bovenstaande producten en de daarvoor beschikbare middelen. Onderhoud en vervanging van deze kapitaalgoederen beslaat een substantieel deel van de begroting. Een goed overzicht is daarom van belang voor een juist inzicht in de financiële positie.

Aan al deze goederen wordt jaarlijks onderhoud verricht. Als er iets in de openbare ruimte vervangen moet worden, worden er middelen opgenomen in het Meerjareninvesteringsplan (MIP). Vanwege meerdere bezuinigingen in de afgelopen jaren hanteert de gemeente momenteel een sober beheerniveau. Dat betekent dat er ook voor een sobere inrichting is gekozen, dat geldt vooral voor het openbaar groen in onze gemeente. Maar ons klimaat en inzichten veranderen en dat heeft consequenties voor de inrichting van de openbare ruimte. Klimaatadaptatie, duurzaamheid, natuurlijk opvangen van regenwater, diversiteit en hittebestrijding worden steeds belangrijker en vragen een grote verandering in hoe de openbare ruimte wordt ingericht. Projecten, bijvoorbeeld het vervangen van een riolering en wegdek, moeten integraal worden opgepakt zodat zoveel mogelijk maatregelen kunnen worden uitgevoerd tijdens een renovatie. Dit vraagt niet alleen om investeringsgeld maar zeker ook om extra onderhoudsbudget. Op deze manier de openbare ruimte een rol geven zal vaak niet samen gaan met een sober inrichtings- en onderhoudsniveau. Na jaren van bezuinigingen zijn de huidige budgetten niet toereikend voor de opgaven die er liggen.

Kerngegevens gemeente Utrechtse Heuvelrug

Omschrijving	Aantal
Wegen (inclusief trottoirs en fietspaden) in m ²	2.713.550
Civieltechnische kunstwerken	131
Lichtmasten	8.438
Verkeersregelinstallaties (verkeerslichten)	9
Verkeersborden	5.183
Straatnaamborden	2.135
Riolering in km	485
Bergbezinkvoorzieningen	9
Rioolpompen en -gemalen	717
Wateroppervlak in bebouwd gebied in m ²	58.580
Buitensportcomplexen	10

Bos- en natuurterrein in ha	248
Openbaar groen in ha	220
Bomen (exclusief bossen en bosstroken)	45.900
Speeltoestellen	292
Speelplaatsen	90
Begraafplaatsen	9
Culturele kunstwerken	38
Scholen	34
Overige gebouwen	75

Kwaliteitsprofielen, bijgesteld na de discussie n.a.v. de beheerplannen						
Gebied	A+	A	B	C	D	Ambitieprofiel
Centra				x		Onverzorgd
Parels				x		Onverzorgd
Woonwijken				x		Onverzorgd
Bedrijventerreinen				x		Onverzorgd
Hoofdinfrastructuur				x		Onverzorgd
Parken				x		Onverzorgd
Landelijk gebied				x		Onverzorgd
Begraafplaatsen		x	x			Goed/sober
Sportterreinen				x		Onverzorgd
Bossen en natuurterreinen				x		Onverzorgd

De kwaliteitsniveaus zijn gebaseerd op het landelijke systeem van de CROW (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Wegbouw). In 2020 zijn nieuwe beheerplannen met de daarvoor benodigde middelen goedgekeurd door de Raad. Deze plannen gelden vanaf 2021. In bovenstaande tabel zijn de onderhoudsniveaus opgenomen die nu van toepassing zijn. Er zijn vijf niveaus:

- Niveau A+: Nieuwe aanleg. Dit niveau wordt praktisch niet gebruikt voor het bepalen van onderhoudskwaliteit.
- Niveau A: Hoogwaardig. Meer dan de functie vereist. De openbare ruimte ligt er goed bij.
- Niveau B: Functioneel, sober en doelmatig. De openbare ruimte ziet er redelijk uit, maar er is regelmatig wat op aan te merken.
- Niveau C: Onrustig beeld met enig discomfort of hinder. Schade en vervuiling zijn zichtbaar aanwezig. Over het algemeen functioneert de ruimte nog wel. Er treden echter incidenteel onveilige situaties op.
- Niveau D: een slecht beeld met vervuiling. Er is sprake van kapitaalvernietiging en onveilige situaties. Er zijn veel claims die vaak worden toegewezen.

Wegen

Het beleidskader

In 2020 zijn de beheerplannen Openbare Ruimte vastgesteld door de Raad. Dit betreft alle wegen, fietspaden, voetpaden, straatmeubilair, belijning, bermen en VRI's (verkeersregelininstallaties). Het GVVP (Gemeentelijk Verkeer en Vervoersplan) is in 2022 herijkt.

Consequenties van het beleidskader

Het GVVP richt zich op een veilige en vlotte doorstroming van het verkeer. Uitgangspunt is in de wegenstructuur onderscheid maken tussen de hoofdstructuur en woonstraten en openbaar vervoer en fietsverkeer stimuleren. In de beheerplannen Openbare Ruimte is gekeken hoe de gemeente zo efficiënt mogelijk de wegen met beperkte middelen in een veranderende samenleving kan beheren en onderhouden op het soberste niveau. Participatie van de inwoners, integraal werken en kijken naar innovatieve en duurzame mogelijkheden staan centraal.

Omdat de meeste wegen in de jaren zeventig en tachtig zijn aangelegd en in de begroting in vijftig jaar worden afgeschreven, staat de gemeente op korte termijn voor een grote vervangingsopgave. Door inspecties wordt de conditie van het wegdek in de gaten gehouden en kan het optimale moment voor vervanging worden bepaald. Bij de voorbereiding aan werk aan de wegen wordt gekeken hoe opvangen van regenwater en verkeerskundige herinrichtingen kunnen worden meegenomen in de vervanging van een wegdek. We betrekken daarbij in toenemende mate groen en biodiversiteit (minder steen, meer groen).

Realisatie

Tot en met 2024 wordt een dorpsgerichte aanpak gehanteerd. In 2023 wordt gestart met wegonderhoud in de kern Leersum. Wegonderhoud in andere dorpen wordt ook verder uitgevoerd. Daarnaast lopen nog een aantal grote rioolvervangingsprojecten, bijvoorbeeld Dennenhorst (Driebergen) en het project Wateroverlast Amerongen.

Wat betreft het GVVP wordt verder gewerkt aan de realisatie van verkeerskundige herinrichtingen bij scholen en verkeersveiligheid in het buitengebied. En er wordt gewerkt aan de voorbereiding van de doorfietsroute Utrecht-Veenendaal.

In 2023 wordt een VRI vervangen. Dit gebeurt op basis van prioriteit.

Financiën

De lasten voor onderhoud aan wegen zijn in 2023 afgerond 4,2 miljoen euro, bestaand uit 1,0 miljoen euro aan apparaatskosten, 1,1 miljoen euro aan kapitaallasten en 1,6 miljoen voor regulier onderhoud. Het investeringsbedrag voor 2023 is 2,2 miljoen euro. Hiervan is een bedrag van 1,7 miljoen euro gereserveerd voor renovatie wegen en een bedrag van 83.000 euro voor vervanging van VRI's. Er is ook een investeringsbedrag van 86.000 euro opgenomen voor vervanging van het databeheersysteem. Er is geen onderhoudsvoorziening en er zijn geen reserves.

Civieltechnische kunstwerken

Het beleidskader

Voor dit onderdeel is geen beleid opgesteld. Het beheer van deze kunstwerken is opgenomen in de Beheerplannen Openbare Ruimte.

Consequenties van het beleidskader

De civieltechnische kunstwerken in de gemeente dienen een tweetal doelen. Enkele voorzieningen, bijvoorbeeld vlonders en steigers, dienen vooral een recreatief doel. Andere voorzieningen dienen een technisch doel, zoals het overbruggen van een watergang. Ook hier is veiligheid de basis van het opstellen van onderhoud- en vervangingsplannen. Ook hier was sprake van een achterstand met onderhoud en vervanging vanwege bezuinigingen. Er was jarenlang geen investeringsbedrag beschikbaar voor grote vervangingen. Dit leidde er toe dat op sommige locaties toe dat er civiele kunstwerken (zoals bruggen) verdwenen en niet terug konden komen. De gemeente heeft in het beheerplan opgenomen dat ook voor dit product vanaf 2021 een inhaalslag wordt gemaakt op het gebied van onderhoud en vervanging.

Realisatie

Voor de volledige vervanging of grote renovatie van een civiel kunstwerk is soms een dermate hoog bedrag nodig dat maar 1 object per jaar kan worden gerealiseerd. Dit gebeurt op basis van prioriteit, wat wordt vastgesteld op algemene staat van het object, frequentie van gebruik en veiligheid. In 2023 wordt een brug vervangen.

Financiën

De lasten voor onderhoud aan civieltechnische kunstwerken zijn in 2023 afgerond 35.000 euro voor regulier onderhoud. Het investeringsbedrag voor 2023 is 117.000 euro. Er is geen onderhoudsvoorziening en er zijn geen reserves.

Openbare verlichting

Het beleidskader

Gunning vervangen en onderhouden openbare verlichting, goedgekeurd door de Raad in 2022.

Consequenties van het beleidskader

Het areaal van openbare verlichting is sterk verouderd. De gemeente stelt veiligheid en effectiviteit als uitgangspunten. Binnen de bebouwde kom zijn hoofdwegen en hoofdfietspaden verlicht. In het buitengebied zijn zeer gevaarlijke gebieden verlicht en van oudsher een aantal buitenwegen. Bij het opstellen van de nota nam duurzaamheid een centrale rol in. Verder heeft de lichtintensiteit in onze groene gemeente ook een effect op de fauna. De uitvoering van een project op grote schaal, vervangen van het gehele areaal, is een flinke investering.

Realisatie

De vervanging van het volledig areaal aan openbare verlichting is aanbesteed. In 2023 wordt gestart met vernieuwen van de lichtmasten. Dit zal per kern worden gerealiseerd. Zolang lichtmasten nog niet zijn vervangen wordt op basis van meldingen en inspecties onderhoud uitgevoerd.

Financiën

De lasten voor onderhoud aan openbare verlichting zijn in 2023 afgerond 528.000 euro voor regulier onderhoud. Voor de vervanging van het totale areaal is in 2022 een investeringsbedrag van 4,7 miljoen euro beschikbaar gesteld, 2,5 miljoen euro voor vervanging van de lichtmasten en 2,2 miljoen euro voor vervanging van de armaturen. Er is geen onderhoudsvoorziening en er zijn geen reserves.

Openbaar groen

Het beleidskader

Het openbare groen bestaat uit vier onderdelen: bomen, bos- en natuurterreinen, plantsoenen en oever- en watervegetaties. In 2020 zijn de nieuwe beheerplannen door de Raad goedgekeurd. Hier is voor openbaar groen voor de komende 4 jaar extra geld beschikbaar gesteld voor een inhaalslag van zowel onderhoud als vervanging. Op sectoraal niveau is er ook een bomenvervangingsplan gemaakt. In de beheerplannen staat juist een integrale uitvoering centraal. Onze gemeente heeft een grote hoeveelheid openbaar groen. Dit kan op verschillende manieren worden ingezet voor duurzaam opvangen van regenwater, verbeteren van de biodiversiteit en terugdringen van hittestress. Voorbeelden zijn wadi's, infiltratieputten en natuurlijk afvoeren via sloten naar de Uiterwaarden. Er is beleid opgesteld om openbaar groen dat illegaal in gebruik is genomen terug te vorderen en te legaliseren. We stimuleren bewoners de inrichting en het onderhoudsniveau te verhogen. De gemeente heeft al vele jaren een participatie plan waarin inwoners samen met de gemeente afspraken kunnen maken om onderhoud van openbaar groen uit te voeren.

Consequenties van het beleidskader

In de afgelopen jaren is in alle dorpen een versobering van het openbaar groen uitgevoerd. Dat betreft voornamelijk meer onderhoudsintensieve beplanting verwijderen en meer grasvelden aanleggen. Pleksgewijs vormen wij openbaar groen om naar natuurlijker groen dat minder onderhoud nodig heeft. Dit komt de biodiversiteit ten goede. Wij betrekken bewoners zo veel mogelijk bij het onderhoud. De nieuwe beheerplannen vragen om nog meer integraal aanpakken van onderhoud van riolering, wegen en openbaar groen. Dit zal de komende jaren van start gaan en vorm krijgen. Evaluatie van de uitgevoerde projecten geeft informatie over de effectiviteit van de maatregelen die in een bepaald gebied zijn genomen. Op basis van deze informatie zal in de volgende projecten worden bijgestuurd zodat de beschikbare middelen zo goed mogelijk kunnen worden ingezet.

Realisatie

In 2023 wordt verder gewerkt aan het opzetten van integrale projecten waarin openbaar groen een grotere rol speelt. Grotere biodiversiteit, bestrijding van hittestress en het opvangen van regenwater zijn maar een paar voorbeelden van doelstellingen die meegenomen kunnen worden bij het inrichten van de openbare ruimte en het openbaar groen in onze gemeente. En in 2023 zal wederom focus liggen op het planten van bomen in Leersum, dit betreft het project Herstelplan valwind Leersum.

Financiën

De lasten voor onderhoud aan openbaar groen zijn in 2023 afgerond 4,2 miljoen euro, bestaand uit 1,0 miljoen euro aan apparaatskosten, 1,1 miljoen euro aan kapitaallasten en 1,6 voor regulier onderhoud. Structureel is in de begroting een bedrag van 558.000 euro opgenomen voor investeringen aan openbaar groen. Er is geen onderhoudsvoorziening en er zijn geen reserves.

Speelvoorzieningen

Het beleidskader

In 2020 is beleidsplan Natuurlijk! Buitenspelen 2020 – 2030 vastgesteld. Dit plan de werkwijze en uitgangspunten rondom speelplekken en speelvoorzieningen voor de komende tien jaren. Door informeel spelen en spelen in de buitenruimte te stimuleren bevordert de gemeente ook de gezondheid van de jeugd, binnen de beschikbare middelen. Het samenwerken met inwoners creëert een speelcultuur die, binnen kaders, aansluit bij de behoefte van ouders en de kinderen.

Consequenties van het beleidskader

Uitgangspunt is dat in het bijzonder buiten spelen in een natuurlijke omgeving wordt bevorderd en dat het aanbod van speelvoorzieningen wordt geharmoniseerd. Participatie is voor dit onderwerp van groot belang. Het plan voorziet in behoud van 12 formele speelplekken die bereikbaar in de dorpen liggen. Deze 12 speelplekken noemt de gemeente centrale plekken. De overige 78 speelplekken met toestellen zijn op het moment dat vervanging aan de orde is beschikbaar voor initiatieven van inwoners.

Realisatie

Eén keer per jaar worden alle speeltoestellen technisch geïnspecteerd. Daarnaast vinden twee keer per jaar visuele controles plaats. Hiermee voldoen wij aan onze wettelijke zorgplicht.

Financiën

De lasten voor onderhoud aan speelvoorzieningen zijn in 2023 afgerond 102.000 euro, bestaand uit 58.000 euro aan apparaatskosten en 44.000 euro voor regulier onderhoud. Er is geen onderhoudsvoorziening en er zijn geen reserves.

Riolering en water

Het beleidskader

Het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) is vastgesteld in mei 2017. In januari 2020 is Voorstel Riolering Uitvoeringsprogramma en kostendekkingsplan goedgekeurd door de Raad. Hierin is voor renovatie van de riolering over een periode van 4 jaar overgegaan naar dorpsgericht werken. En zoveel mogelijk relinen in plaats van de riolering vervangen. Bij relinen wordt een soort sok door het oude riool getrokken en met bepaalde technieken daarna uitgehard. Groot voordeel van deze vorm van renovatie is dat er niet hoeft te worden gegraven en er niets met de straat gebeurt. Daarnaast spelen nog wel een aantal grote projecten waarin de riolering moet worden vervangen. Participatie van inwoners speelt een grote rol tijdens de voorbereiding van deze projecten. In het teken van duurzaamheid wordt bij de meeste projecten gelijk een gescheiden riolering aangelegd zodat regenwater apart wordt afgevoerd en uiteindelijk terug vloeit naar de natuur. Deze projecten hebben een lange looptijd. Zoals bij het product wegen al is vermeld, geldt ook voor riolering dat in de jaren zeventig en tachtig het meeste is aangelegd. Dus ook hier staat de gemeente op korte termijn voor een grote vervangingsopgave. Ook speelt klimaatadaptatie een steeds grotere rol in onderhoud van de openbare ruimte. Als uit inspecties blijkt dat het efficiënter is om een deel van het riool te vervangen wordt deze methode toegepast. Onze gemeente heeft ook nog een wateropgave vanuit het Waterschap en eigen ambities wat betreft duurzaamheid, infiltreren en gescheiden opvangen van regenwater. Ook daar zijn middelen voor beschikbaar gesteld.

Consequenties van het beleidskader

Het in het GRP beschreven beleid heeft tot doel om huishoudelijk afvalwater en regenwater op veilige en efficiënte wijze af te voeren. De uitgangspunten zijn dat we regenwater - dat relatief schoon is - zoveel mogelijk buiten het riool houden en dat we riolen die niet meer goed functioneren planmatig vervangen of relinen. De herinrichting van wegen en openbaar groen wordt zoveel mogelijk gelijktijdig met het riool ter hand genomen. Dit beperkt de kosten en vermindert overlast voor bewoners. Met het nieuwe plan om op grote schaal te gaan relinen wordt de overlast tijdens de uitvoering voor inwoners aanzienlijk verminderd.

Realisatie

In 2020 is de gemeente gestart met het uitvoeren van het herziene programma rioleringen. Dit is een volledig nieuwe vorm van riool onderhoud. Tijdens de voorbereiding moet goed in kaart worden gebracht waar relinen kan worden toegepast en welke delen van de riolering moeten worden vervangen. Van groot belang is om dit integraal te plannen met vervanging van wegen. Omdat bij relinen geen gescheiden riolering wordt aangebracht moet extra aandacht worden besteed aan alternatieve oplossingen om regenwater op te vangen. De verschillende mogelijkheden voor het opvangen van regenwater zijn wadi's, verticale infiltratie in putten of buizen, waterberging en infiltratie in de fundering. Met een oog op de toekomst en de droogte in de zomer wordt ook gekeken naar ondergrondse opvangbassins. Onze gemeente ligt op een heuvelrug. Vooral in de dorpen Leersum en Amerongen is vanwege de hoogteverschillen de wateroverlast tijdens hevige buien dermate ernstig dat relinen niet vanzelfsprekend de beste optie is. In Amerongen is een groot project in uitvoering waar in een deel van het dorp een gescheiden riolering wordt aangelegd en diverse maatregelen zijn getroffen voor het afvoeren of opvangen van grote hoeveelheden regenwater. Dit betreft een zeer groot project dat is opgedeeld in meerdere deelprojecten, een viertal van deze projecten zijn inmiddels afgerond. In 2023 wordt verder gewerkt aan deelgebieden 4 en 5. Daar wordt ook gewerkt aan klimaatadaptatie, particulieren kunnen zich opgeven voor afkoppelen van het regenwater van de daken. Er worden dan regentonnen neergezet en de afvoerpijpen vanaf de dakgoten wordt afgesloten.

De investeringsbedragen zijn per kern beschikbaar gesteld. Er wordt al gewerkt aan deelprojecten in de kernen Doorn en Driebergen, dit betreft voornamelijk relinen. In 2023 wordt gestart met werken in de kern Amerongen. Daarnaast loopt ook nog het rioolvervangingsprojecten Dennenhorst in Driebergen.

Financiën

De lasten voor onderhoud aan riolering zijn in 2023 afgerond 5,5 miljoen euro, bestaand uit 834.000 euro aan apparaatskosten, 2,3 miljoen euro aan kapitaallasten en 2,4 miljoen euro voor regulier onderhoud. Verder is er een bedrag van 6,4 miljoen euro opgenomen aan inkomsten uit rioolheffing. Het investeringsbedrag voor 2023 is 2,2 miljoen euro. Dit betreft onder anderen een bedrag van 744.000 euro voor vervanging riolering Dennenhorst 2 en wat kleinere investeringen voor renovatie riolering in de kernen Amerongen en Driebergen. Verder is in het belang van duurzaamheid een structureel bedrag opgenomen van 198.000 euro voor de afvoer van hemelwater. Er is een bedrag van 3,2 miljoen euro in de voorziening onderhoud riolering en een bedrag van 125.000 euro in de spaarvoorziening riolering. Er zijn geen reserves.

Gebouwen

Het beleidskader

De visie op vastgoed is nu bijna volledig ingebed in de organisatie. In 2023 worden de meerjarenonderhoudsplanningen geactualiseerd vanaf in 2024 het onderhoud gestructureerd uitgevoerd kan worden. Het gemeentelijk vastgoed moet in 2050 energieneutraal en aardgasvrij zijn.

Realisatie

Jagerspad 7 is uitgebreid om aan de vraag van de gebruikers voor de komende jaren tijdelijk te kunnen voldoen. Het Oostrom 3 wordt geschikt gemaakt voor onderwijs aan Oekraïense kinderen. De brandweerkazerne Driebergen wordt gerenoveerd en verduurzaamd. Het overige gemeentelijk vastgoed wordt de komende jaren verder verduurzaamd.

Financiën

De huidige budgetten zijn onvoldoende om het vastgoed risicogestuurd te kunnen onderhouden op niveau 3 van de NEN-norm 2767 en de eisen op grond van wet- en regelgeving. De gebouwen worden daarom jaarlijks binnen het beschikbare onderhoudsbudget onderhouden. De noodzakelijke resterende budgetten voor onderhoud vastgoed ramen oplopend in de begroting. Dit resulteert in de volgende raming: voor 2023 € 435.000 en vanaf 2024 € 580.000. Urgent en onvoorzien onderhoud wordt direct uitgevoerd, meerjarig gepland onderhoud is hiermee vanaf 2024 structureel gedekt.

De geschatte vervangingswaarde is ongeveer 235 miljoen euro.

Buitensportcomplexen

Het beleidskader

In maart 2018 heeft de raad de nota sportaccommodaties 2018-2022 'Sport en Ruimte' vastgesteld. Daarnaast is het meerjaren investeringsplan (MIP 2020-2029) voor de buitensportaccommodaties geactualiseerd.

Consequenties van het beleidskader

In het kader van verduurzaming wordt traditionele veldverlichting vervangen door ledverlichting. De gemeente heeft als beheerder van kunstgrasvelden een zorgplicht, als het gaat om de milieुरisico's die de kunstgrasvelden met zich meebrengen. Om te voorkomen dat schadelijke stoffen (direct) in het milieu terechtkomen, worden kunstgrasvelden de komende jaren voorzien van kantplanken.

Realisatie

De benodigde capaciteit en de investeringen voor de komende jaren zijn inzichtelijk en aan de hand hiervan wordt uitvoering worden gegeven aan het beheer en onderhoud.

Financiën

De lasten voor onderhoud aan buitensportaccommodaties zijn in 2023 afgerond begroot op € 2,5 miljoen, bestaande uit € 250.000 aan apparaatskosten, € 1.000.000 aan kapitaallasten, € 800.000 voor regulier onderhoud en € 450.000 aan bijdragen sportaccommodaties aan beheerstichtingen. Voor investeringen in buitensportaccommodaties is een bedrag van € 200.000 opgenomen in de begroting. Er is geen onderhoudsvoorziening en er zijn geen reserves.

Begraafplaatsen

Het beleidskader

De gemeente heeft het eigendom en beheer van negen - vijf algemene en vier historische - gemeentelijke begraafplaatsen: één in Maarn en in Amerongen, Doorn, Driebergen-Rijsenburg en Leersum elk twee. Op de vier oude begraafplaatsen worden geen nieuwe graven meer uitgegeven en voeren vrijwilligers het onderhoud uit.

Consequenties van het beleidskader

De gemeente heeft in de afgelopen jaren uitbreidingen van de begraafcapaciteit gerealiseerd op de begraafplaatsen van Leersum en Doorn. Om de bezuiniging (gedeeltelijk) te kunnen halen, heeft de gemeente in Doorn een natuurbegraafplaats gerealiseerd. De vraag naar deze vorm van begraven is hoog, daarom wordt het areaal van deze natuurbegraafplaats vergroot.

Realisatie

In 2018 is een nieuwe beheer- en tarievenverordening begraafplaatsen vastgesteld met ingangsdatum

1 januari 2019. Het doel is de dienstverlening te verbreden en hiermee de inkomsten voor dit product te verhogen of in ieder geval op hetzelfde niveau te houden als de afgelopen jaren. In 2023 wordt de natuurbegraafplaats in Doorn verder uitgebreid.

Financiën

De lasten voor onderhoud aan begraafplaatsen zijn in 2023 afgerond 0.8 miljoen euro, bestaand uit 267.000 euro aan apparaatskosten, 83.000 euro aan kapitaallasten en 448.000 euro voor regulier onderhoud. Verder was er een bedrag van 0,9 miljoen euro opgenomen aan inkomsten uit begrafenisrechten. Er is geen onderhoudsvoorziening en er zijn geen reserves.

Kunstwerken (cultuur)

Het beleidskader

De gemeente heeft hiervoor geen specifiek beleidskader.

Consequenties van het beleidskader

Op dit moment is er geen vastgesteld beleid. Er zijn dan ook geen plannen voor de kunstwerken in onze gemeente.

Realisatie

Er zijn geen activiteiten, omdat er geen middelen beschikbaar zijn. Alleen bij gevaar of na meldingen van vernieling wordt beperkt onderhoud uitgevoerd.

Financiën

Voor dit product is geen exploitatiebudget begroot. Er zijn in 2023 ook geen investeringen opgenomen voor kunstwerken. Er is geen onderhoudsvoorziening en er zijn geen reserves.

Financiering

Inleiding

De wijze waarop gemeenten invulling moeten geven aan de financieringsfunctie is geregeld in de wet Financiering decentrale overheden (wet Fido) en de wet Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo). Naast de regels bieden deze wetten ook kaders voor de beheersing van risico's binnen de financieringsfunctie. Op lokaal niveau vertaalde de gemeente de landelijke regelgeving in een Treasurystatuut. In deze paragraaf vindt u informatie over de ontwikkelingen van de kasgeldlimiet, renterisiconorm, schulden en rentekosten die de gemeente in de komende jaren verwacht..

Ontwikkelingen gemeente

Beleidsvoornemens treasurybeheer

Het treasurystatuut bevat de lokale spelregels waar het college van burgemeester en wethouders rekening mee moeten houden bij het aantrekken of uitzetten van geldleningen en het verstrekken van garanties.

Het beleid van de gemeente is gericht op het zoveel mogelijk afdekken van de financieringsbehoefte met kortlopend geld. Dit doet de gemeente zolang de rente daarvan lager is dan de rente op langlopend geld.

Risicobeheer

Het doel van (financieel) risicobeheer is het beheersen van het renterisico, kredietrisico, liquiditeitsrisico en koersrisico. Voor de gemeente spelen vooral het renterisico en het kredietrisico een rol. De overige risico's spelen in mindere mate een rol, omdat de gemeente slechts een beperkte beleggingsportefeuille (=koersrisico) heeft en relatief gemakkelijke toegang tot de geld- en kapitaalmarkt (= liquiditeitsrisico).

Renterisico

Voor de beheersing van het renterisico zijn in de wet Fido twee normen opgenomen, de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

Leningen met een looptijd korter dan één jaar vallen onder de kortlopende schuld.

De kasgeldlimiet stelt dat de gemiddelde omvang van de kortlopende schuld per kwartaal maximaal 8,5% van het totaal van de lasten in de begroting mag bedragen.

De kasgeldlimiet mag je als gemeente overschrijden, maar niet langer dan twee aaneengesloten kwartalen.

Daarna moet tenminste een deel van de kortlopende leningen worden omgezet in langlopende leningen om binnen de grenzen van de kasgeldlimiet te blijven. In 2023 verwacht de gemeente in geen enkel kwartaal de kasgeldlimiet te overschrijden. En dus lijkt het ook niet nodig te zijn in 2023 een langlopende lening aan te trekken.

In onderstaande tabel ziet u de ontwikkeling van de kasgeldlimiet 2023. De gemeente mag in 2023 gemiddeld in een kwartaal € 11,4 miljoen (afgerond) aan kortlopende leningen (= leningen korter dan 1 jaar) hebben.

Liquiditeitspositie in relatie tot kasgeldlimiet	Realisatie		Begroting			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Netto vlottende schuld						
Vlottende schulden	0	2.853	12.026	11.623	11.680	11.983
Vlottende middelen	6.846	665	665	665	665	665
Netto vlottende schuld (+) of overschot middelen (-)	-6.846	2.187	11.361	10.958	11.015	11.318
Toegestane kasgeldlimiet						
Begrotingstotaal	128.287	134.816	134.524	130.847	129.744	133.303
Kasgeldlimiet (in % van de grondslag)	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Minimum bedrag	300	300	300	300	300	300
Toegestane kasgeldlimiet	10.904	11.459	11.435	11.122	11.028	11.331
Toets kasgeldlimiet						
Ruimte onder kasgeldlimiet	17.751	9.272	74	164	13	13
Overschrijding van de kasgeldlimiet						

De jaarlijkse aflossing en renteherziening op de langlopende schulden mag niet hoger zijn dan 20% van het totaal van de lasten in de begroting. Het doel van deze normering is het aanbrengen van voldoende spreiding in de leningenportefeuille. Dit om te voorkomen dat in enig jaar in verhouding veel leningen afgelost en geherfinancierd moeten worden. Wanneer de herfinanciering tegen een hoger rentepercentage moet geschieden, leidt dit tot hogere rentelasten voor de gemeentelijke begroting en daarmee is sprake van een financieel risico. De renterisiconorm is ingesteld om dit risico te beperken.

In onderstaande tabel geeft de gemeente inzicht in de te verwachten ontwikkeling van de renterisiconorm. De peildatum voor de renterisiconorm ligt op 1 januari van ieder jaar en voor 2023 verwachten we geen overschrijding van de renterisiconorm.

(bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	2023	2024	2025	2026	
1 Totaal lasten begroting	134.525	130.847	129.744	133.303	
2 Wettelijk percentage	20%	20%	20%	20%	
3 Renterisiconorm (1 x 2)	26.905	26.169	25.949	27.000	
4 Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0	
5 Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0	
6 Aflossingen te betalen excl. woningbouwcorporatie	10.322	7.360	7.271	7.274	
7 Bedrag waarover renterisico gelopen wordt (4+5+6)	10.322	7.360	7.271	7.274	
8 Renterisico onder renterisiconorm (3-7)	16.583	18.810	18.677	19.726	

Kredietrisico

De gemeente loopt financieel risico omdat er leningen zijn verstrekt aan derden en omdat de gemeente garant staat voor aan derden verstrekte geldleningen. Voor de beheersing van het kredietrisico is inzicht in de leningen en de garantiestellingen nodig. Het treasury statuut bepaalt dat uitsluitend leningen worden verstrekt of garanties worden afgegeven in het kader van de uitoefening van de publieke taak.

1. Uitgezette gelden

De uitzettingen heeft de gemeente verstrekt aan de deelnemingen Vitens en Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN) (voor startersleningen), de Lange Dreef CV en enkele kleinere leningen aan derden. In onderstaande tabel ziet u een overzicht van de omvang van de door de gemeente uitgeleende gelden.

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Uitgezette leningen
Stand 01 januari 2023	2.167
Toevoegingen	0
Te betalen/ontvangen aflossingen	4
Stand 31 december 2022	2.163
Te betalen/ontvangen rente	13

Omdat de gemeente deze gelden heeft uitgeleend aan financieel gezonde partijen is sprake van een laag kredietrisico..

2. Garantstellingen (stand per 31 december 2021)

De gemeente staat als eerste of als achtervang garant voor ruim € 245,3 miljoen aan leningen die derden bij een bank hebben aangetrokken. Voor ruim 12,2 miljoen gaat het om leningen waarbij de gemeente als eerste garant fungeert. Hieronder vallen onder andere leningen van de stichting Hoenderdaal Sportaccommodaties (€ 3,1 miljoen) en Woningbouwvereniging Amerongen (€ 6,9 miljoen) Voor het overige is sprake van een 7-tal kleinere leningen voor een totaalbedrag van € 2,2 miljoen.

Ook staat de gemeente als achtervang garant voor een bedrag van ruim 231,6 miljoen aan leningen van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Dit gaat hoofdzakelijk om leningen die verstrekt zijn door de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) (voor 138,4 miljoen) en de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) (voor € 50,1miljoen) voor de realisatie van woningbouw. Voor het overige is sprake van andere geldverstrekkers. De kans dat de gemeente als achtervang wordt aangesproken is vanwege de kredietwaardigheid van de WSW nagenoeg verwaarloosbaar.

Tenslotte staat de gemeente als achtervang nog garant voor ruim 1,5 miljoen voor aan particulieren verstrekte geldleningen.

Ten opzichte van de Begroting 2022 is het kredietrisico ongewijzigd gebleven.

Koersrisico

In onderstaande tabel ziet u de aandelen en andere waardepapieren waarin de gemeente heeft belegd en geven wij inzicht in de totale waarde van de beleggingsportefeuille tegen nominale waarde.

Omschrijving	Aantal aandelen	Nominaal bedrag per aandeel	Totale belegging (bedragen x € 1.000)
Aandelen Bank Nederlandse Gemeenten	201.669	2,50	504
Aandelen Vitens NV	36.554	1,00	37
Aandelen BIGA Groep BV	2.652	50,00	133
ENECO aandeel GZO			654
Deelname Lange Dreef BV/ CV			24
Deelname Utrechtse Heuvelrug Commandiet BV			18
Totaal			1.370

*In november 2022 heeft het Rijk de inschrijving Grootboek Nationale schuld bij de gemeente afgelost en daarom is deze belegging vanaf 2023 niet meer in de tabel opgenomen.

Rentevisie

Om de toekomstige rentelasten te kunnen begroten, moet een gemeente beschikken over een rentevisie. Die is nodig om de rentelasten van nieuw aan te trekken leningen te kunnen berekenen. De gemeente voert een conservatief rentebeleid zodat niet iedere rentebeweging op de markt leidt tot een bijstelling van de begroting.

- Op het moment dat aanvullende financieringsmiddelen nodig zijn, maakt de gemeente op basis van de dan geldende rentetarieven en renteverwachtingen een keuze voor kortlopende (looptijd korter dan een jaar) of langlopende leningen. Hierbij houdt de gemeente rekening met de geldende voorschriften (kasgeldlimiet en renterisiconorm).

Bij de huidige rentestanden is het voordelig om kort te financieren: kortlopende leningen kunnen tegen een lager rentepercentage worden aangetrokken dan langlopende leningen.

Voor kortlopende leningen hanteert de gemeente in 2023 nog een rentepercentage van 0%.

Voor de nieuwe langlopende leningen hanteert de gemeente in 2023 een rentepercentage van 2,12%. (de stand van een 20-jarige geldlening zonder renteherziening bij BNG op 1 augustus 2022). Ten opzichte van de begroting 2022 stijgt het rentepercentage voor nieuwe geldleningen met 1,62% (was 0,5).

In tabelvorm ziet de renteontwikkeling er als volgt uit:

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Renteontwikkeling voor kortlopende leningen	0%	0%	0%	0%
Renteontwikkeling voor langlopende leningen	2,12%	2,12%	2,12%	2,12%

Als de gemeente op de kapitaalmarkt een oplopende lange rente waarneemt, geeft het treasury statuut de mogelijkheid een deel van de financieringsbehoefte versneld af te dekken met langlopende leningen.

Financiering van de gemeente

Voor de uitvoering van de gemeentelijke taken is financiering nodig. Voor investeringen in materiële vaste activa (zoals bijvoorbeeld wegen en vastgoed) trekt de gemeente leningen aan en daarmee dekt zij de financieringsbehoefte meerjarig af.

Ontwikkeling van behoefte aan vreemd vermogen

In onderstaande tabel ziet u voor de komende jaren de te verwachten financieringsbehoefte op basis van de liquiditeitsprognose.

Financieringsbehoefte	Bedragen x € 1.000				
	Begroting				
	2022	2023	2024	2025	2026
Kasstroom uit operationele activiteiten					
Resultaat	4.650	2.009	3.161	3.860	-2.045
Afschrijvingen, afwaarderingen	6.772	7.355	7.793	8.858	8.523
Mutatie werkkapitaal					
- Mutatie voorraden	2.144	4.190	-1.792	-1.399	3.442
- Mutatie uitzettingen, overlopende activa	0	0	0	0	0
- Mutatie vlottende schuld, overlopende passiva	0	0	0	0	0
Mutatie reserves	4.207	770	1.863	87	70
Mutatie voorzieningen	-122	-420	-558	-747	-694
Mutatie waarborgsommen, overige vaste schuld	0	0	0	0	0
Kasstroom uit operationele activiteiten	17.651	13.905	10.467	10.658	9.296
Kasstroom uit investeringsactiviteiten					
Netto investeringen immateriële vaste activa	-165	0	0	0	0
Desinvesteringen immateriële vaste activa	0	0	0	0	0
Netto investeringen materiële vaste activa	-18.089	-16.214	-11.310	-9.277	-8.269
Desinvesteringen materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Netto investeringen financiële activa - excl. verstr. leningen	0	0	0	0	0
Desinvesteringen financiële activa - excl. verstr. leningen	69	0	0	0	0
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-18.185	-16.214	-11.310	-9.277	-8.269
Financieringsbehoefte (-) c.q. overschot (+)	-534	-2.310	-843	1.382	1.027
Kasstroom uit financieringsactiviteiten > 1 jaar					
Toename verstrekte leningen	0	0	0	0	0
Aflossing verstrekte leningen	5	4	4	1.329	0
Toename opgenomen leningen	0	3.454	8.602	4.504	5.944
Aflossing opgenomen leningen	-8.505	-10.322	-7.360	-7.271	-7.274
Kasstroom uit financieringsactiviteiten > 1 jaar	-8.499	-6.864	1.246	-1.439	-1.330
Kasstroom uit financieringsactiviteiten < 1 jaar					
Mutatie uitzettingen in 's Rijks schatkist	5.000	0	0	0	0
Mutatie opgenomen kasgeldleningen	2.603	9.174	-403	57	303
Kasstroom uit financieringsactiviteiten < 1 jaar	7.603	9.174	-403	57	303

Mutatie geldmiddelen	-1.431	0	0	0	0
-----------------------------	---------------	----------	----------	----------	----------

De mutatie in geldmiddelen is als volgt te specificeren

Liquide middelen / bankschulden ultimo vorig dienstjaar:	1.181	-250	-250	-250	-250
Liquide middelen / bankschulden ultimo dienstjaar:	-250	-250	-250	-250	-250

Mutatie geldmiddelen	-1.431	0	0	0	0
-----------------------------	---------------	----------	----------	----------	----------

De financieringsbehoefte betekent niet dat de schuld omvang van de gemeente ook met deze bedragen stijgt. De gemeente lost namelijk ook op leningen af (die gedeeltelijk moeten worden gefinancierd) en ontvangt aflossingen op uitgezette leningen.

Schuldpositie

In onderstaande tabel ziet u de schuldpositie, zoals deze voortvloeit uit deze begroting. Bij de schuldpositie maakt de gemeente onderscheid in bruto- en netto schuld:

- Netto schuld: Bruto schuld – geldelijke bezittingen
- Bruto schuld: Langlopende leningen + Kortlopende schulden + crediteurenvorderingen + overlopende passiva
- Geldelijke bezittingen: totaal van leningen aan deelnemingen + leningen aan verbonden partijen + leningen aan derden + langlopende uitzettingen + kortlopende uitzettingen + debiteurenvorderingen + liquide middelen + overlopende activa.

	Bedragen x € 1.000			
	2023	2024	2025	2026
Vaste schuld	118.551	119.794	117.026	115.696
Netto vlottende schuld	18.718	18.315	18.372	18.675
Overlopende passiva	9.828	9.828	9.828	9.828
A. Bruto schuld	147.098	147.937	145.226	144.199
Financiële vaste activa	2.903	2.899	1.571	1.571
Uitzettingen	11.913	11.913	11.913	11.913
Liquide middelen	0	0	0	0
Overlopende activa	3.756	3.756	3.756	3.756
B. Geldelijke bezittingen	18.572	18.568	17.240	17.240
C. Netto schuld	128.525	129.368	127.987	126.960

In de meerjarenschijf 2023 van de vastgestelde begroting 2022 hield de gemeente in meerjarig perspectief nog rekening met een stijgende bruto en nettoschuld. In deze begroting is geen sprake meer van een stijging maar daalt zowel de bruto- als nettoschuld. Deze afname is vooral het gevolg van de positieve begrotingsresultaten in de jaren 2023 tot en met 2025.

Rentemethodiek en renteresultaat

Voor de toerekening van de betaalde rente maakt de gemeente gebruik van de rente-omslag-methode. Door toepassing van de rente-omslag-methode wordt de rente aan de hand van de stand van de investeringen toegerekend aan de producten in de programmabegroting.

	Bedragen x € 1.000				
Renteomslag begroting 2023	2022	2023	2024	2025	2026
Rente Kosten					
Rente lang (transitorische)	2.447	2.238	2.080	1.933	1.787
Rente lang (stelpost)	0	197	375	464	583
Rente kort	0	0	0	0	0
Totaal rentekosten	2.447	2.436	2.455	2.398	2.369
Rente Baten					
Ontvangen rente	15	15	15	15	2
Totaal rentebaten	15	15	15	15	2
Saldo rente	2.432	2.421	2.440	2.383	2.367
Rente toe te rekenen aan grex	121	82	5	33	55
Rente toe te rekenen aan woningbouw	0	0	0	0	0
Rente toe te rekenen aan taakvelden	2.312	2.339	2.435	2.349	2.312
Boekwaarde 1-1 excl. Grex en woningbouw	150.775	162.182	171.038	174.550	173.640
Berekende omslagrente taakvelden	1,53%	1,44%	1,42%	1,35%	1,33%
Toegepaste omslagrente taakvelden	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%
Werkelijke toegerekende rente taakvelden	2.262	2.453	2.585	2.636	2.622
Renteresultaat taakveld treasury	-50	113	150	287	310

Uit bovenstaande tabel blijkt dat er € 2.312 miljoen rente toegerekend zou moeten worden aan de taakvelden van de programmabegroting en 0.121 miljoen aan de grondexploitatie. De rentelasten worden toegerekend aan de taakvelden op basis van het vastgestelde renteomslagpercentage. Volgens bovenstaande berekening zou de gemeente een rente-omslagpercentage van 1,53% moeten hanteren. Het BBV staat gemeenten echter toe om af te ronden. Om continuïteit in de cijfers te borgen, is gekozen om het renteomslagpercentage stabiel te houden op 1,5%.

Bedrijfsvoering

Inleiding

Voor het realiseren van de programma's uit de programmabegroting is goede bedrijfsvoering nodig. De gemeente ontwikkelt de bedrijfsvoering continu door, zodat deze te allen tijde past bij een moderne netwerkorganisatie. In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de stand van zaken van en de beleidsvoornemens voor de bedrijfsvoering voor zover deze nog niet in andere programma's benoemd zijn.

De beleidsvoornemens voor participatie en communicatie vindt u in programma 1. Facilitaire beleidsvoornemens en de ontwikkeling van zaakgericht werken staan beschreven in programma 3 en die voor informatisering en informatiebeveiliging vind u in de paragraaf Informatievoorziening. Deze paragraaf bevat de beleidsvoornemens ten aanzien van organisatie en personeel.

De COVID-19-crisis ligt nog niet geheel achter ons, maar 2022 heeft laten zien dat we onze werkzaamheden weer grotendeels kunnen oppakken. Niet als 'vanouds' want de crisis heeft ons ook het inzicht gegeven dat werkzaamheden anders georganiseerd kunnen worden en medewerkers het gedeeltelijk thuiswerken waarderen. We hebben onze huisvesting hierop aangepast en werken dankzij de digitale mogelijkheden steeds vaker tijd en plaats onafhankelijk, thuis, op kantoor of ergens in de gemeente. Het leveren van goede dienstverlening blijft hierbij centraal staan.

Gelijktijdig stelt deze nieuwe situatie ons voor nieuwe uitdagingen vanwege grote tekorten op de arbeidsmarkt, toenemende zorgen over de inkomensposities van inwoners door stijging van de kosten voor het levensonderhoud en toenemende inflatie. Een arbeidsmarkt die gekenmerkt wordt door schaarste en te weinig beschikbare gekwalificeerde mensen.

Door de grote veranderingen van de afgelopen jaren zijn we alerter en scherper geworden in het ontdekken van aankomende vraagstukken en het bedenken van strategieën en antwoorden. Met als doel het continueren van onze dienstverlening op een kwalitatief goed niveau en het realiseren van opgaven vanuit de raad.

In dit alles spelen onze medewerkers een cruciale rol. Een rol om het verschil te maken, de verbinding met de inwoners en elkaar te zoeken. We vragen daarbij veel van die medewerker om wendbaar en scherp te blijven werken van uit onze missie en visie.

Daarom willen we onze medewerkers maximaal faciliteren en stimuleren om zich te blijven ontwikkelen. Om in verbinding te blijven met onze organisatie, elkaar en met de inwoners en het bestuur.

De paragraaf bedrijfsvoering 2023 gaat in op hoe we als organisatie inspelen op de ontwikkelingen in de maatschappij, de lokale samenleving en op de arbeidsmarkt.

Organisatieontwikkeling

Klaar voor de Toekomst

In 2018 zijn we gestart met het plan Klaar voor de Toekomst waarmee we investeren in onze organisatie en onze medewerkers om de opgaven van morgen aan te kunnen.

Inmiddels zijn we er in geslaagd een deel van de opgaven te realiseren. Het ziekteverzuim is verder teruggebracht, er is geïnvesteerd in het creëren van vitale medewerkers en organisatieonderdelen en een aantal sleutelfuncties is ingevuld. Een aantal andere opgaven heeft nog steeds onze aandacht of heeft een langer doorlooptijd. Rondom ziekteverzuim blijven we ons richten op het terugdringen van het ziekteverzuim en ondersteunen van leidinggevenden via training en advies vanuit P&O en onze casemanager. Mede met het oog op de vergrijzing investeren we in de vitaliteit van onze medewerkers. De opgaven in het plan Klaar voor de Toekomst voor 2023 richten zich op het concreet dingen doen. Concreet gaat het vervullen van de functie data-analist, medewerkers in de gelegenheid stellen om deel te nemen aan het vitaliteitspact, het opzetten van een regionale traineepool en het realiseren van financieel voordeel uit de investering van de businesscase Buitenruimte.

Vensters voor Bedrijfsvoering

Net als in 2018 hebben we in 2022 deelgenomen aan 'Vensters voor Bedrijfsvoering'. Vensters voor bedrijfsvoering is een instrument waarmee via cijfermatig onderzoek resultaten worden gemeten. Door de resultaten ook te vergelijken met gemeenten (van gelijke omvang), ontstaan waardevolle inzichten. De uitkomsten van het onderzoek geven inzicht in onze scores op het gebied van financiën, ICT, HRM, huisvesting en overhead en betrekken we onder andere bij het te voeren personeelsbeleid en arbeidsmarktaanpak. De uitkomsten nemen we mee in het gesprek met de raad over het perspectief van de organisatie.

Goed Verbonden

Voor het ontwikkelen naar een duurzame en flexibele netwerkorganisatie zijn we in 2020 gestart met tijd-, plaats- en apparaat onafhankelijk (TPAW) werken. De dienstverlening naar burgers en ondernemers verschuift van de balie naar enerzijds het internet en anderzijds de keukentafel. Inmiddels is de werkomgeving hier volledig op ingericht. De digitale werkomgeving krijgt vorm door toepassing van nieuwe en verbeterde applicaties en programma's. Daarin ligt ook afhankelijkheid van anderen. Een voorbeeld daarvan is de aansluiting van onze gemeente op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) als de Omgevingswet in werking treedt. Uitstel of vertraging van de Omgevingswet, werkt in onze bedrijfsvoering door.

Vanuit het project Goed Verbonden geven we vanaf begin 2022 tot en met de zomer van 2023 nadrukkelijk aandacht aan 'Anders (samen)werken'. Het Leertraject Anders Werken richt zich op wat het betekent en wat er voor nodig is om onze netwerkprincipes te volgen in ons dagelijks handelen. In het leertraject gaan we in op het toepassen van de netwerkprincipes in de dagelijkse praktijk vanuit de verschillende rollen die medewerkers in de organisatie hebben (faciliteren, regisseren, uitvoeren).

We maken medewerkers bewust van zichzelf, hun netwerk. We reiken medewerkers op een concrete manier handvatten aan, organiseren trainingen en workshops (individueel en in teamverband) en leren uit het delen van ervaringen. We sluiten daarbij zoveel als mogelijk aan op de ontwikkelwensen van elke medewerker team. Daarnaast staat de "ja mits" houding, voor zover passend binnen de beleidskaders van deze raad, centraal in het verandertraject rondom de Omgevingswet. Ook dit krijgt in 2022-2023 zijn vervolg.

In relatie met het uitvoeringsprogramma van de raad waarin de inwoners boven de regel wordt gesteld, stellen we in het leertraject de medewerker centraal. Ons doel is een stabiele en bekwame

medewerker die vanuit 'werken volgens de bedoeling' zijn werkzaamheden ten behoeve van de inwoners / maatschappij kan verrichten.

Programmatisch en opgabegericht werken

In 2023 zetten we in op programmatisch en opgabegericht werken. Dit zijn manieren om meer vorm te geven aan de netwerkorganisatie die we zijn. Het nodigt uit tot een meer integrale benadering omdat medewerkers vanuit verschillende disciplines gekoppeld zijn aan de opgave en deze daarmee centraal staat.

In verschillende (crisis)situaties is gebleken dat dit goed werkt (denk aan Oekraïne opvang, Valwind, Corona-team). Dat willen we verder uitbreiden. Daarbij vragen we van medewerkers flexibele inzetbaarheid op andere taken dan regulier. Tevens zetten we in op de wens van raad van open en transparantie communicatie met de inwoners.

Om dit te ondersteunen is versterking van de organisatie nodig. Hiertoe zijn verschillende voorstellen uit de kadernota in het Uitvoeringsprogramma Raadsbrede Afspraken verwerkt. Door de organisatie te versterken en medewerkers beter te faciliteren is flexibele inzet mogelijk, zonder de werkdruk nog verder te verhogen.

Arbeidsmarkt

We houden er rekening mee dat de arbeidsmarkt de komende jaren krapte laat zien. Met de inzet van recruiters slagen we er in nieuwe en ook jonge medewerkers aan ons te binden. We slagen erin om vaste en tijdelijke formatie in te vullen. De komende jaren blijft de noodzaak bestaan om recruiters te blijven inzetten.

Voor 2023 zetten we ook in op het versterking van de arbeidsmarktaanpak. Het gaat dan om:

- a. modernisering en intensivering van de werving (loopt vanaf 2e helft 2021);
- b. investeren van medewerkers en het bieden van doorstroommogelijkheden;
- c. inzet op vitaliteit van medewerkers in onze organisatie.

De in 2022 ingezette opzet voor een arbeidsmarktbenadering om ons werkgeverschap, de wijze van werken en leren, arbeidsvoorwaarden en cultuur nadrukkelijker zichtbaarder te maken wordt voortgezet in 2023. We hebben als doel het behouden en aantrekken van medewerkers met kwaliteit om kennis en kunde structureel in de eigen organisatie op te bouwen en de inhuur te beperken.

Om de kwaliteit voor de komende jaren te kunnen blijven waarborgen wordt ook ingezet op trainees en het zelf opleiden van nieuwe medewerkers. De verwachting is dat dit, naast een initiële investering, minder kost dan het inhuren van externen. We beogen met eigen medewerkers meer binding met de organisatie. De inzet hierop gaat extra beslag leggen op bestaande collega's, teamleiders en het opleidingsplan.

Tegelijkertijd ontwikkelen we een lange termijn strategie rondom het vraagstuk arbeidsmarkt gericht op het blijven aantrekken, ontwikkelen en behouden van personeel. We willen over vitale medewerkers beschikken.

Prioriteiten

In toenemende mate krijgt onze organisatie te maken met nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen. Ontwikkelingen waar acuut op moet worden gereageerd en die grote impact hebben op onze dienstverlening en het realiseren van gestelde opgaven.

Deze trend vindt al een aantal jaren plaats. Momenteel speelt de vluchtelingenstroom uit Oekraïne, neemt het huisvestingsvraagstuk (van vluchtelingen) in belang toe en is duurzaamheid / klimaat een belangrijk vraagstuk.

Als organisatie willen we tijdig op deze ontwikkelingen kunnen reageren. Dat vraagt wendbaarheid van de organisatie en vitale medewerkers. Net als in 2022 verwachten we dat in 2023 opnieuw een her-prioritering van opgaven nodig is om in de juiste prioriteiten te stellen en als lokale overheid aan de gestelde verwachtingen te kunnen voldoen.

Personeelsbeleid

Met personeelsbeleid geeft de gemeente uitvoering aan de wettelijke verplichtingen en kaders. Goed personeelsbeleid is ook belangrijk om de doelen van de organisatie te behalen. Als gevolg van de veranderingen om ons heen werkt de gemeente in 2023 aan de volgende ontwikkelingen.

Binnen de organisatie zijn we voortdurend bezig de ontwikkeling van onze dienstverlening en het realiseren van kleine en grotere opgaven. De inzet, ontwikkeling en het aanpassingsvermogen van onze medewerkers spelen hierin een cruciale rol. Onze medewerkers zijn de verbindende schakel in de samenwerking onderling en met inwoners om te komen tot resultaten.

We vinden het van belang dat er binnen onze organisatie een breed gedragen visie is op de inzet, ontwikkeling en aanpassingsvermogen van de medewerkers. Dat verwoorden we in de visie op HR (Human Resources). In de visie op HR schetsen we de verwachtingen richting onze medewerkers binnen onze organisatie en wat onze medewerkers mogen verwachten van de organisatie om succesvol te worden en te blijven. We stellen daar in de 2e helft van 2022 een visie op HR voor op met een uitvoeringsprogramma voor 2023.

In 2022 hebben we voor het nieuwe werkconcept dat gebaseerd is op Tijd- Plaats- en Apparaat onafhankelijk werken passend HR-beleid en passende arbeidsvoorwaarden opgesteld. Met medezeggenschapsorganen zijn afspraken gemaakt over secundaire arbeidsvoorwaarden zoals onkostenvergoedingen, arbobeleid en gebruik van de faciliteiten. In 2022 wordt het opgestelde beleid geëvalueerd en wordt invulling gegeven aan de noodzakelijke en wenselijke verbeteringen.

Aanvullend hebben we het voornemen om allerlei andere soorten van maatregelen te treffen die een impuls moeten geven aan het ondersteunen van leidinggevenden rondom het verlagen en stabiliseren van het ziekteverzuim en hoe we om gaan met vergrijzing in organisatie. Dat gebeurt onder andere in de vorm van beleid en een strategische personeelsplanning. Voor het aanpassen van al dit beleid wordt nog een planning gemaakt.

CAO

Werkgevers en vakbonden hebben in het akkoord voor de cao 2021-2022 veel grote vernieuwingen

doorgevoerd waarvan de laatste, de harmonisering van verlof, op 1 januari 2023 ingaat. De komende cao moet organisaties en hun medewerkers de rust en de continuïteit bieden om die ontwikkelingen verder gestalte te geven. Bij de inzet wordt rekening gehouden met de uitvoeringslast van de lopende en voorgaande cao's.

Op 15 september 2022 ontmoeten vertegenwoordigers van werkgevers en werknemer organisaties om tot een nieuwe cao voor één jaar (looptijd cao 2 januari 2023 tot en met 31 december 2023) te komen. Naast inhoudelijke thema's is het de wens om tot een passende salarisverhoging te komen. Het streven is om vóór het einde van 2022 een passende cao te sluiten.

Inhuur

De COVID-19-crisis en de krapte op de arbeidsmarkt hebben er in 2021 en een deel van 2022 aan bij gedragen dat voor een reeks aan vacatures tijdelijke inhuur noodzakelijk was.

Tegelijkertijd zien we op bepaalde plekken in de organisatie dat er sprake is van structurele inhuur als gevolg van capaciteitstekorten. Ook vindt inhuur plaats omdat er vanuit de programma's meerjarig (incidenteel) middelen beschikbaar zijn.

Het is onze wens om de inhuur de komende jaren verder terug te dringen en deze te vervangen door medewerkers die via een vast of tijdelijk dienstverband aan ons verbonden zijn.

We behouden daarmee de kwaliteit van die medewerkers en de continuïteit blijft meer gewaarborgd. In dat kader zijn we ook gestart om, waar mogelijk, voor (tijdelijke) vacatures medewerkers te werven in plaats van in te huren.

Overheadkosten	(Bedragen x € 1.000)	
	Begroting 2023	Begroting 2023 <i>na correctie voor vacatureruimte en inhuur</i>
Totale begrote Personeelskosten	25.607	25.607
Af: verwachte niet bestede personeelskosten a.g.v. vacatures		-4.500
Subtotaal A: Begrote Personeelskosten – overhead na verrekening vacatures	25.607	21.107
Begrote Inhuurkosten	808	808
Verwachte Inhuurkosten		4.500
Subtotaal B: Begrote Inhuurkosten	808	5.308
Totaal (A+B) Personeelskosten en inhuurkosten – overhead	26.415	26.415

Overheadkosten	(Bedragen x € 1.000)	
	Begroting 2023	Begroting 2023

		<i>na correctie voor vacatureruimte en inhuur</i>
Begrote Personeelskosten – overhead exclusief inhuurkosten	12.281	12.281
Af: verwachte niet bestede personeelskosten overhead a.g.v. vacatures		-1.400
Subtotaal A: Begrote Personeelskosten – overhead na verrekening vacatures	12.281	10.881
Begrote Inhuurkosten – overhead	99	99
Verwachte Inhuurkosten – overhead		1.400
Subtotaal B: Begrote Inhuurkosten – overhead	99	1.499
Totaal (A+B) Personeelskosten en inhuurkosten – overhead	12.380	12.380

Rechtmatigheidsverantwoording college

Op dinsdag 31 mei 2022 heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel aangenomen waarin de rechtmatigheidsverantwoording is opgenomen. Het voorstel ligt nu (september 2022) bij de Eerste Kamer. Voor de rechtmatigheidsverantwoording gaat het om invoering met verslagjaar 2023. De jaarrekening voor het verslagjaar 2023 wordt in het kalenderjaar 2024 vastgesteld. Naast de wetswijzing zal er nog onderliggende regelgeving moeten worden aangepast.

De rechtmatigheidsverantwoording is een aparte verklaring van het college over de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening, met een verantwoordingsrapportage en toelichting in de paragraaf Bedrijfsvoering. De verantwoording is onderdeel van de accountantscontrole op het onderdeel getrouwheid.

De rechtmatigheidsverantwoording van het college is door de wetgever ook bedoeld als een extra handvat aan rekenkamers voor het beoordelen van de rechtmatigheid.

In 2020 is in onze gemeente gestart met communicatie over de voorgenomen invoering op hoofdlijnen naar de auditcommissie, het college, het managementteam en de organisatie. In 2022 en 2023 worden het beleid en de werkwijze verder aangepast aan de eisen van de rechtmatigheidsverantwoording. Dit heeft gevolgen voor de verordeningen die zijn gebaseerd op de artikelen 212, 213 en 213a uit de Gemeentewet. In 2023 wordt de invoering voltooid.

Informatievoorziening

Inleiding

De digitale ontwikkelingen gaan razend snel en geven veel mogelijkheden om onze dienstverlening te blijven verbeteren. De voortgaande digitalisering vereist van ons tegelijkertijd steeds meer inzet op het gebied van gegevenskwaliteit, bescherming van privacygevoelige gegevens en beveiliging van de beschikbare informatie. Denk hierbij aan het koppelen van de juiste gegevens voor beleidsanalyses en het beschermen van de digitale identiteit van inwoners.

Wij volgen het Rijks- en VNG-beleid op het gebied van informatievoorziening en informatiebeveiliging. Zie ook de [§ Landelijke ontwikkelingen](#).

Bij de transformatie naar een digitale gemeente maken we gebruik van VNG-oplossingen zoals de Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur (GGI) en Common Ground.

De ontwikkelingen met betrekking tot onze informatievoorziening doen we, waar mogelijk samen met de deelnemers waar we mee verbonden zijn in de GR RID. Zo is in 2022 voor het eerst een visie op de digitale gemeenten van de toekomst geformuleerd. Deze visie volgt de Agenda 2024 van het rijk en geeft concreet inzicht in de kansen voor regionale samenwerking.

Gemeentelijke ontwikkelingen

Om het Rijks- en VNG-beleid te kunnen volgen is het noodzakelijk een gemeentelijk uitvoeringsplan op het gebied van informatievoorziening en dienstverlening op te stellen. Dit uitvoeringsplan geeft ook een beeld van de investeringskosten om dit plan uit te voeren. We gaan dit plan opstellen voor de periode 2023-2024. Daarmee loopt de periode gelijk aan de Digitale Agenda's van de VNG en de Rijksontwikkelingen (NLDiGibeter).

De volgende ontwikkelingen zijn de komende periode voor ons belangrijk:

Common Ground

De huidige systemen dreigen vast te lopen als gevolg van de snel groeiende stroom digitale gegevens. Het werken vanuit de visie op Common Ground zet een beweging in gang voor de stapsgewijze ontwikkeling van een nieuwe, toekomstbestendige gemeentelijke informatievoorziening. Gegevens en processen worden gescheiden waardoor enkelvoudige opslag en meervoudig gebruik werkelijk kan worden toegepast. Denk hierbij ook aan de landelijk ontwikkelde API-standaard die ervoor zorgt dat de gemeente effectiever gebruik kan maken van basisgegevens in processen, zoals subsidieverstrekking, verhuizing, bezwaar, vergunningen en aanpak ondermijning. De API-standaarden vergroten de integratiemogelijkheden.

Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur (GGI)

Onze dienstverlening en bedrijfsvoering wordt steeds digitaler. De gemeente heeft hiervoor een betrouwbare, veilige en robuuste IT-infrastructuur nodig. De GGI is een veilige, samenhangende digitale infrastructuur waardoor samenwerken tussen gemeenten en andere overheden beter, veiliger en gemakkelijker wordt. [Meer lezen?](#) De ontwikkelingen met betrekking van de GGI doen we, zoveel mogelijk, in RID verband.

Goed Verbonden Verder

In 2023 gaan we de digitale werkomgeving verder ontwikkelen en professionaliseren. Denk daarbij aan:

- ☑ Eén digitaal werkportaal
- ☑ Eén oplossing voor zoeken, vinden en tonen van documenten
- ☑ Één bron, meervoudig gebruik voor documenten (incl. versiebeheer)
- ☑ Optimaliseren van processen o.a. via proces engine (automatische workflow)
- ☑ Integratiemogelijkheden (API's)

Stille transformatie

In de afgelopen jaren heeft een stille transformatie plaatsgevonden op het gebied van documentopslag, digitaal samenwerken en toegankelijk maken van gegevens. Sinds 2022 werkt de gemeentelijke organisatie zaakgericht gebaseerd op de informatiekundige visie Common Ground. Legacy pakketten zijn stapsgewijs uitgefaseerd in 2021 (Corsa) en 2022 (Green Valley). Daarmee zijnde API-standaarden voor zaakgericht werken geïmplementeerd en zijn de gegevens beschikbaar in ons Document Management Systeem(Alfresco).

In de komende jaren groeien wij naar een verregaand gestandaardiseerd gegevenslandschap, gebaseerd op VNG-standaarden. De gegevens die wij gebruiken in onze processen worden dan geleverd door de hiervoor ingerichte gegevenslaag. Deze wijze van ontsluiten maakt de informatievoorziening wendbaarder en geeft ons de mogelijkheid om de Wet open overheid (Woo) efficiënt uit te voeren. De op te vragen gegevens zitten dan niet meer opgesloten in taakspecifieke applicaties, maar zijn opvraagbaar vanuit één gegevenslaag.

Digitale duurzaamheid

Het duurzaam toegankelijk maken en houden van de gemeentelijke informatiehuishouding is van belang voor de bedrijfsvoering, de verantwoording aan de raad en de inwoner en voor het vastleggen van de geschiedenis van de gemeente.

Informatiebeveiliging

Onze gemeente bouwt haar digitale dienstverlening (o.a. als gevolg van de Digitale Agenda 2024) steeds verder uit. Daarmee worden steeds hogere eisen gesteld aan informatieveiligheid en privacy (zie ook programma 2).

Het informatiebeveiligingsbeleid is vastgesteld in 2021. Op basis van het uitvoeringsplan informatiebeveiliging 2022-2024 worden de voorgestelde maatregelen en activiteiten uitgevoerd. Investeren in de integrale aanpak van informatiebeveiliging betekent een risicovermindering. Dit wordt in samenwerking met de deelnemende organisaties van de RID uitgevoerd.

De mens is de zwakste schakel bij informatieveiligheid en privacy. Daarom werkt de gemeente toe naar een actieve betrokkenheid van de hele organisatie bij uitvoering van het activiteiten- en verbeterplan privacy. Door privacy onderdeel te maken van ieders reguliere werk en in te zetten op bewustwording, verwachten we een hoger ambitieniveau te bereiken. De jaarlijkse bevindingen van de Functionarissen Gegevensbescherming deel uit gaan maken van de jaarrekening.

Financiële gevolgen

Veilige en betrouwbare digitale informatie voor onze dienstverlening is een belangrijke kritische succes- en faalfactor. De eisen om hieraan blijvend te voldoen worden steeds aangescherpt. Dit heeft

tot gevolg dat de benodigde middelen hiervoor zullen blijven stijgen. Bij informatieveiligheid en privacy gaat het om een combinatie van meer personele inzet en werkbudget.

Landelijke ontwikkelingen

De volgende ontwikkelingen zijn de komende periode voor ons belangrijk:

Digitale Agenda 2024

De informatiestrategie van onze gemeente is gebaseerd op de ambities van de Digitale Agenda 2024. Voor meer informatie: [Digitale Agenda 2024](#)

NLDIGibeter

NL DIGibeter is een agenda van alle bestuurslagen. Samen willen rijks-, provincie, gemeente en medeoverheden onze informatie en dienstverlening het komende jaar verder verbeteren. Voor meer informatie: [NL DIGibeter](#)

I-strategie Rijk 2021 - 2025

Het tempo van de digitale transformatie is ook bij het rijk sinds de coronacrisis enorm versneld. In een aantal thema's worden de prioriteiten van het rijk beschreven. Een deel zal ook voor ons gelden zoals bijvoorbeeld het thema 'I in het hart'. Voor meer informatie: [I-strategie rijk](#)

Agenda Digitale Veiligheid 2020-2024

De VNG Agenda Digitale Veiligheid 2020-2024 biedt via 10 actielijnen handelingsperspectief voor de bestuurlijke praktijk. De VNG ondersteunt hiermee gemeenten bij de beveiliging van hun informatiesystemen en de gegevens over inwoners en ondernemers. Voor meer informatie: [Agenda Digitale Veiligheid 2020-2024](#)

Corona

Bij de 2e bestuursrapportage 2022 komt het College met een procesvoorstel met betrekking tot de coronamiddelen.

Verbonden Partijen

Inleiding

Verbonden partijen kunnen zowel voor de realisatie van het beleid van de deelnemende partijen als voor de financiële gevolgen daarvan van majeure betekenis zijn. Het is daarom van belang dat de gemeente zich bewust op de hoogte stelt van de governance aspecten en de instrumenten voor bestuur en toezicht optimaal benut. In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) worden verbonden partijen gedefinieerd als privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een bestuurlijk belang houdt in dat de gemeente zeggenschap heeft door vertegenwoordiging of stemrecht. Een financieel belang betekent dat de gemeente financiële middelen ter beschikking stelt, die ze niet kan verhalen in geval van faillissement van de verbonden partij. Er is ook sprake van een financieel belang als een verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt en de gemeente daarvoor aansprakelijk kan worden gesteld.

De commissie BBV schrijft de inrichting van de Paragraaf Verbonden Partijen voor en hanteert daarbij de volgende indeling: Gemeenschappelijke regelingen, Vennootschappen en coöperaties, Stichtingen en verenigingen en Overige verbonden partijen.

Beleidsuitgangspunten voor samenwerking

Het college van burgemeesters en wethouders en de gemeenteraad onderschrijven het belang van samenwerking. Het past dan ook in deze tijd om over de rol van de overheid na te denken en een nieuwe balans te vinden tussen de overheid en samenleving. Belangrijke vragen hierbij zijn: Hoe houden de gemeenten bij alle ontwikkelingen die er op de gemeente afkomen voldoende bestuurskracht? Wat kan de gemeente zelf en wat moet door of samen met anderen worden gedaan? De overheid kan niet alles oplossen en moet dat ook niet (meer) willen. De samenleving heeft zelf het vermogen om voor bepaalde zaken te zorgen. We hebben dan ook een nadrukkelijke focus op de eigen verantwoordelijkheid van de inwoners.

Het beleid voor deelname aan verbonden partijen is vastgelegd in de Nota Verbonden Partijen. De nota wordt eind 2022/begin 2023 herijkt.

De belangrijkste uitgangspunten van deze nota zijn:

- De uit te voeren taak van de verbonden partij moet een publiek belang dienen.
- De deelname aan de verbonden partij moet de meest aangewezen weg zijn om het publieke belang te behartigen.
- De verbonden partij moet de gemeenteraad op zodanige wijze informeren dat aan u als raad en aan ons als college voldoende sturingsmogelijkheden worden geboden om grip te houden.

Ter verdere versterking van de grip op de verbonden partijen heeft de gemeenteraad in december 2014 een manifest ondertekend dat de gemeenteraden in de regio Amersfoort hebben opgesteld. Hierin worden de besturen van de verbonden partijen van de gemeenten opgeroepen ruimhartig samen te werken met de gemeenten in de door gemeenteraden gewenste ontwikkeling naar meer betrokkenheid.

Concreet wordt aan de gemeenschappelijke regelingen het volgende gevraagd:

- Gemeenteraden voldoende tijd te geven voor de bespreking van financiële documenten (bij voorkeur de termijnen volgens de afgesproken procedure) en dit vast te leggen in de gemeenschappelijke regeling.
- Politiek relevante beleidsplannen in een vroeg stadium - via het college van B en W - voor te leggen aan de gemeenteraden.
- Gegevens te verstrekken voor de periodieke evaluatie

Gemeenschappelijke regelingen

Regionaal Archief Zuid-Utrecht (RAZU)
Vestigingsplaats: Wijk bij Duurstede
Doel en openbaar belang dat wordt behartigd: Het uitvoeren van de Archiefwet 1995 en het vervullen van de functie van regionaal kennis-en informatiecentrum op het gebied van de lokale en regionale geschiedenis. De archivaris adviseert over en ziet toe op de informatievoorziening van de deelnemers.
Deelnemende partijen: De gemeenten Bunnik, Houten, Rhenen, Utrechtse Heuvelrug, Vijfheerenlanden en Wijk bij Duurstede.
Bestuurlijk belang: Elke gemeente wijst een lid van het college aan als lid van het algemeen bestuur. Vertegenwoordiging algemeen bestuur: G. Boonzaaijer.
Financieel belang: De deelnemersbijdrage wordt bepaald op basis van inwonersaantal en meters door het RAZU voor ons beheerd archief. Voor 2023 ramen wij een bijdrage van € 261.000.
Risico's: <ul style="list-style-type: none">• Het traject rond de aanbesteding en implementatie van een e-depot, vereist toewijzing van mensen en middelen.• Een versterking van de adviesrol van het RAZU voor de deelnemers, op het gebied van de regie op informatie, kan tot een kostenstijging leiden.• De nieuwe archiefwet vereist overbrenging binnen 10 jaar in plaats van 20 jaar. De kostenstijging die hier het gevolg van zal zijn, is nog duidelijk.
Ontwikkelingen: <ul style="list-style-type: none">• Voor de inrichting en organisatie van het e-depot voor de regio wordt aansluiting gezocht bij de VNG ontwikkelingen rondom Common Ground.• De regie op de gemeentelijke informatievoorziening vraagt om een sterke adviesrol van het RAZU• Toegankelijkheid collecties beeldmateriaal vergroten• Digitalisering en digitale dienstverlening verbeteren.

Veiligheidsregio Utrecht (VRU)
Vestigingsplaats: Utrecht
Doel en openbaar belang dat wordt behartigd: De Veiligheidsregio Utrecht behartigt de belangen van de gemeenten op het gebied van de brandweezorg, de organisatie van de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, de rampenbestrijding en crisisbeheersing (bevolkingszorg), het beheer van de gemeenschappelijke meldkamer, de zorg voor een adequate samenwerking met de politie Utrecht en de meldkamer ambulancezorg, een gecoördineerde en multidisciplinaire voorbereiding op de rampenbestrijding en crisisbeheersing.
Deelnemende partijen: Alle 26 gemeenten van de provincie Utrecht.
Bestuurlijk belang: Elke gemeente wijst een lid van het college aan als lid van het algemeen bestuur. Vertegenwoordiging Algemeen bestuur: G.F. Naafs (lid). Vertegenwoordiging Dagelijks bestuur: G.F. Naafs (portefeuillehouder financiën)

Financieel belang: De gemeente draagt financieel bij op basis van een inwonersbijdrage. Voor 2023 ramen wij deze bijdrage op € 3.263.000,-

Risico's: De aanpassingsvoorstellen van de Wet normalisatie rechtspositie ambtenaren (Wnra) heeft duidelijk gemaakt dat de huidige arbeidsvoorwaarden van brandweervrijwilligers op dit moment strijdig is met Europese wet- en regelgeving. Brandweervrijwilligers dienen op grond van het gelijkheidsbeginsel door hun werkgevers feitelijk als deeltijdwerkers beschouwd te worden. Het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft opdracht gegeven om onderzoek te verrichten naar harmoniseringsmogelijkheden. De inwerkingtreding van de Wnra voor personeel van veiligheidsregio's is uitgesteld. Het is tot op heden onbekend hoe de arbeidsvoorwaarden voor brandweervrijwilligers zich landelijk zullen ontwikkelen en tot welke financiële effecten dit leidt.

Ontwikkelingen: Het huidige 'Beleidsplan 2020 - 2023' van de VRU is beleidsarm. Hierdoor worden er op kort termijn geen nieuwe ontwikkelingen verwacht. Samen met het Regionaal Crisisplan (beschrijving van de crisisorganisatie) zijn dit de plannen die de VRU verplicht is vast te stellen. De VRU heeft de verplichting dit voor te leggen aan de gemeenteraden van deelnemende gemeenten voor een zienswijze, dit conform de Wet Veiligheidsregio's.

Regionale Dienst Werk en Inkomen (RDWI)

Vestigingsplaats: Zeist

Doel en openbaar belang dat wordt behartigd: Het aanbieden van diensten en producten op het terrein van werk, inkomen, sociale werkvoorziening, re-integratie, schuldhulpverlening, inburgering en overige daarmee verband houdende onderwerpen.

Deelnemende partijen: De Bilt, Bunnik, Utrechtse Heuvelrug, Wijk bij Duurstede en Zeist.

Bestuurlijk belang: Elke gemeente wijst een lid van het college aan als lid van het algemeen bestuur.

Vertegenwoordiging Algemeen bestuur: G. Boonzaaijer (lid) en K. Oyevaar (lid).

Vertegenwoordiging Dagelijks bestuur: n.v.t.

Financieel belang: De gemeente draagt bij op basis van een deelnemersbijdrage. Voor 2023 ramen wij deze bijdrage op € 3.064.000 (inclusief de kosten voor uitvoering van het minimabeleid (€ 38.000).

Risico's: De regelingen die RDWI uitvoert, hebben hoofdzakelijk een open eind karakter. Dit kan leiden tot hogere uitgaven bij een toename van het aantal uitkeringsgerechtigden. Voor uitkeringen op grond van de BUIG geldt dat gemeenten met een tekort een beroep kunnen doen op de Vangnetregeling. Hiervoor geldt wel een eigen risico.

Ontwikkelingen: RDWI zet in op een inclusieve samenleving. Hierbij gaat de dienst uit van de mogelijkheden van mensen als basis voor verdere stappen. Concreet: een stap verder naar werk, participatie en/of een stabiel inkomen. RDWI doet dat vanuit de wettelijke kaders op het terrein van Werk & Inkomen (Participatiewet, Wet op gemeentelijke schuldhulpverlening, aanpalende regelingen), in relatie tot het kader van het bredere sociale domein. RDWI is daarbij een vanzelfsprekende partner die de schakel vormt tussen gemeenten, netwerkpartners, inwoners en arbeidsmarkt. De kernwoorden voor de manier waarop RDWI zijn opdracht vervult zijn: efficiëntie, effectiviteit en sturend op rendement.

Gemeentelijke Gezondheidsdienst regio Utrecht (GGDrU)

Vestigingsplaats: Zeist

Doel en openbaar belang dat wordt behartigd: Een goede basisgezondheid en gelijke kansen op gezondheid voor de inwoners bevorderen, onder meer door preventie.

Deelnemende partijen: Alle 26 gemeenten van de provincie Utrecht.

Bestuurlijk belang: Elke gemeente wijst een lid van het college aan als lid van het Algemeen bestuur.

Vertegenwoordiging Algemeen bestuur: G. Boonzaaijer (lid)

Financieel belang: De gemeenten dragen bij op basis van afname. De totale bijdrage voor 2023 ramen wij op € 1.851.000.

Risico's:

De structurele impact van Covid-19 is lastig in te schatten en te onzeker om te vertalen in de cijfers. Op basis van de risico-inventarisatie die door GGDrU is uitgevoerd bedraagt de benodigde weerstandscapaciteit € 1.127.000. De beschikbare weerstandscapaciteit is € 2.592.000. De risico's zijn hiermee financieel ruimschoots afgedekt.

Ontwikkelingen:

In 2023 hebben verschillende ontwikkelingen gevolgen voor de gemeentelijke bijdrage, naast de loon- en prijsindex.

Gemeenten krijgen de taak een prenataal huisbezoek aan te bieden aan zwangere vrouwen en/of hun gezinnen in een kwetsbare situatie. GGDrU zal deze huisbezoeken voor ons uitvoeren.

Naast meisjes worden nu ook jongens vanuit het Rijksvaccinatieprogramma gevaccineerd tegen het Humaan Papillomavirus (HPV-virus). Daarnaast wordt de vaccinatieleeftijd verlaagd naar 10 jaar. Voor deze taakuitbreiding is de algemene uitkering van het Gemeentefonds structureel verhoogd.

Afval Verwijdering Utrecht (AVU)

Vestigingsplaats: Soest

Doel en openbaar belang dat wordt behartigd: Het op een doelmatige en uit een oogpunt van milieuhygiëne verantwoorde manier sturing en uitvoering geven aan het afvalstoffenbeleid in de Provincie Utrecht. Namens de gemeenten zorgt de AVU voor de regie van het door de Utrechtse gemeenten ingezameld huishoudelijk afval. Dat wil zeggen het transport, de overslag en de bewerking en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen.

Deelnemende partijen: Alle 26 gemeenten van de provincie Utrecht.

Bestuurlijk belang: Elke gemeente wijst een lid van het college aan als lid van het Algemeen bestuur. Vertegenwoordiging Utrechtse Heuvelrug in het Algemeen Bestuur: A. Haaxma (lid); R. Jorg (plaatsvervanger).

Financieel belang: De deelnemersbijdrage is gebaseerd op de tonnages afval die verwerkt worden. Voor 2023 ramen wij de bijdrage aan de AVU op € 1.779.993.

Risico's: De risico's bestaan uit de normale bedrijfsrisico's. Tegenvallers die ontstaan zijn veelal het gevolg van nieuw Rijksbeleid vooral op belastinggebied.

Door het ontbreken van reserves en voorzieningen heeft de AVU geen weerstandsvermogen. Alle in enig jaar gemaakte kosten worden aan de deelnemers doorberekend. Als gevolg hiervan kunnen schommelingen optreden in de jaarlijks te betalen bedragen.

Ontwikkelingen: De AVU besteedt in toenemende mate aandacht aan het bevorderen van circulariteit; enerzijds met projecten binnen het samenwerkingsverband Cirkelwaarde, anderszijds met het eigen programma Afval van Utrecht. In 2023 zal een aantal Utrechtse gemeenten hun textiel via de AVU laten verwerken. De verwerking van papier is opnieuw aanbesteed wat heeft geleid tot een hogere bonus (extra vergoeding bovenop de marktprijs).

Omgevingsdienst regio Utrecht (ODRU)

Vestigingsplaats: Zeist

Doel en openbaar belang dat wordt behartigd: Het op een doelmatige, kwalitatief goede, efficiënte en controleerbare manier uitvoeren van de door de deelnemende gemeenten opgedragen adviserende en uitvoerende taken op het gebied van de omgeving, milieu en duurzaamheid in de ruimste zin. Deze samenwerking levert betere garanties voor de kwaliteit van uitvoering, financiële schaalvoordelen en vermindering van de kwetsbaarheid.

Deelnemende partijen: De gemeenten: Bunnik, De Bilt, De Ronde Venen, Montfoort, Oudewater, Renswoude, Rhenen, Stichtse Vecht, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Vijfheerenlanden, Wijk bij Duurstede, Woerden, IJsselstein en Zeist.

Bestuurlijk belang: Vertegenwoordiging Algemeen bestuur: A. Haaxma (lid) .

Financieel belang: Het belang (deelnemersbijdrage) dat de gemeente in de gemeenschappelijke regeling heeft, is gebaseerd op de dienstverleningsovereenkomst (DVO) en de daaraan gerelateerde verdeelsleutel. Hieraan zijn ook andere zaken gerelateerd, zoals afrekening bij tekorten of overschotten op de GR (naar rato van opdrachtenportefeuille of als Algemeen Bestuur anders bepaalt). De gemeente garandeert een jaarlijkse afname van 10.178 uur. Voor 2023 ramen wij een totale bijdrage van € 1.106.000.

Risico's: Jaarlijks worden de risico's tegen het licht gehouden en waar nodig geactualiseerd. In samenwerking met de deelnemende gemeenten en de ODRU wordt een risicogerichte aanpak toegepast op de uitvoering en handhaving, in overeenstemming met het daartoe in 2021 opgestelde VTH-beleid. De invoering van de Omgevingswet betekent een risico van 13% op de taken van de ODRU.

Ontwikkelingen: Ondanks de coronacrisis heeft de ODRU de voor 2022 opgedragen milieutaken kunnen uitvoeren. Het aantal verzoeken is op het niveau gebleven van vóór de coronacrisis en op onderdelen zelfs gestegen. De verwachting is dat het aantal verzoeken verder stijgt.

De ingangsdatum van de Omgevingswet is verschoven naar 1 januari 2023. Wat de gevolgen zijn voor het takenpakket van de ODRU en (mogelijk) de gemeente, is nog niet helemaal duidelijk. De begroting voor 2023 wordt opgesteld zonder rekening te houden met een eventuele impact van de Omgevingswet. Uitgangspunt is namelijk dat de gemeenten door het Rijk worden gecompenseerd voor eventuele nieuwe taken als gevolg van de Omgevingswet.

Eind 2022, als er duidelijkheid is over de implementatie van de Omgevingswet, wordt de begroting zo nodig bijgesteld. Een kostenneutrale overgang is daarbij het uitgangspunt.

Regionale ICT Dienst Utrecht (RID)

Vestigingsplaats: Doorn

Doel en openbaar belang dat wordt behartigd: Zonder ICT is het niet goed mogelijk te voldoen aan de eisen die aan de gemeente worden gesteld op het gebied van dienstverlening, informatievoorziening en informatieveiligheid. De RID ondersteunt dit door het beheren en ondersteunen van de deelnemende partijen met een betrouwbare ICT-omgeving, zodat deze hun dienstverlening en informatievoorziening adequaat kunnen vervullen.

Deelnemende partijen: De gemeenten Baarn, Bunnik, De Bilt, Utrechtse Heuvelrug, Soest en Wijk bij Duurstede, evenals de Regionale Dienst Werk en Inkomen Kromme Rijn en Heuvelrug in Zeist.

Bestuurlijk belang: Elke gemeente wijst een lid van het college aan als lid van het Algemeen bestuur.

Vertegenwoordiging Algemeen bestuur: de heer G. Boonzaaijer (lid)

Voorzitter Algemeen Bestuur: de heer G.F. Naafs

Financieel belang: Het belang (deelnemersbijdrage) dat de gemeente in de verbonden partij heeft, is gebaseerd op de dienstverleningsovereenkomst (DVO) en de daaraan gerelateerde verdeelsleutel. De verdeelsleutel is gebaseerd op het aantal afgenomen accounts, het serverbeslag en het aantal inwoners. Met deze verdeelsleutel wordt jaarlijks de deelnemersbijdrage bepaald. De deelnemersbijdrage is in 2023 op € 1.682.000 begroot.

De bekostiging van de dienstverlening door de RID is steeds vaker gebaseerd op het directe gebruik. Dit betekent dat ook wanneer de deelnemersbijdrage stabiel blijft er een kostenstijging is voor de gemeente door het afnemen van voor tijd-en plaats onafhankelijk werken noodzakelijke plusdiensten.

Risico's: De RID levert een uniform pakket van producten en diensten aan zijn klantorganisaties. Een risico is dat de RID niet in staat blijkt te zijn om het niveau van dienstverlening, zoals afgesproken in het DVO 2017, te realiseren. Dit heeft directe consequenties voor de kwaliteit van de reguliere dienstverlening.

Ontwikkelingen: Bij de ontwikkeling van de RID in de rol van serviceprovider werken we conform vijf beleidssporen. Hieronder staan de belangrijkste ontwikkelingen per beleidsspoor.

Spoor 1 RID als serviceprovider

Bij deze transitie naar servicepartner houden we rekening met de invulling en vorming van de voor de samenwerking benodigde governance in de verhoudingen eigenaar GR, opdrachtgever en opdrachtnemer. Belangrijke aandachtspunten zijn: samenwerking, diensten, processen en projecten.

Spoor 2 Informatieveiligheid

Vanaf 2020 werkt de RID conform de nieuwe baseline informatiebeveiliging overheid.

Spoor 3 Gebruikerservaringen

De RID bedient ruim 2.100 medewerkers die daardoor voor ruim 200.000 inwoners hun taken kunnen uitvoeren. Medewerkers kunnen hierdoor veilig any place –anywhere –anytime en any device werken.

Spoor 4 Het bieden van flexibiliteit, continuïteit en schaalbaarheid

We werken gezamenlijk aan een doelarchitectuur die past bij de RID in haar rol als service-provider.

Spoor 5 Vergroten van de innovatiekracht

De samenleving verandert en dat gaat in een toenemend tempo. Innovaties in architectuur en techniek maken nieuwe ontwikkelingen mogelijk. De RID richt zich hierbij op ontwikkelingen binnen VNG-Realisatie, zoals Common Ground en GGI-Netwerk.

Belastingssamenwerking gemeenten hoogheemraadschap Utrecht (BghU)

Vestigingsplaats: Utrecht

Doel en openbaar belang dat wordt behartigd: De BghU verzorgt de uitvoering van de wet Waardering Onroerende Zaken en heft en int belastingen, heffingen en leges namens haar deelnemers. De BghU is een publieke, uitvoerende en dienstverlenende organisatie die op basis van maatschappelijk algemeen aanvaarde bedrijfseconomische principes wordt geleid. Deze gespecialiseerde dienstverlening draagt bij aan een goede verhouding tussen de kwaliteit en de kosten van de dienstverlening.

Deelnemende partijen: De gemeenten Utrecht, De Bilt, Houten, Nieuwegein, Zeist, Bunnik, Lopik, Utrechtse Heuvelrug, Stichtse Vecht en Het Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden.

Bestuurlijk belang: Elke gemeente/waterschap wijst een lid van het college aan als lid van het Algemeen Bestuur.

Vertegenwoordiging Algemeen Bestuur: R. Jorg (lid).

Financieel belang: De deelnemersbijdrage wordt bepaald op basis van het aantal op te leggen aanslagregels. Voor 2023 ramen wij een bijdrage van € 693.000,-.

Risico's: De BghU houdt in haar begroting rekening met een weerstandsvermogen van € 481.000,- (eigen vermogen, met inbegrip van 'onvoorzien'), om mogelijke risico's op te vangen. Uit de conform de risicoparagraaf geïdentificeerde risico's is een restrisico becijferd van € 420.000,- (het nettorisicobedrag vermenigvuldigd met de kans die er bestaat dat het geïdentificeerde risico zich voordoet na het nemen van de geformuleerde beheersmaatregelen). Met het weerstandsvermogen worden de risico's afgedekt.

Ontwikkelingen: Met de bereikte groei in deelnemers en de op efficiency gerichte organisatie van de afgelopen jaren, is fase van consolidatie aangebroken. Er worden middelen en tijd ingezet voor procesoptimalisatie, kwaliteitsverbetering en het beperken van het risico op achterstanden. De doelen en activiteiten dragen bij aan excellente dienstverlening, verdergaande efficiency mogelijkheden op de middellange termijn en kennisontwikkeling. Naast de activiteiten binnen de kernprocessen databeheer, waardebeoordeling, klantcontact en innen, richt BghU zich specifiek op de mogelijkheden die de nieuwe ICT biedt binnen deze kernprocessen en het bereiken van het oordeel 'goed' van de Waarderingskamer.

Gemeenschappelijke regelingen in liquidatie

Gasdistributie Zeist en Omstreken (GZO)
Vestigingsplaats: Zeist
Doel en openbaar belang dat wordt behartigd: Het volledig, zowel juridisch als financieel, afhandelen van de in 2001 plaatsgevonden verkoop van de activa van het GZO aan Eneco.
Deelnemende partijen: De gemeenten De Bilt, Bunnik, Utrechtse Heuvelrug en Zeist.
Bestuurlijk belang: Elke gemeente wijst een lid van het college aan als lid van het Algemeen Bestuur. Dagelijks bestuur: G. Boonzaaijer (lid).
Financieel belang: De afwikkeling vindt plaats binnen het eigen vermogen/algemene reserve van de GZO zolang dit mogelijk is. Wij zijn geen jaarlijkse deelnemersbijdrage meer verschuldigd.
Risico's: Geen
Ontwikkelingen: Het Hof besloot ten nadele van de voormalige aandeelhouders REMU, waaronder de stichting belangen GCN (waarin GZO participeert). In maart 2021 is GCN in cassatie gegaan bij de Hoge Raad. Op 10 juni 2022 heeft de Hoge Raad op basis van artikel 81 RO een verkort gemotiveerde uitspraak gedaan en het beroep van GCN daarmee verworpen. Dit artikel geeft de Hoge Raad de mogelijkheid een uitspraak te doen zonder deze verder te motiveren wanneer zij van oordeel is dat de aangevoerde klacht niet tot cassatie kan leiden en beantwoording van de rechtsvragen geen bijdrage levert aan de beantwoording van rechtsvragen in het belang van de rechtseenheid of rechtsontwikkeling. GCN geeft met het oog hierop aan dat zij zichzelf de komende maanden, maar in ieder geval nog in 2022, zal ontbinden. Met deze uitspraak en de ontbinding van GCN valt het laatste bestaansrecht onder GZO weg. Na afstemming met GCN, wordt een procesvoorstel gedaan voor de wijze waarop de gemeenschappelijke regeling GZO ook beëindigd zal worden. De algemene reserve van de GZO deelnemende gemeenten wordt nog in stand gehouden als buffer voor de dekking van de jaarlijkse beheerkosten. Zolang de gemeenschappelijke regeling niet is geliquideerd worden de beheerkosten ten laste van de algemene reserve gebracht. De algemene reserve van GZO is te klein om de kosten van de afwikkeling te dragen. Zeist zal de verwachte tekorten voorfinancieren. Bij ongunstige afloop neemt Zeist de kosten voor haar rekening.

Vennootschappen en coöperaties

Bank Nederlandse Gemeenten NV
Vestigingsplaats: Den Haag
Doel en openbaar belang dat wordt behartigd: De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), opgericht in 1914, is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde dienstverlening draagt de bank duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Deelnemende partijen: De bank is een structuurvennootschap. Het Rijk bezit de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een waterschap.
Bestuurlijk belang: De aandeelhouders hebben zeggenschap in de BNG via het stemrecht op de aandelen die zij bezitten (een stem per aandeel van nominaal € 2,50).
Financieel belang: Wij zien het aandelenbezit in BNG als een duurzame belegging. De nominale waarde van het aandelenbezit bedraagt afgerond € 504.000,-. Wij bezitten 201.669 aandelen met een nominale waarde van € 2,50 per stuk. Jaarlijks ontvangen wij van BNG dividend. Voor 2023 houden wij in afwachting van besluitvorming van de Raad van Commissarissen en - Bestuur rekening met een dividendopbrengst van € 202.000.
Risico's: Het door BNG uitgegeven schuldpapier heeft een credit rating AAA van Moody's, AAA van Standard & Poor's en AAA van Fitch. De kredietwaardigheid van de bank wordt dus als zeer hoog gewaardeerd. In de begroting 2022 ramen we de dividenduitkering op het gemiddelde van het werkelijk ontvangen dividend over de afgelopen drie boekjaren.
Ontwikkelingen: BNG blijft streven naar een verantwoorde groei vanuit de focus op de kerntaken. BNG verwacht toenemende investeringen door woningcorporaties in nieuwe woningen en een toename van duurzaamheidsinvesteringen, zoals die in hernieuwbare energie. Deze financieringen komen tot stand door samenwerking van de publieke en zakelijke sector. Gegeven de afhankelijkheid van marktomstandigheden is een betrouwbare prognose over het resultaat financiële transacties niet te geven. De bank acht het niet verantwoord uitspraken te doen over te verwachten nettowinsten.

Vitens NV
Vestigingsplaats: Zwolle
Doel en openbaar belang dat wordt behartigd: Het dragen van medeverantwoordelijkheid voor de gezondheid door het duurzaam leveren van veilig en betrouwbaar drinkwater met zorg voor de bescherming van natuur en milieu.
Deelnemende partijen: De gemeenten in de provincies Flevoland, Friesland, Gelderland, Utrecht, Overijssel en een aantal gemeenten in de provincies Drenthe en Noord-Holland.
Bestuurlijk belang: De aandeelhouders hebben zeggenschap in Vitens NV via het stemrecht op de aandelen die zij bezitten.
Financieel belang: De nominale waarde van het aandelenbezit bedraagt afgerond € 36.500,-. Wij bezitten 36.554 aandelen met een nominale waarde van € 1,00 per stuk. In principe ontvangen wij

jaarlijks dividend van Vitens. Echter voor 2023 t/m 2025 houden wij rekening met een dividendopbrengst van nihil.

Risico's: Vitens beheerst de risico's door kennis van de wetgeving te borgen in de organisatie en indien noodzakelijk adequate beheersmaatregelen te treffen.

Ontwikkelingen: Verwacht wordt dat de lage vastgestelde WACC (vergoeding voor het geïnvesteerde kapitaal) in 2021 (2,75%) zich voor de jaren daarna voortzet bij ongewijzigd beleid. Wel ligt er inmiddels een veegwet in de Tweede Kamer met de optie om de WACC te bevriezen voor de periode van 2022-2024. Door het voortzetten van de gezamenlijke WACC- lobby wordt ingezet op een betere invulling van de WACC vanaf 2025 die aansluit bij de investeringsopgave binnen onze sector. Deze invulling van de WACC of andere reguleringssystematiek moet leiden tot versterking van het eigen vermogen (continuïteitsdoelstelling) en gezonde financiële ratio's waardoor weer ruimte ontstaat om dividend uit te keren. De komende jaren wordt op basis van het investeringsplan 2021-2030 een verhoogd investeringsniveau verwacht, waardoor de debt ratio zal stijgen en op basis van de huidige inzichten boven de norm (<7,5) zal uitkomen. Dit zorgt voor druk op de solvabiliteit en de bankratio's waardoor Vitens de verwachting heeft dat zij de komende jaren geen dividend zullen uitkeren.

Biga BV

Vestigingsplaats: Zeist

Doel en openbaar belang dat wordt behartigd: De arbeidsparticipatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt bevorderen, waaronder in het bijzonder mensen met een SW-indicatie (SW = Sociale Werkvoorziening).

Deelnemende partijen: De gemeenten Bunnik (3,99%), De Bilt (13,20%), Wijk bij Duurstede (14,88%), Utrechtse Heuvelrug (22,10%) en Zeist (45,83%)

Bestuurlijk belang: De aandeelhouders hebben zeggenschap in Biga BV via het stemrecht op de aandelen die zij bezitten. Elke gemeente wijst een lid van het college aan als lid van het bestuur. Vertegenwoordiging bestuur: G. Boonzaaijer (voorzitter)

Financieel belang: De nominale waarde van het aandelenbezit bedraagt € 132.600,-. Wij bezitten 2.652 aandelen met een nominale waarde van € 50,00 per stuk. De gemeentelijke bijdrage bedraagt voor 2023 € 92.000.

Risico's: Het Rijk heeft besloten om de rijkssubsidie per inwoner met een SW-indicatie te verlagen. Dat betekent dat Biga minder inkomsten heeft. De BV is voor instroom van nieuw personeel afhankelijk van de sociale dienst en de markt (door regelgeving is de SW in 2015 afgesloten voor nieuwe instroom). De huidige medewerkers met SW-indicatie worden ouder en verliezen, net als elke ouder wordende werknemer, aan productiviteit. Biga heeft daarom voorstellen gedaan om nieuwe opdrachten en nieuwe instroom van medewerkers te garanderen. Tot op heden is Biga daarin zeer succesvol. Dit blijkt onder andere uit de positieve (jaarrekening)resultaten die Biga behaalt.

Ontwikkelingen: Doelstelling van de Biga is om de samenwerking tussen de vijf gemeenten, Regionale Dienst Werk en Inkomen (RDWI) en andere samenwerkingspartners te versterken. Hierdoor kan de uitvoering van de taken voortvloeiend uit de Wet sociale Werkvoorziening (WSW) en de Participatiewet efficiënt worden opgepakt in de regio. Biga profileert zich daarbij als een

'Sociale Enterprise' waarbij, voortbordurend op de WSW-populatie, mensen uit doelgroepen vanuit de Participatiewet worden aangenomen. Hierdoor wordt een grotere groep mensen aan werk geholpen. Een goede samenwerking met de RDWI is daarbij van groot belang omdat de RDWI de Biga van nieuwe instroom moet voorzien.

Lange Dreef CV

Vestigingsplaats: Doorn

Doel en openbaar belang dat wordt behartigd: Het realiseren van woningen, openbare ruimte en een natuurontwikkelingsgebied.

Deelnemende partijen: De rechtspersoon is een commanditaire vennootschap waarin drie door gemeente Utrechtse Heuvelrug en de stichting Heuvelrug Wonen opgerichte B.V. 's hun samenwerking aan de gebiedsontwikkeling Lange Dreef vorm geven. De gemeente neemt voor 50% deel in het exploitatierisico van de Lange Dreef B.V.

Bestuurlijk belang: Wij hebben geen rechtstreeks bestuurlijk belang in de CV Lange Dreef (CV). De wethouder die aangesteld is als bestuurder van de deelnemende Bv's kan via die weg invloed uitoefenen op de besluitvorming van de CV.

Financieel belang: Deelname Lange Dreef BV: € 9.000,-.
Deelname Utrechtse Heuvelrug Commandiet BV: € 18.000,-.

Risico's: De risico's voor deelname aan de CV liggen bij de deelnemende vennoten, van de drie deelnemende B.V. 's. Voor eventuele verliezen is een voorziening gevormd. Het saldo van deze voorziening bedraagt per 31 december 2021 € 81.436,-. Op dit moment is de verwachting dat deze voorziening groot genoeg is om eventuele verliezen of te verrekenen kosten (bijv. monumentale bomen) te dekken.

Ontwikkelingen: De resterende vrije kavels zijn in 2017 allemaal verkocht en notarieel getransporteerd. Ook alle grondleveringen aan de private ontwikkelaar hebben plaatsgevonden en zijn in 2017 afgerekend. Nu resteert uitsluitend nog de ontwikkeling van de voormalige kerkkavel waarvoor een taakstellende opbrengst is vastgesteld. Naar verwachting kan de CV Lange Dreef het exploitatiegebied in de loop van deze bestuursperiode afsluiten.

Vennootschappen en coöperaties in liquidatie

N.v.t.

Stichtingen en Verenigingen

Stichting Sociale Dorpsteams Utrechtse Heuvelrug

Vestigingsplaats: Doorn

Doel en openbaar belang dat wordt behartigd: De stichting voert voor onze gemeente de gesprekken met inwoners die zorg of ondersteuning nodig hebben. Zij doen de vraagverheldering, geven advies, bieden basishulp zoals opvoedondersteuning of maken met de inwoner een plan op maat. Hierin staat welk probleem de inwoner ervaart, hoe hij dit op kan lossen en wie of wat hij daarbij nodig heeft. Dit plan kan als aanvraag dienen voor een vorm van zorg of ondersteuning die de gemeente financiert. Naast het voeren van deze gesprekken heeft de stichting ook als opdracht de welzijnsmogelijkheden in de dorpen te stimuleren en het jongerenwerk uit te voeren.

Deelnemende partijen: Gemeente Utrechtse Heuvelrug.

Bestuurlijk belang: Het college functioneert als Raad van Toezicht van de stichting.

Financieel belang: Voor de Stichting Sociale Dorpsteams ramen wij in 2023 voor de uitvoering van de opgedragen transformatie/welzijnstaken met inbegrip van alle projecten een bijdrage van € 4.671.000.

Ontwikkelingen: In de overeenkomst 'Uitvoeringstaken sociale dorpsteams' is de opdracht vastgelegd die de gemeente aan de stichting verstrekt. Deze overeenkomst wordt jaarlijks gespecificeerd met een concrete opdrachtverstrekking en afspraken over de verantwoording. In 2021 zijn we gekomen tot een aangepaste opdracht voor de Stichting Sociale Dorpsteams als gevolg van de herijking binnen het sociaal domein. In 2023 sturen we in de dialoog op deze opdracht.

Risico's: In de statuten van de stichting is opgenomen dat de begroting, tussentijdse rapportages en jaarrekening voor goedkeuring aan het college moeten worden voorgelegd. Dit maakt het mogelijk om, indien noodzakelijk, tijdig bij te sturen. Met deze werkwijze zijn voldoende maatregelen genomen om de risico's te beheersen.

Stichtingen en Verenigingen in liquidatie

N.v.t.

Overige Verbonden Partijen en overige samenwerkingsvormen

Netwerksamenwerking U 10
Vestigingsplaats: n.v.t.
Doel en openbaar belang dat wordt behartigd: Doel van deze samenwerking is het samen verkennen van gemeenschappelijke onderwerpen en belangen en op basis hiervan gemeenschappelijke ambities formuleren en gemeenschappelijke activiteiten ondernemen. De samenwerking in de Utrechtse regio is primair gericht op de volgende werkvelden: economie, ruimtelijke ontwikkeling, wonen, sociaal domein, energietransitie/duurzaamheid, verkeer en vervoer, natuur en landschap. Desgewenst kan ook op andere terreinen gemeentelijke samenwerking worden aangegaan.
Deelnemende partijen: De gemeenten Bunnik, De Bilt, De Ronde Venen, Houten, IJsselstein, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Vijfheerenlanden, Wijk bij Duursteden, Woerden en Zeist.
Bestuurlijk belang: De U10 is geen bestuursorgaan. Verschillende B&W-leden zijn actief in de verschillende (inhoudelijke) bestuurstafels. Formele besluiten worden hier niet genomen. Dit is aan de individuele colleges en gemeenteraden.
Financieel belang: De bijdrage aan de U10-netwerkorgansatie bedraagt jaarlijks € 60.000,-. De bijdrage is gedekt vanuit verschillende beleidsvelden uit de programmabegroting die aan de U10 deelnemen. Uitvoeringsprojecten worden afzonderlijk ter besluitvorming voorgelegd. Hierbij wordt steeds de bijdrage van de beoogde opbrengst voor onze gemeente afgewogen.
Risico's: Risico's zijn beperkt. De U10 is geen uitvoeringsorgaan met (omvangrijke) budgetten of een uitgebreid ambtelijk apparaat. De samenwerking vraagt zowel ambtelijk als bestuurlijke inzet vanuit de gemeente. Het risico bestaat dat bij een beperkte betrokkenheid de samenwerking niet oplevert wat de deelnemende partijen ervan verwachten. Dit kan een verminderd commitment van de partners tot gevolg hebben en een verminderde effectiviteit en slagkracht van het netwerk zelf.
Ontwikkelingen: De U10 werkt verder aan de diverse maatschappelijke opgaven. Hiervoor wordt vanuit het Ruimtelijk Economisch Programma (REP) op basis van het vastgestelde Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) gewerkt aan programmering om te komen tot uitvoering. De programmering van verschillende programmalijnen is opgestart in 2022 en wordt in 2023 verder doorgezet. Hierin worden de belangen van Utrechtse Heuvelrug verknoopt aan diverse inhoudelijke opgaven en allianties. Verder worden (landelijke) trends, ontwikkelingen en opgaven op de diverse bestuurstafels besproken. Hierbij gaat het onder andere om voorbereiding van het bestuurlijk overleg Leefomgeving en het bestuurlijk overleg MIRT waarbij regionale belangen en opgaven worden besproken met de betreffende ministeries. Waar nodig zal hiervoor de koppeling gelegd worden met lokale besluitvorming.
Regionale netwerksamenwerking in het Sociaal Domein regio Zuidoost-Utrecht
Vestigingsplaats: nvt
Doel en openbaar belang dat wordt behartigd: De kwaliteit en beschikbaarheid zorg en ondersteuning in het sociaal domein in samenwerking met

gemeenten Bunnik, De Bilt, Wijk bij Duurstede en Zeist in de regio Zou en op bovenregionaal niveau (U16) en provinciaal niveau. De regionale samenwerking betreft die taken in het social domein waarbij schaalvoordelen optreden, waarbij gemeenten van elkaar kunnen leren en/of waarbij de gemeenten te maken hebben met dezelfde bovenlokaal opererende ketenpartners. Op dit moment betreft dit de inkoop en het contractmanagement en -beheer voor Jeugdzorg en de Wet maatschappelijke ondersteuning en informatiemanagement.

Deelnemende partijen: De gemeenten Bunnik, De Bilt, Utrechtse Heuvelrug, Wijk bij Duurstede en Zeist

Bestuurlijk belang:

De samenwerking in de ZOU-regio laat zich omschrijven als programmatische netwerksamenwerking. De inhoudelijke basis voor de regionale samenwerking is gelegen in de door de gemeenteraden van de vijf gemeenten vastgestelde kaderdocumenten zoals de Regionale Koers Inkoop Jeugdzorg en Wmo Begeleiding (2020-2025) en Norm voor Opdrachtgeverschap Jeugd. Het programma tast de formele taken en bevoegdheden van de individuele gemeenten niet aan. De samenwerking kent geen rechtspersoonlijkheid; indien en voor zover formele besluitvorming of standpuntbepaling aan de orde is, wordt dat, net zoals dat de afgelopen jaren het geval is geweest, steeds expliciet voorgelegd aan de vijf gemeenten. Verschillende leden van het college van burgemeester en wethouders zijn actief in de regionale bestuurstafels. Formele besluiten worden hier niet genomen. Dit is aan de individuele colleges en gemeenteraden.

Financieel belang: De bijdrage bedraagt jaarlijks € 245.000,-. De bijdrage is gedekt uit de programmabegroting.

Risico's: Risico's zijn beperkt.

Ontwikkelingen: Het in 2022 vastgestelde Programmaplan 'Samen sterker voor inwoners, pragmatisch door' wordt uitgevoerd.

Financiële gegevens verbonden partijen

Overzicht gemeenschappelijke regelingen

(bedragen x € 1.000)

Naam	Bijdrage			Prognose Eigen vermogen		Prognose Vreemd vermogen		Verwacht resultaat voor bestemming 2023
	werkelijk 2021	raming 2022 1)	raming 2023 2)	begin 2023	eind 2023	begin 2023	eind 2023	
<u>Gemeenschappelijke regelingen</u>								
1. Regionaal Archief Zuid Utrecht (RAZU)	216	234	261	104	120	0	0	0
2. Veiligheidsregio Utrecht (VRU)	3.149	3.195	3.263	14.473	10.542	65.854	81.881	0
3. Regionale Dienst Werk en Inkomen (RDWI)	2.866	2.986	3.064	1.230	1.055	9.615	10.042	0
4. Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst regio Utrecht	1.694	1.792	1.851	2.844	2.647	17.816	17.274	0
5. Afval Verwijdering Utrecht (AVU)	1.576	1.886	1.780	350	350	15.085	14.905	0
6. Omgevingsdienst regio Utrecht (ODRU)	1.059	1.106	1.106	804	766	2.763	2.707	0
7. Regionale ICT Dienst Utrecht (RID)	1.686	1.588	1.682	87	87	6.363	5.663	0
8. Belastingssamenwerking gemeenten hoogheemraadschap Utrecht (BghU)	673	754	693	381	381	5.919	5.919	0
<u>Gemeenschappelijke regelingen in liquidatie</u>								
9. Gasdistributie Zeist en Omstreken (GZO) in liquidatie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	PM	PM	0	0	0
<u>Vennootschappen en coöperaties</u>								
10. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	PM	PM	PM	PM	PM
11. Vitens NV	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	PM	PM	PM	PM	PM
12. Biga BV	96	98	92	12.212	PM	3.485	PM	PM
13. Lange Dreef C.V.	0	0	0					PM
<u>Vennootschappen in liquidatie</u>								
n.v.t.								
<u>Stichtingen en verenigingen</u>								
14. Stichting Sociale Dorpsteams Utrechtse Heuvelrug	4.102	4.217	4.671	235	235	380	380	0
<u>Stichtingen en verenigingen in liquidatie</u>								
n.v.t.								
<u>Overige verbonden partijen en overige samenwerkingsvormen</u>								
15. U10	79	60	60	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
16. Regio Zou Sociaal Domein	211	207	245	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal	17.407	17.916	18.768					

1) Raming 2022 is op basis van de bijgestelde gemeentebegroting 2022

Grondbeleid

Inleiding

Het doel van deze paragraaf is inzicht te geven in het gevoerde grondbeleid. De paragraaf Grondbeleid dient op grond van artikel 16 Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) in elk geval in te gaan op het gemeentelijke grondbeleid, de realisatie van de in de programmabegroting gestelde doelen ten aanzien van dit grondbeleid, een actuele prognose van de grondexploitaties en een onderbouwing van de eventuele en geplande (tussentijdse) winstnemingen.

Grondbeleid

Eind 2022 heeft de gemeenteraad de Nota grondbeleid 2016-2020 geactualiseerd. De gemeentelijke Nota Grondbeleid is daarmee Omgevingswetproof.

Als hoofdroute is gekozen voor facilitair grondbeleid. Deze bestaat uit een passieve en een actieve variant. In de facilitair-passieve vorm heeft de gemeente geen grondpositie en ook geen ontwikkelrisico. Zij beperkt haar rol tot de planologische maatregel toetsen en begeleiden die nodig is voor het aangewezen bouwplan (afdeling 6.4 Wro c.a.). Bij de hoofdroute facilitair passief grondbeleid is de gemeente wettelijk verplicht om kosten te verhalen op de initiatiefnemer. In eerste instantie door een (anterieure) overeenkomst te sluiten met een initiatiefnemer, dan wel, als stok achter de deur, door een exploitatieplan vast te stellen.

Daarnaast kan het zijn dat de gemeente wel regie wil voeren op de planologische ontwikkeling, maar niet het grondeigendom wil verwerven en geen ontwikkelrisico wil lopen. Dit is de zogenaamde facilitair-actieve vorm. Deze variant is gekozen voor de ontwikkeling van het terrein van de Marinierskazerne.

Herziening MPG

Om de ontwikkeling van het financiële resultaat en de risico's van grondexploitaties te kunnen volgen wordt één keer per jaar op de stand per 1 januari een Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG) geactualiseerd.

Overzicht grondexploitaties

Bouwgronden in exploitatie per 1-1- 2022 (grondexploitaties):

Nr. plan	Kern
1. De Kolk	Leersum
3. Oranjestein	Doorn
4. Burg. Jhr. H. van den Boschstraat 4	Amerongen
5. Sportlaan 67	Driebergen
6. Leersumsestraatweg 9	Doorn
7. Trompplein en Breeschotenlaan	Maarn
8. Van Bennekomweg 10-16	Doorn
9. Pomplaan 3	Leersum
10. Jacob van Wassenaerlaan 23-25	Maarn

De (voorontwerp-) bestemmingsplannen voor alle locaties, behalve die van Trompplein en Breeschotenlaan zijn in 2022 vastgesteld.

Voor de locatie Oranjestein is er nog steeds overleg met de ontwikkelende partij over de stedenbouwkundige uitgangspunten.

Financiën

Overzicht: Effect op financiële positie MPG per 1-1-2022 (x € 1.000,-)						Tijdens het boekjaar			Op termijn
						Mutatie verliesvoorziening	(Tussentijdse) winstneming/boekwinst tgv algemene reserve	Hogere/lagere storting in algemene reserve	Hogere/lagere storting in algemene reserve
<i>Bouwgrond in Exploitatie (BIE)</i>			Prognose MPG	Prognose MPG	Verschil				
<i>Nr</i>	<i>Plan</i>	<i>Kern</i>	1-1-2021	1-1-2022					
1	<i>De Kolk</i>	<i>Leersum</i>	-1.126	-1.045	81	1.045			
3	<i>Oranjestein</i>	<i>Doorn</i>	270	280	10			10	
4	<i>Burg. Jhr. H. van den Boschstraat 4</i>	<i>Amerongen</i>	698	333	-365			-365	
5	<i>Sportlaan 67</i>	<i>Driebergen</i>	1.508	1.459	-49				-49
6	<i>Leersumsestraatweg 9</i>	<i>Doorn</i>	-183	96	279			96	
7	<i>Trompplein/Breeschotenlaan</i>	<i>Maarn</i>	-99	-97	2				
8	<i>Van Bennekomweg 10-16</i>	<i>Doorn</i>	398	318	-80				-80
9	<i>Pomplaan 3</i>	<i>Leersum</i>	131	165	34				34
10	<i>Jacob van Wassenaerlaan 23-25</i>	<i>Maarn</i>	551	572	21				21
Totaal Bouwgronden in Exploitatie (BIE)			2.148	2.081	-67	1.045	-	-259	-74

Risico's grondexploitatie

In het Meerjarenperspectief Grondexploitaties op de stand per 1 januari 2022 zijn de risico's voor de grondexploitatie financieel gekwantificeerd. Deze risico's maken onderdeel uit van de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing van de begroting 2023.

Financiële begroting

Baten en lasten

In het programmaplan zijn per programma onder de kop "Wat gaat het kosten?" de totalen per programma weergegeven. Onder BBV-overzichten zijn de algemene dekkingsmiddelen, de overhead, de vennootschapsbelasting en de post onvoorzien gepresenteerd. Onderstaand staat een totaaloverzicht waarin alle baten en lasten inclusief de stortingen en onttrekkingen aan de reserves zijn opgenomen.

Overzicht van baten en lasten

Nr	Omschrijving	Bedragen x (€ 1.000)														
		Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
01	Bestuurlijke zaken	-2.355	55	-2.299	-2.338	59	-2.278	-2.310	59	-2.251	-2.310	59	-2.251	-2.345	59	-2.286
02	Veiligheid en handhaving	-4.455	115	-4.339	-4.603	124	-4.480	-4.624	124	-4.500	-4.614	124	-4.490	-4.604	124	-4.479
03	Dienstverlening	-4.553	2.110	-2.443	-4.555	1.973	-2.582	-4.621	2.169	-2.452	-4.621	2.169	-2.451	-4.618	2.169	-2.449
04	Ruimte,cultuurhist,monumenten en natuur	-3.738	62	-3.676	-3.447	34	-3.413	-3.315	34	-3.281	-3.166	34	-3.132	-3.167	34	-3.133
05	Transformatie in het sociale domein	-47.962	12.378	-35.584	-50.199	11.444	-38.755	-50.207	11.692	-38.515	-49.861	12.266	-37.595	-50.164	12.763	-37.401
06	Welzijn,Cultuurhuizenbeleid,Nieuwkomers	-3.211	231	-2.980	-3.537	439	-3.098	-3.582	476	-3.105	-3.575	476	-3.098	-3.575	476	-3.098
07	Onderwijs(huisv.), jeugdbel. kinderopv.	-6.113	1.188	-4.926	-6.467	1.204	-5.263	-5.987	810	-5.177	-6.185	810	-5.375	-6.542	810	-5.731
08	Economie, Recreatie en Toerisme	-929	210	-719	-863	215	-648	-859	215	-645	-859	215	-645	-859	215	-645
09	Sport,incl. Sportacc., Kunst en Cultuur	-5.517	1.174	-4.343	-5.525	1.058	-4.467	-5.475	1.058	-4.417	-5.520	1.058	-4.462	-5.510	1.058	-4.452
10	Verkeer en vervoer	-837	18	-819	-828	20	-809	-847	20	-827	-866	20	-846	-864	20	-844
11	Openbare Ruimte en Milieu	-22.941	17.699	-5.242	-22.805	17.348	-5.457	-23.915	17.966	-5.949	-24.618	18.547	-6.071	-25.062	18.887	-6.176
12	Middelen en ondersteuning	-9.893	11.102	1.208	-10.301	7.569	-2.732	-5.274	3.396	-1.878	-5.595	1.993	-3.602	-8.348	4.239	-4.109
	Alg. dekkingsmiddelen	-922	91.500	90.578	-703	94.289	93.586	-661	95.257	94.596	-559	95.101	94.541	-519	89.655	89.136
	Overhead	-16.056	620	-15.436	-17.366	664	-16.701	-17.116	664	-16.452	-17.115	664	-16.450	-16.848	664	-16.184
	Onvoorzien	-124		-124	-125		-125	-125		-125	-125		-125	-125		-125
	Subtotaal	-129.605	138.462	8.857	-133.662	136.441	2.779	-128.917	133.941	5.024	-129.590	133.537	3.947	-133.149	131.174	-1.976

Nr	Omschrijving	Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
	Geraamde totaal van saldo baten en lasten	-129.605	138.462	8.857	-133.662	136.441	2.779	-128.917	133.941	5.024	-129.590	133.537	3.947	-133.149	131.174	-1.976
	Mutaties reserves															
01	Bestuurlijke zaken	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
02	Veiligheid en handhaving	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
03	Dienstverlening	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
04	Ruimte, cultuurhist, monumenten en natuur	16	458	475	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
05	Transformatie in het sociaal domein	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
06	Welzijn, Cultuurhuizenbeleid, Nieuwkomers	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
07	Onderwijs(huisv.), jeugdbel. Kinderopv.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
08	Economie, Recreatie en Toerisme	0	55	55	0	25	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0
09	Sport, incl . Sportacc., Kunst en Cultuur	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10	Verkeer en vervoer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11	Openbare ruimte en milieu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12	Middelen en ondersteuning	-5.227	490	-4.737	-862	67	-795	-1.930	67	-1.863	-154	67	-87	-154	84	-70
	Subtotaal mutaties reserves	-5.211	1.004	-4.207	-862	92	-770	-1.930	67	-1.863	-154	67	-87	-154	84	-70
	Geraamde resultaat	-134.816	139.466	4.650	-134.524	136.533	2.009	-130.847	134.008	3.161	-129.744	133.604	3.860	-133.303	131.258	-2.046

Geraamde incidentele baten en lasten

Om vast te kunnen stellen of er sprake is van structureel en reëel evenwicht is het belangrijk inzicht te hebben in welke baten en lasten incidenteel zijn en welke structureel. De algemene richtlijn bij het onderscheid tussen incidenteel en structureel is dat er sprake is van een incidenteel budget wanneer dit gedurende maximaal drie jaar beschikbaar wordt gesteld. In het hiervoor gepresenteerde totaaloverzicht van baten en lasten zijn zowel de structurele als de incidentele posten opgenomen. Onderstaand overzicht geeft alleen de incidentele baten en lasten weer die in de begroting 2023 en de meerjarenraming 2024-2026 zijn opgenomen.

Incidentele lasten en baten

(Bedragen x € 1.000)

Progr	Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Lasten					
1	Bestuurlijke zaken	0	0	0	0
2	Veiligheid en handhaving	8	8	0	0
3	Dienstverlening	-3	0	0	0
4	Ruimte,cultuurhist,monumenten en natuur	175	150	0	0
5	WMO,Soc.zaken en minimabeleid	0	0	0	0
6	Welzijn, Cultuurh. bel. en Volksgezondh	0	0	0	0
7	Onderwijs(huisv.), jeugdbel. kinderopv.	797	250	485	250
8	Ec.zaken, recreatie en toerisme	0	0	0	0
9	Sport,incl. sportacc., kunst en cultuur	3	0	0	0
10	Verkeer en vervoer	0	0	0	0
11	Openbare Ruimte en Milieu	0	0	0	0
12	Middelen en ondersteuning	6.330	1.089	1.413	31
13	Alg Dekkingsmiddelen	0	0	0	0
14	Overhead	38	39	0	0
15	VPB	0	0	0	0
16	Onvoorzien	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten	7.348	1.536	1.898	281
Baten					
	Incidentele baten				
1	Bestuurlijke zaken	0	0	0	0
2	Veiligheid en handhaving	0	0	0	0
3	Dienstverlening	0	0	0	0
4	Ruimte,cultuurhist,monumenten en natuur	0	0	0	0
5	WMO,Soc.zaken en minimabeleid	0	0	0	0
6	Welzijn, Cultuurh. bel. en Volksgezondh	0	0	0	0
7	Onderwijs(huisv.), jeugdbel. kinderopv.	394	0	0	0
8	Ec.zaken, recreatie en toerisme	0	0	0	0
9	Sport,incl. sportacc., kunst en cultuur	0	0	0	0
10	Verkeer en vervoer	0	0	0	0
11	Openbare Ruimte en Milieu	0	0	0	0
12	Middelen en ondersteuning	6.976	2.803	1.399	0
13	Alg Dekkingsmiddelen	15	8	0	11
14	Overhead	0	0	0	0
15	VPB	0	0	0	0
16	Onvoorzien	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten	7.385	2.811	1.399	11
	Saldo incidentele lasten en baten	37	1.274	-499	-270

Progr	Omschrijving	2023	2024	2025	2026
	Waarvan verrekend met reserves				
	Onttrekkingen				
	4 Reserve woonkwaliteit	0	0	0	0
	4 Reserve Allemanswaard	0	0	0	0
	8 Reserve boomveiligheid	25	0	0	0
	12 Reserve 'Revolving fund Energieneutraal'	13	13	14	31
	12 Reserve generatiepact	0	0	0	0
	12 Algemene reserve	0	0	0	0
	Totaal onttrekkingen	38	13	14	31
	Toevoegingen				
	4 Reserve woonkwaliteit	0	0	0	0
	12 Reserve Verduurzaming vastgoed	0	0	0	0
	12 Algemene reserve	709	1.777	0	0
	Totaal toevoegingen	709	1.777	0	0
	Saldo verrekening met reserves	671	1.763	-14	-31
	Netto incidentele lasten en baten	634	489	485	239

Onderstaand volgt een toelichting op de belangrijkste incidentele posten per programma als de waarde daarvan groter is dan € 100.000.

Lasten

Programma 4 Ruimte, cultuurhistorische monumenten en natuur

- In de kadernota 2022 is aangegeven dat de implementatie van de Omgevingswet hogere lasten met zich meebrengt. Door de gekozen implementatiestrategie voorzien we voor de jaren 2022 tot en met 2024 meer kosten ten behoeve van de implementatie (ca. € 150.000) dan in 2021 geraamd. Een belangrijke oorzaak hiervan is dat het uitwerken van het Omgevingsplan en het werken met Omgevingsprogramma's eerder als PM waren opgenomen. Ook voor het implementeren en vervolgens verbeteren van de (nieuwe) Omgevingswetprocessen waren geen kosten geraamd.

- Een incidentele bedragen van € 25.000 in 2023 is voor de uitvoering van de overeenkomst boomveiligheid. In de overeenkomst over 'overdracht overeenkomsten grondeigenaren en opdracht boomveiligheid pakket routes, paden en groen toezicht' is afgesproken dat het Nationaal Park in opdracht van het voormalige recreatieschap UHVK-deelnemers boomcontroles en daaruit voortvloeiende maatregelen uitvoert.

Programma 7 Onderwijs(huisvesting), jeugdbeleid en kinderopvang

- Een budget van € 250.000 voor financiering van tijdelijke huisvesting of sloopkosten van oude opstallen, voortkomend uit het vastgestelde Integraal HuisvestingsPlan (IHP), de langetermijnvisie voor onderwijshuisvesting.

- Een budget Nationaal Programma Onderwijs van € 394.000. Dit is een specifieke uitkering van het rijk die besteed moet worden aan het doel waarvoor de middelen beschikbaar zijn gesteld. Gaat om een te maken inhaalslag daar waar achterstanden zijn ontstaan in het onderwijs vanwege corona. Zie bij baten de ontvangen uitkering van het rijk.

- Een budget van € 152.000 in 2023 en een budget van € 235.000 in 2025 voor (incidentele) mutaties op boekwaarde voortvloeiend uit het vastgestelde Integraal HuisvestingsPlan, zoals versnelde afschrijvingen.

Programma 12 Middelen en ondersteuning

- De actualisatie van de grondexploitaties zoals deze is vastgesteld bij de jaarrekening 2020 is verwerkt in de begroting 2022.

Baten

Programma 7 Onderwijs(huisvesting), jeugdbeleid en kinderopvang

- Een toegekende specifieke uitkering Nationaal Programma Onderwijs voor € 394.000. Zie toelichting bij lasten onder programma 7.

Programma 12 Middelen en ondersteuning

- De actualisatie van de grondexploitaties zoals deze is vastgesteld bij de jaarrekening 2020 is verwerkt in de begroting 2022.

Structurele reserve mutaties

Voor het bepalen van het structurele begrotingssaldo is het ook van belang om aan te geven welke mutaties in de reserves structureel van aard zijn. In onderstaand overzicht zijn de structurele reservemutaties geduid.

Structurele reserve mutaties		(Bedragen x € 1.000)			
Progr	Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Ottrekkingen					
4	Reserve onderhoud gebouwen	54	54	54	54
Totaal oottrekkingen		54	54	54	54
Toevoegingen					
4	Reserve onderhoud gebouwen	76	76	76	76
12	Reserve Verduurzaming vastgoed	77	77	77	77
Totaal toevoegingen		153	153	153	153
Saldo structurele reservemutaties		99	99	99	99

Bedragen > € 50.000 worden hierna toegelicht:

- **Ottrekkingen**

Reserve onderhoud gebouwen

De omvang van de reserve is deels nog onbekend vanwege het ontbreken van actuele onderhoudsplannen. Na de vaststelling van de visie op vastgoed, zal duidelijk worden welke objecten wij in beheer blijven houden, waarna er per object een onderhoudsplan wordt opgesteld.

- **Toevoegingen**

Reserve onderhoud gebouwen

De omvang van de reserve is deels nog onbekend vanwege het ontbreken van actuele onderhoudsplannen. Na de vaststelling van de visie op vastgoed, zal duidelijk worden welke objecten wij in beheer blijven houden, waarna er per object een onderhoudsplan wordt opgesteld.

Reserve revolverend fonds Energieneutraal

De reserve revolverend fonds Energieneutraal heeft als doel om de realisatie van toekomstige duurzaamheidsinvesteringen financieel te kunnen dekken. De ambities om in 2035 klimaatneutraal te zijn vormen hiervoor de basis. De opbouw van de reserve is gevoed uit de eenmalige besparingen op eenmalige (exploitatie-)lasten en kapitaallasten.

Structureel Saldo

Berekening structureel saldo

Voor het berekenen van het structurele saldo moeten de totale lasten en baten inclusief reservemutaties gecorrigeerd worden voor incidentele effecten. Dit geeft het volgende beeld:

	(bedragen x € 1.000)			
Presentatie van het structureel saldo	2023	2024	2025	2026
Saldo baten en lasten	2.779	5.024	3.947	-1.976
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-770	-1.863	-87	-70
Saldo na bestemming	2.009	3.160	3.860	-2.045
Waarvan incidentele baten en lasten	634	489	485	239
Structureel saldo	2.643	3.649	4.345	-1.806

Uit bovenstaande tabel blijkt dat er alleen in 2022 sprake is van materieel evenwicht, oftewel van een positief saldo. Dit houdt in dat binnen de begroting 2022 structurele lasten kunnen worden gedekt met structurele baten maar dat dit deze middelen onvoldoende aanwezig zijn binnen de meerjarenraming 2023-2025.

Investerings

In de onderstaande tabel zijn de investeringsbedragen opgenomen. De investeringen zijn onderverdeeld naar het Meerjaren Investeringsplan (Openbare ruimte) en Staat van vaste activa (overige investeringen). In de exploitatie leiden deze investeringen (meestal) tot afschrijving en rente. Daarnaast moeten de uitgaven worden gefinancierd.

Investeringsvolume	(Bedragen x € 1.000)			
	Begroting 2023-2026			
	2023	2024	2025	2026
MIP: Investerings met een economisch nut	3.469	5.448	5.466	4.420
MIP: Investerings met een maatschappelijk nut	3.005	2.873	2.778	2.804
Subtotaal MIP	6.474	8.322	8.244	7.224
Staat Vaste Activa: Investerings met een economisch nut	4.628	1.535		
Staat Vaste Activa: Investerings met een maatschappelijk nut	5.112	1.453	1.033	1.045
Subtotaal Staat Vaste Activa	9.740	2.988	1.033	1.045
Totaal	16.214	11.310	9.277	8.269

Reserves en Voorzieningen

	(bedragen x € 1.000)			
	Stand begin 2023	Stand begin 2024	Stand begin 2025	Stand begin 2026
Reserves	20.598	21.368	23.231	23.318
Voorzieningen	12.266	11.846	11.288	10.540
Totaal reserves en voorzieningen	32.863	33.214	34.519	33.858

Reserves

Programma 4

Naam reserve	Stand begin 2023	Stand begin 2024	Stand begin 2025	Stand begin 2026
Reserve woonkwaliteit	349	349	349	349
Reserve onderhoud gebouwen	542	564	586	609
Reserve Allemanswaard	238	238	238	238
Totaal	1.129	1.151	1.174	1.196

Programma 8

Naam reserve	Stand begin 2023	Stand begin 2024	Stand begin 2025	Stand begin 2026
Reserve Boomveiligheid	26	1	1	1
Totaal	26	1	1	1

Programma 10

Naam reserve	Stand begin 2023	Stand begin 2024	Stand begin 2025	Stand begin 2026
Reserve Stationsgebied	398	398	398	398
Totaal	398	398	398	398

Programma 12

Naam reserve	Stand begin 2023	Stand begin 2024	Stand begin 2025	Stand begin 2026
Algemene reserve, vrij aanwendbaar *	13.173	13.882	15.659	15.659
Resultaat rekening van baten en lasten	5.535	5.535	5.535	5.535
Reserve 'Revolving fund Energieneutraal'	62	126	190	254
Reserve Ombuigingen	275	275	275	275
Totaal	19.045	19.818	21.659	21.723

* In dit bedrag is niet het saldo van de begroting 2023-2026 opgenomen

Voorzieningen

Programma 1

(bedragen x € 1.000)

Naam voorziening	Stand begin 2023	Stand begin 2024	Stand begin 2025	Stand begin 2026
Voorziening waardeoverdracht bestuurders	595	550	506	461
Voorziening pensioenen wethouders -65 jaar	5.730	5.508	5.279	5.028
Voorziening wachtgeld	0	0	0	0
Totaal	6.325	6.059	5.784	5.490

Programma 3

Naam voorziening	Stand begin 2023	Stand begin 2024	Stand begin 2025	Stand begin 2026
Voorziening saneringskosten drugslab	610	610	610	610
Totaal	610	610	610	610

Programma 11

Naam voorziening	Stand begin 2023	Stand begin 2024	Stand begin 2025	Stand begin 2026
Voorziening onderhoud riolering / tariefsegalisatie	3.386	3.386	3.254	2.956
Voorziening sparen riolering	0	0	0	0
Voorziening tariefegalisatie afval	1.182	1.028	876	721
Voorziening Valwind	682	682	682	682
Totaal	5.250	5.096	4.812	4.359

Programma 12

Naam voorziening	Stand begin 2023	Stand begin 2024	Stand begin 2025	Stand begin 2026
Voorzieningen Lange Dreef	81	81	81	81
Totaal	81	81	81	81

Geprognosticeerde Balans

Conform de BBV-voorschriften presenteren we een geprognosticeerde balans.

Bedragen x € 1.000

Prognose meerjarenbalans	Realisatie	Begroting				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Activa						
<u>Vaste activa</u>						
Immateriële vaste activa	2.026	2.013	1.831	1.688	1.556	1.423
Materiële vaste activa	145.767	157.262	166.303	169.963	170.514	170.392
Financiële vaste activa	2.982	2.907	2.903	2.899	1.571	1.571
Totaal vaste activa	150.775	162.182	171.038	174.550	173.640	173.386
<u>Vlottende activa</u>						
Voorraden	6.598	4.454	264	2.056	3.455	13
Uitzettingen	16.913	11.913	11.913	11.913	11.913	11.913
Liquide middelen	1.181	0	0	0	0	0
Overlopende activa	3.756	3.756	3.756	3.756	3.756	3.756
Totaal vlottende activa	28.448	20.123	15.933	17.725	19.124	15.682
Totaal activa	179.222	182.305	186.970	192.275	192.764	189.068
<u>Passiva</u>						
Vaste passiva						
Reserves	10.856	20.598	26.018	29.890	33.137	37.067
Resultaat boekjaar	5.535	4.650	2.009	3.161	3.860	-2.045
Voorzieningen	12.388	12.266	11.846	11.288	10.540	9.847
Vaste schuld	133.924	125.419	118.551	119.794	117.026	115.696
Totaal vaste passiva	162.703	162.933	158.424	164.132	164.564	160.565
<u>Vlottende passiva</u>						
Vlottende schuld	6.692	9.544	18.718	18.315	18.372	18.675
Overlopende passiva	9.828	9.828	9.828	9.828	9.828	9.828
Totaal vlottende passiva	16.520	19.372	28.546	28.143	28.200	28.503
Totaal passiva	179.222	182.305	186.970	192.275	192.764	189.068

EMU-saldo

EMU-saldo		Bedragen x € 1.000				
		Begroting				
		2022	2023	2024	2025	2026
1. (+)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	8.857	2.779	5.024	3.947	-1.975
2. (-)	Mutatie (im)materiële vaste activa	11.482	8.859	3.516	418	-254
3. (+)	Mutatie voorzieningen	-122	-420	-558	-747	-694
4. (-)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-2.144	-4.190	1.792	1.399	-3.442
5. (-)	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo		-603	-2.310	-843	1.382	1.027

Baten en lasten per taakveld

Eén van de doelstellingen van de vernieuwing BBV is om de vergelijkbaarheid te vergroten tussen de gemeenten. Dit wordt onder meer gedaan door de financiële inrichting van gemeenten meer te uniformeren. Daarnaast zijn de beleidsonderwerpen (taakvelden) meer gestandaardiseerd. Vanaf 2017 wordt zowel in de begroting als in de jaarrekening een overzicht opgenomen van de taakvelden die in totaal aansluiten bij de programma's. De taakvelden zijn onderverdeeld naar verschillende kosten- en opbrengstsoorten. De definities van de kosten- en opbrengstsoorten zijn te raadplegen via www.vraagbaakiv3gemeenten.nl

Nr	Omschrijving	Bedragen x (€ 1.000)									
		Begroting 2022		Begroting 2023		Begroting 2024		Begroting 2025		Begroting 2026	
		Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
0-1.	Bestuur		2.304	0	2.215	0	2.209	0	2.209	0	2.242
0-10	Mutaties reserves	1.004	5.211	92	862	67	1.930	67	154	84	154
0-11	Result. vd rekening van baten en lasten		4.650	0	2.009	0	3.160	0	3.860	0	-2.045
0-2.	Burgerzaken	619	2.246	605	2.134	801	2.185	801	2.185	801	2.184
0-3.	Beheer overige gebouwen en gronden	176	972	185	1.240	185	1.399	185	1.399	185	1.399
0-4.	Overhead	620	16.056	664	17.366	664	17.116	664	17.115	664	16.848
0-5.	Treasury	523	98	266	-61	266	-97	217	-234	214	-290
0-61	OZB woningen	9.724		10.430	0	10.430	0	10.430	0	10.430	0
0-62	OZB niet-woningen	2.918		3.130	0	3.130	0	3.130	0	3.130	0
0-64	Belastingen overig	377	784	404	723	404	716	404	752	404	767
0-7.	Alg. uitkering en overige uitkeringen GF	76.462		78.373	0	79.340	0	79.233	0	73.790	0
0-8.	Overige baten en lasten		149	0	1.562	0	1.562	0	1.512	0	2.020
1-1.	Crisisbeheersing en brandweer	1	3.615	1	3.721	1	3.807	1	3.804	1	3.798
1-2.	Openbare orde en veiligheid	115	1.120	124	1.182	124	1.172	124	1.163	124	1.157
2-1.	Verkeer en vervoer	398	5.549	497	5.763	497	6.361	497	6.472	497	6.546
2-2.	Parkeren	18		19	0	19	0	19	0	19	0
2-5.	Openbaar vervoer		238	0	236	0	234	0	233	0	233
3-1.	Economische ontwikkeling		193	0	203	0	200	0	200	0	200
3-3.	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	210	212	215	210	215	210	215	210	215	210
3-4.	Economische promotie	1.496	40	1.687	42	1.687	42	1.687	42	1.687	42

4-1.	Openbaar basisonderwijs		146	0	155	0	155	0	155	0	155
4-2.	Onderwijshuisvesting	37	3.057	37	3.300	37	3.246	37	3.451	37	3.813
4-3.	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	839	1.998	833	2.098	439	1.686	439	1.686	439	1.686
5-1.	Sportbeleid en activering	158	602	0	447	0	398	0	392	0	392
5-2.	Sportaccommodaties	918	3.366	953	3.596	953	3.610	953	3.664	953	3.655
5-3.	Cult.presentatie, -productie en -partic.	66	523	71	484	71	476	71	475	71	474
5-4.	Musea	5	294	5	323	5	349	5	361	5	364
5-5.	Cultureel erfgoed		306	0	327	0	323	0	322	0	321
5-6.	Media	32	1.093	34	1.067	34	1.058	34	1.058	34	1.058
5-7.	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.021	4.951	22	3.959	22	3.794	22	3.822	22	3.847
6-1.	Samenkracht en burgerparticipatie	564	4.278	774	4.504	800	4.515	800	4.508	800	4.508
6-2.	Wijkteams	100	3.537	259	4.349	259	4.345	259	4.345	259	4.345
6-3.	Inkomensregelingen	12.016	17.350	10.863	16.178	11.123	16.495	11.698	16.872	12.194	17.224
6-4.	Begeleide participatie		1.481	0	1.402	0	1.363	0	1.301	0	1.250
6-5.	Arbeidsparticipatie		651	0	696	0	702	0	718	0	718
6-6.	Maatwerkvoorzieningen (WMO)		1.211	0	1.232	0	1.234	0	1.234	0	1.234
6-71	Maatwerkdienstverlening 18+	230	8.429	310	9.055	310	9.010	310	9.011	310	9.012
6-72	Maatwerkdienstverlening 18-		4.349	0	8.708	0	8.508	0	7.831	0	7.831
6-82	Geëscaleerde zorg 18-		8.801	0	6.494	0	6.494	0	6.494	0	6.494
7-1.	Volksgezondheid	10	2.086	10	2.129	10	2.126	10	2.126	10	2.126
7-2.	Riolering	7.612	5.562	8.129	6.181	8.645	6.697	9.196	7.248	9.569	7.621
7-3.	Afval	7.286	5.458	7.464	5.584	7.565	5.687	7.595	5.715	7.562	5.682
7-4.	Milieubeheer	433	2.549	176	2.233	176	2.260	176	2.260	176	2.260
7-5.	Begraafplaatsen en crematoria	959	789	1.071	860	1.071	847	1.071	846	1.071	845
8-1.	Ruimtelijke ordening	485	2.507	413	2.213	413	2.117	413	1.956	413	1.956
8-2.	Grondexploitatie(niet-bedrijventerreinen)	10.474	7.821	6.976	6.523	2.803	1.282	1.399	1.656	3.645	3.902
8-3.	Wonen en bouwen	1.560	2.834	1.442	3.029	1.442	3.022	1.442	3.022	1.442	3.022
	Eindtotaal	139.466	139.466	136.533	136.533	134.008	134.008	133.604	133.604	131.258	131.258

Bijlagen

Uitgangspunten begroting

Algemeen

- Uitgangspunt is reëel begroten (volledig, realistisch en haalbaar).
- Structurele lasten worden gedekt door structurele baten.
- Voor de bepaling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is in de begroting 2023 uitgegaan van de meicirculaire 2022.
- De meerjarenraming is gebaseerd op constante lonen en prijzen.
- Bedragen voorzien van een plusteken (+) zijn voordelen (V), bedragen voorzien van een minteken (-) zijn nadelen (N).
- Omslagrente: 1)

	grondexploitaties	1,56%
	overige investeringen	1,50%
- Stelpost onvoorzien (bedrag per inwoner) € 2,50
- Aantal inwoners op 1 januari 2022 2) 49.981
- Loonontwikkeling
 - Salarissen o.b.v. de verwachte loonvoet sector overheid CPB 3,60%
 - Sociale lasten o.b.v. gemiddelde stijging afgelopen jaar 0,60%
- Inflatiecorrectie op basis van HICP 2022 3) 7,26%
 - Met uitzondering van:
 - Jeugdwet, Wmo en Huishoudelijke hulp 4) 5,30%
 - Subsidies met hoge looncomponent 5) 5,43%
 - Leerlingenvervoer 6) 3,50%
 - Sociale dorpssteams 7) 4,50%
 - Contractafspraken sportaccommodaties 8) 6,20%

Budgetaanpassingen/Inflatiecorrectie

De onderstaande aanpassingen betreffen basisaanpassingen. Daarboven op kunnen nog aanpassingen komen naar aanleiding van bezuinigingen of (leges-)tarieven die als kader een kostendekkendheidsgraad van 100% hebben.

• Onroerende Zaak Belastingen	7,26%
• Toeristenbelasting	7,26%
• Forensenbelasting	7,26%
• Hondenbelasting	7,26%
• Marktgeden 9)	7,26%
• Begraafrechten 9)	7,26%
• Leges 9)	7,26%
• Rente kortlopende leningen	0,00%
• Rente nieuw aan te trekken langlopende leningen	2,12%
• Rioolrecht 9)	100% kostendekkendheid
(inclusief spaarvoorziening 3%)
• Afvalstoffenheffing 9)	100% kostendekkendheid

- 1) Omslagrente 2023 berekend bij het opstellen van de begroting.
- 2) CBS-opgave van het aantal inwoners op 1 januari 2022.
- 3) We hanteren de HICP met als peildatum 1-2-2022.
De HICP is de geharmoniseerde index voor consumentenprijzen. Deze vertegenwoordigt een voor de Eurozone representatief "mandje" van goederen en diensten. zie <http://nl.inflation.eu/inflatiecijfers/nederland/historische-inflatie/hicp-inflatie-nederland-2022.aspx>
- 4) Op de budgetten Jeugdwet, Wmo en huishoudelijke hulp wordt op basis van regionale afspraken de OVA-index toegepast. Ook wonen, rollen en vervoer krijgen deze index.
- 5) Voor een aantal grote subsidies hanteren we het gemiddelde van de HICP en de loonontwikkelingen. Dit betreft o.a: de bibliotheek, onderwijsachterstanden beleid (OAB) en bosbad Leersum.
- 6) Voor leerlingenvervoer wordt geïndexeerd op basis van regionale afspraken (NEA-index).
- 7) Voor de bijdragen aan de Stichting sociale dorpssteams geldt de index CAO - sociaal werk.
- 8) In een aantal contracten met exploitanten van sportaccommodaties is de CPI (2015=100), maand augustus opgenomen. Bij het opstellen van de kadernota is 'maand februari' het meest recente cijfer.
<https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/83131NED>
- 9) Uitgangspunt voor de tarieven is 100% kostendekkendheid. Voor een aantal specifieke tarieven is hier bewust van afgeweken.

BBV-indicatoren

	Taakveld	Naam Indicator	Eenheid	Bron	Utrechtse Heuvelrug	Nederland
1.	0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	5,9	n.v.t.
2.	0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	4,7	n.v.t.
3.	0. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting	€ 691	n.v.t.
4.	0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting	3,5%	n.v.t.
5.	0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting	12,3%	n.v.t.
6.	1. Veiligheid	Verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12-17 jaar	aantal per 1.000 inw 12-17 jaar	Bureau Halt	4	8
7.	1. Veiligheid	Hardekern jongeren per 1.000 inwoners 12 tm 24 jaar	per 10.000 inw 12-14 jaar	Korps Landelijke Politiediensten (KLPD)	gegevens niet beschikbaar	gegevens niet beschikbaar
8.	1. Veiligheid	Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	Aantal per 1.000 inwoners	CBS - Diefstallen	0,6	1,8
9.	1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	Aantal per 1.000 inwoners	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	2,2	4,3
10.	1. Veiligheid	Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	Aantal per 1.000 inwoners	CBS - Diefstallen	2,2	1,3
11.	1. Veiligheid	Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	Aantal per 1.000 inwoners	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	6,9	6,1
12.	2. Verkeer en vervoer	Verkeersongevallen met een motorvoertuig	%	VeiligheidNL	gegevens niet beschikbaar	gegevens niet beschikbaar
13.	2. Verkeer en vervoer	Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser	%	VeiligheidNL	gegevens niet beschikbaar	gegevens niet beschikbaar
14.	3. Economie	Funcziemenging	%	LISA	52,8%	53,3%

15.	3. Economie	Bruto Gemeentelijk Product	Verhouding tussen verwacht en gemeten product	Atlas voor Gemeenten	gegevens niet beschikbaar	gegevens niet beschikbaar
16.	3. Economie	Vestigingen (per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 tot en met 64 jaar)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	223,4	165,1
17.	4. Onderwijs	Absoluut verzuim per 1.000 leerplichtige leerlingen	per 1.000 inw. 5-18 jaar	DUO	3,3	2,5
18.	4. Onderwijs	Relatief verzuim per 1.000 leerplichtige leerlingen	per 1.000 inw. 5-18 jaar	Ingrado	12	19
19.	4. Onderwijs	Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	%	DUO	2,0%	1,9%
20.	5. Sport, cultuur en recreatie	% Niet-sporters	%	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM	47,8%	48,7%
21.	6. Sociaal domein	Banen (per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 tot en met 64 jaar)	per 1.000 inw 15-64 jaar	LISA	823,8	805,5
22.	6. Sociaal domein	% Jeugdcriminaliteit	%	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	0,00%	1,00%
23.	6. Sociaal domein	% Kinderen in armoede	%	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	3,00%	6,00%
24.	6. Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	%	CBS - Arbeidsdeelname	69,20%	68,40%
25.	6. Sociaal domein	Achterstandsléerlingen	% 4 t/m 12 jarigen	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	gegevens niet beschikbaar	gegevens niet beschikbaar
26.	6. Sociaal domein	% Jeugdwerkloosheid	%	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	1,00%	2,00%
27.	6. Sociaal domein	Personen met bijstandsuitkeringen	per 1.000 inw 18 jaar	CBS - Participatiewet	242,3	431,7

28.	6. Sociaal domein	Aantal re-integratievoorzieningen (per dzd.inw. 15-64 jaar)	per 1.000 inw 15-65 jaar	CBS - Participatiewet	193,1	202,2
29.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp (in % van alle jongeren tot 18 jaar)	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	12,6%	12,9%
30.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming (in % van alle jongeren tot 18 jaar)	%	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	1,4%	1,2%
31.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering (in % van alle jongeren van 12 tot 23 jaar)	%	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	0,2%	0,3%
32.	6. Sociaal domein	Cliënten met een maatwerkarrangement	Aantal per 1.000 inwoners	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	740	gegevens niet beschikbaar
33.	7. Volksgezondheid en Milieu	Huishoudelijk restafval	kg per inwoner	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval	122	170
34.	7. Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor	10,8%	27,2%
35.	8. Vhrosv	Gemiddelde WOZ-waarde woningen	Duizend euro	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	396	290
36.	8. Vhrosv	Nieuwbouw per 1.000 woningen	Aantal per 1.000 woningen	ABF - Systeem Woningvoorraad	6,9	8,9
37.	8. Vhrosv	Demografische druk (Groene + grijze druk tov 20-64)	%	CBS - Bevolkingsstatistiek	89%	70%
38.	8. Vhrosv	Woonlasten éénpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	€ 954	€ 733
39.	8. Vhrosv	Woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	€ 1.081	€ 810

* het cijfer voor externe inhuur is relatief laag en significant lager dan de werkelijke realisatie zal zijn. Dit komt door de systematiek van begroten, waarbij we de werkelijke inhuurkosten in een jaar pas gaan begroten (ten laste van andere andere budgetten, bijvoorbeeld vacaturegelden) wanneer deze zich werkelijk voordoen. Dit is op voorhand niet in te schatten.

Meerjaren Investeringsplan (MIP)

Investerings in de openbare ruimte met een economisch nut

(Bedragen x 1.000)				
Programma/product/omschrijving	2023	2024	2025	2026
Totaal programma 3	43	-	-	-
Totaal Programma 7	-	-	2.160	1.791
Totaal Programma 9	219	1.102	736	69
Totaal Programma 11	2.814	4.057	2.281	2.279
Totaal Overhead	394	289	289	280
Totaal investeringen in de openbare ruimte met een economisch nut	3.469	5.448	5.466	4.420

Programma 3 : Dienstverlening

(Bedragen x 1.000)				
Programma 3 - Dienstverlening	2023	2024	2025	2026
<i>ICT Publiek</i>				
Invoering Basisregistratie Personen (BRP)/ Burgerzakenmodules	43			
Totaal programma 3	43	-	-	-

Programma 7 : Onderwijs (huisvesting, jeugdbeleid en kinderopvang)

(Bedragen x € 1.000)				
Programma 7 - Onderwijs(huisvesting, jeugdbeleid en kinderopvang)	2023	2024	2025	2026
<i>Product Onderwijshuisvesting basisscholen</i>				
ABBS De Vuurvogel- Renovatie - Uitvoering (incl. BENG)			1.391	
Uitbreiding 1e inrichting en onderwijsleerpakketten De Meent			30	
De Vuurvogel tijdelijke huisvesting 4 lokalen			740	
De Wijngaard/G Voetiusschool- renovatie				1.791
Totaal Programma 7	-	-	2.160	1.791

Programma 9 : Sport (accomodaties), kunst en cultuur

(Bedragen x € 1.000)				
Programma 9 - Sport (accomodaties), kunst en cultuur	2023	2024	2025	2026
<i>Product Buitensport</i>				
Vervangen kunstgras hockey semiwater 2023	233			
Bijdrage derden vervangen kunstgras hockey semiwater 2023	-56			
Vervangen kunstgras voetbal rubber tpe 2024		317		
Vervangen kunstgras voetbal rubber tpe 2024		317		
Vervangen kunstgras voetbal rubber tpe 2024		317		
Lichtmasten 2025			13	
Vervangen kunstgras voetbal rubber tpe 2025				
Vervangen kunstgras hockey semiwater 2025			227	
Bijdrage derden vervangen kunstgras hockey semiwater 2025			-29	
Vervangen kunstgras hockey semiwater 2025			227	
Bijdrage derden vervangen kunstgras hockey semiwater 2025			-15	
Vervangen kunstgras korfbal 2024			94	
Vervangen en ombouwen naar 2 velden kunstgras korfbal 2025			134	
Revitalisatie (levensverlengend GO) 2024		64		
Toplaagrenovatie natuurgras incl. berekening 2023	42			
Toplaagrenovatie natuurgras incl. berekening 2024		86		
Toplaagrenovatie natuurgras incl. berekening 2025			86	
Toplaagrenovatie natuurgras incl. berekening 2026				69
Totaal Programma 9	219	1.102	736	69

Programma 11 : Beheer openbare ruimte

(Bedragen x € 1.000)				
Programma 11 - Beheer Openbare Ruimte	2023	2024	2025	2026
Riolering				
Vervanging riolering Dennenhorst deel 2 (uitvoering)	796			
Renovatie riolering Driebergen	792			
Renovatie riolering Amerongen	322			
Renovatie riolering Driebergen		314		
Renovatie riolering Maarn		228		

Renovatie riolering Leersum		1.228		
Vervanging pompen en gemalen (GUH) 2023	205			
Vervanging pompen en gemalen (GUH) 2024		201		
Vervanging pompen en gemalen (GUH) 2025			205	
Vervanging pompen en gemalen (GUH) 2026				206
Afvoer hemelwater 2023	212			
Afvoer hemelwater 2024		208		
Afvoer hemelwater 2025			212	
Afvoer hemelwater 2026				214
Renovatie riolering (GUH) 2024		1.780		
Renovatie riolering (GUH) 2025			1.814	
Renovatie riolering (GUH) 2026				1.831
Vervanging ROM 500 aanhanger	30			
Totaal Riolering	2.357	3.959	2.230	2.251
<i>Product Reiniging/afval</i>				
Vervanging containers milieustraat (6 stuks)	47			
Vervanging slede (2 stuks)		11		
Vervanging containers milieustraat (6 stuks)			50	
Vervanging containers milieustraat (3 stuks)				28
Vervanging 20 ondergrondse containers, 5x ondergronds	305			
Vervanging 4 ondergrondse containers Leersum Doorn		56		
Totaal reiniging/afval	352	67	50	28
<i>Gladheidsbestrijding</i>				
Vervanging Strooier Nido Stratos B08L-24 VCLN 350-1	35			
Vervanging Strooier Nido Stratos B08L-24 VCLN 350-2	35			
Vervanging Strooier Nido Stratos B11L-18 AW CLN	35			
Vervanging Strooier Nido Stratos B08L-15 AW CLN		32		
Totaal gladheidsbestrijding	105	32	-	-
Totaal programma 11	2.814	4.057	2.281	2.279

Overhead

	(Bedragen x € 1.000)			
Overhead	2023	2024	2025	2026
<i>Product Buitenruimte</i>				
Vervanging VW Crafter afval	92,75			
Vervanging VW Crafter strooi 2	98			
Vervanging Isuzu	78,75			
Vervanging Piaggio	49			
Vervanging VW crafter		53		
Vervanging Iveco Daily 1		88,5		
Vervanging Iveco Daily 2		88,5		
Vervanging Opel Combo 1			30	
Vervanging Opel Combo 2			30	
Vervanging Iveco Daily 3			88,5	
Vervanging Fuso Canter			60	
Vervanging M.A.N. groot				210
<i>Totaal Buitenruimte</i>	319	230	209	210
<i>Services en secretariaat</i>				
Vervanging Scanner normaal 2024		15		
Vervanging beamer raadszaal 2025			20	
Vervanging Koffieapparatuur 2025			20	
<i>Totaal Service en Secretariaat</i>	-	15	40	-
<i>Gemeentekantoor</i>				
Vervanging keukenapparatuur 2023	60			
Vervanging AV middelen vergaderruimten 2025			40	
<i>Totaal Gemeentekantoor</i>	60	-	40	-
<i>Cultuurhuis Pléiade</i>				
Pléiade Beveiligingscamera's	15	-	-	-
Vervanging geluidinstallatie Raadszaal	-	-	-	70

Totaal Cultuurhuis Pléiade	15	-	-	70
<i>ICT vervangingsinvesteringen</i>				
Vervanging I-Controler en Samen@Work		44		
Totaal ICT	-	44	-	-
Totaal Overhead	394	289	289	280

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

(Bedragen x 1.000)				
Programma/product/omschrijving	2023	2024	2025	2026
Totaal Programma 11	3.005	2.873	2.778	2.804
Totaal investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	3.005	2.873	2.778	2.804

Programma 11 : Beheer openbare ruimte

(Bedragen x 1.000)				
Programma 11 - Beheer Openbare Ruimte	2023	2024	2025	2026
<i>Product Wegen</i>				
Verkeerskundige herinrichtingen 2023	70			
Verkeerskundige herinrichtingen 2024		68		
Renovatie asfaltwegen 2025			321	
Verkeerskundige herinrichtingen 2025			70	
Renovatie elementverharding 2025			214	
Renovatie asfaltwegen 2026				324
Verkeerskundige herinrichtingen 2026				70
Renovatie elementverharding 2026				216
Renovatie wegen UH 2023	215			
Renovatie wegen Driebergen	288			
Renovatie wegen Leersum	970			
Renovatie wegen UH 2024		210		
Renovatie wegen Maarn, Maarsbergen, Overberg		1.231		
Extra investeringen wegen 2025			934	
Extra investeringen wegen 2026				942
Civiele Kunstwerken 2023	126			
Civiele Kunstwerken 2024		123		
Civiele Kunstwerken 2025			125	
Civiele Kunstwerken 2026				126
Verkeersregelininstallaties 2023	89			
Verkeersregelininstallaties 2024		87		
Verkeersregelininstallaties 2025			89	
Verkeersregelininstallaties 2026				90

Herinrichting weg i.v.m. riolering Dennenhorst e.o. deel 2 Driebergen-uitvoering	221			
Herinrichting weg i.v.m. riolering Dennenhorst deel 2 e.o.-nazorg		105		
Renovatie wegen UH 2023	429			
Renovatie wegen UH 2024		420		
Renovatie wegen UH 2025			428	
Renovatie wegen UH 2026				432
Totaal wegen	2.406	2.245	2.181	2.201
<i>Product Openbaar groen</i>				
Verduurzamen openbaar groen en bomen 2023	545			
Herbeplanten renovatie projecten 2023	54			
Verduurzamen openbaar groen en bomen 2024		534		
Herbeplanten renovatie projecten 2024		53		
Verduurzamen openbaar groen en bomen 2025			544	
Herbeplanten renovatie projecten 2025			54	
Verduurzamen openbaar groen en bomen 2026				549
Herbeplanten renovatie projecten 2026				54
Vervanging Schaftwagen 61-WJ-RR Nomadis schaftketen (2 stuks)		42		
Totaal Openbaar groen	599	628	597	603
Totaal programma 11	3.005	2.873	2.778	2.804

Beleidskaders per programma

Programma 1 Bestuurlijke Zaken

Gemeentelijk

- Inspraakverordening
- Bestuurs- en Management Filosofie (BMF)
- Reglement van orde gemeenteraad
- Nieuwe werkwijze raad
(BOB= Beeldvorming-Oordeelsvorming-Besluitvorming)
- Verordening op de raadscommissies
- Verordening op de rekenkamercommissie
- Klachtenprotocol
- Reglement commissie bezwaarschriften
- Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid
- Participatienota
- Nota regionale samenwerking
- Referendumverordening Utrechtse Heuvelrug

Programma 2 Veiligheid en Handhaving

Gemeentelijk

- Algemene Plaatselijke Verordening (APV)
- Integraal veiligheidsprogramma
- Beleid Vergunning, Toezicht en Handhaving

Regionaal

- Regionaal crisisbeheersingsplan
- Regionaal risicoprofiel
- Regionaal beleidsplan Veiligheidsregio Utrecht

Programma 3 Dienstverlening

Gemeentelijk

- Gemeentewinkel, visie op publieke dienstverlening 2010 – 2014
- Beleidsvisie digitale informatievoorziening 2015-2018
- Nota Dorpsgericht werken
- Visie toekomst dorpsgericht werken
- Nota Dorpsgericht werken
- Visie toekomst dorpsgericht werken
- Algemene Subsidieverordening gemeente Utrechtse Heuvelrug 2014
- Wijzigingsverordening op de Algemene Subsidieverordening gemeente Utrechtse Heuvelrug 2014

Overige Overheden

- Visiebrief digitale overheid 2017, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, mei 2013
- De Digitale Agenda 2020, VNG, juni 2015, herzien in 2016

Programma 4 Ruimte, Cultuurhistorie, Monumenten en Natuur

Gemeentelijk

- Bestemmingsplannen
- Structuurvisie Groen dus Vitaal
- Welstandsnota
- Bouwverordening
- Geactualiseerde Woonvisie 2013 – 2020 'Woonbeleid in een nieuwe realiteit'
- Jaarlijkse prestatieafspraken woningcorporaties en gemeente
- Huisvestingsverordening
- Beleidsregels Urgentie
- Landschapsontwikkelingsplan (LOP)
- Erfgoedagenda 2016-2020
- Nota's Schaapskooien, Tabaksschuren en Buitens op de Heuvelrug
- Archeologische Verwachtings- en beleidskaart
- Monumentenverordening
- Beheer- en Inrichtingsplan Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug
- Integrale gebiedsvisie en –programma Kromme Rijn

Landelijk

- Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PRS)
- Beheer- en inrichtingsplan Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug
- Integrale gebiedsvisie en -programma Kromme Rijn
- Wet ruimtelijke ordening
- Omgevingswet (in wording)
- Woningwet
- Erfgoedwet
- Wet Natuurbescherming

Programma 5 Transformatie in het Sociaal Domein

Gemeentelijk

- Samen leven, samen doen! Nota Herijking beleidskeuzen sociaal domein
- Transformatieagenda Jeugdhulp regio Zuidoost Utrecht
- Verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp Utrechtse Heuvelrug 2020
- Verordening maatschappelijke participatie 2016
- Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning 2018
- Meerjarenbeleidskader Participatie en Inkomen in de Kromme Rijn Heuvelrug
- Gemeenschappelijke regeling Regionale Dienst Werk en Inkomen (RDWI)
- Beleidsplan Schulddienstverlening 2020-2023
- Beleidsregel toelating tot de schulddienstverlening RDWI 2021
- Verordening beslistermijn schulddienstverlening RSWI 2021
- Algemene Subsidieverordening gemeente Utrechtse Heuvelrug 2014
- Wijzigingsverordening op de Algemene Subsidieverordening gemeente Utrechtse Heuvelrug 2014

Landelijk

- Jeugdwet
- Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)
- Participatiewet
- Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz)
- Wet gemeentelijke Schuldhulpverlening

Programma 6 Welzijn, cultuurhuizenbeleid en Nieuwkomers

Gemeentelijk

- Samen leven, samen doen! Nota Herijking beleidskeuzen sociaal domein
- Programmaplan Thuis in de Wijk 2018-2022
- Algemene Subsidieverordening gemeente Utrechtse Heuvelrug 2014
- Wijzigingsverordening op de Algemene Subsidieverordening gemeente Utrechtse Heuvelrug 2014

Programma 7 Onderwijs(huisvesting), Jeugdbeleid en Kinderopvang

Gemeentelijk

- Voor- en Vroegschoolse Educatie, een gedeelde verantwoordelijkheid, Herijkt onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022
- Beleidsregels handhaving Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen gemeente Utrechtse Heuvelrug
- Verordening leerlingenvervoer 2016
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2016-2024
- Verordening voorziening huisvesting onderwijs 2016
- "Onderwijs en zorg netwerken in de dorpen", notitie Brede scholen
- Speelbeleidsplan Natuurlijk! Buitenspelen 2020- 2030
- Algemene Subsidieverordening gemeente Utrechtse Heuvelrug 2014
- Wijzigingsverordening op de Algemene Subsidieverordening gemeente Utrechtse Heuvelrug 2014

Landelijk

- Wet op de Kinderopvang
- Oké wet
- Wet op het primair onderwijs
- Wet op het voortgezet onderwijs
- Wet op de expertisecentra
- Leerplicht en Participatiewet
- RMC-wet
- Wet passend onderwijs

Programma 8 Economie, Recreatie en Toerisme

Gemeentelijk

- Programma Economische Ontwikkeling
- Detailhandelsvisie, 2009
- Convenant bedrijventerreinen Zuid Oost Utrecht, 2012
- Standplaatsen beleid
- Structuurnota Bedrijventerreinen, 2010
- Subsidieregeling Toerisme Utrechtse Heuvelrug

- Nota Verblijfsrecreatie, 2009
- Nota van uitgangspunten Bestemmingsplan Recreatieterreinen

Provinciaal

- Thematische Structuurvisie Kantoren, 2016
- Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie en Ruimtelijke Verordening, 2016

Programma 9 Sport inclusief Sportaccomodaties, Kunst en Cultuur

Gemeentelijk

- Sport & Ruimte. Sportaccommodatienota 2018 - 2022 (voor accommodaties)
- Cultuurnota De Kunst van het Bloeien 2019-2022
- Beleidsvisie bibliotheek

Landelijk

- Brede Regeling Combinatiefuncties
- Algemene Subsidieverordening gemeente Utrechtse Heuvelrug 2014
- Wijzigingsverordening op de Algemene Subsidieverordening gemeente Utrechtse Heuvelrug 2014

Programma 10 Verkeer en Vervoer

Gemeentelijk

- Structuurvisie Groen dus vitaal
- Gemeentelijk Verkeers- en Vervoerplan (GVVP)
- Wegenbeheerplan
- Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)

Programma 11 Openbare Ruimte en Milieu

Gemeentelijk

- Nota Kwaliteit Beheer Openbare Ruimte
- Programma Heuvelrug Duurzaam en Klimaatneutraal 2017 – 2022
- Routekaart klimaatneutraal grondgebied 2035. Ambitiedocument
- Nota bodemenergie
- Waterplan Heuvelrug
- Visie Dorpswateren
- Beleidskader bodem
- Kadernota afval 2014-2021
- Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)
- Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan
- Beheerplan watergangen en duikers
- Wegenbeheerplan
- Beheerplan Bomen

Programma 12 Middelen en Ondersteuning

Gemeentelijk

- Financiële verordening gemeente Utrechtse Heuvelrug
- Nota lokale heffingen
- Nota reserves en voorzieningen

- Nota waarden en afschrijven
- Nota weerstandsvermogen en risicomanagement
- Werkwijze gemeenschappelijke regelingen/verbonden partijen gemeente Utrechtse Heuvelrug

Landelijk

- Wet Financiering Decentrale Overheden
- Toezicht kader Provincie Utrecht
- Wet Waardering Onroerende Zaken
- Wet Houdbare Overheidsfinanciën

Subsidies

(bedragen x € 1.000)

Progr	Omschrijving	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
PG02	Subsidies HALT	20	21	21	21	21
PG02	Subsidies buurtpreventie	11	12	12	12	12
PG03	Dorpsgerichte activiteiten	101	114	117	117	117
PG04	Subsidie huisvesting Tabaksteeltmuseum	3	4	4	4	4
PG04	Subsidie Open Monumentendag	5	6	6	6	6
PG04	Subsidies oudheidkamer	32	34	34	34	34
PG05	Subsidies algemeen maatschappelijk werk	392	402	402	402	402
PG05	Subsidies slachtofferhulp	11	12	12	12	12
PG05	Subsidies nota Mantelzorg	270	290	290	290	290
PG05	Subsidies inclusief beleid	28	30	30	30	30
PG06	Subsidies vreemdelingenwerk	200	205	205	205	205
PG06	Subsidies openbare gezondheidszorg	4	4	4	4	4
PG06	Subsidies lokale omroep	30	33	33	33	33
PG06	Subsidies Vrijwilligerswerk	60	63	63	63	63
PG06	Subsidie ouderenbeleid	66	70	70	70	70
PG07	Subsidies OAB	467	492	482	482	482
PG07	Subsidies peuterspeelzalen	25	27	27	27	27
PG07	Subsidies jeugd- en jongerenwerk	42	45	45	45	45
PG08	Subsidies recreatie	2	2	2	2	2
PG09	Subsidie Combinatiefunctie	239	239	239	239	239
PG09	Subsidies bibliotheek	951	921	918	918	918
PG09	Subsidie bosbad Leersum	134	141	141	141	141
PG09	Subsidie huisvesting Muziekschool	47	50	50	50	50
	Resultaat	3.140	3.217	3.207	3.207	3.207